

**SEZNAM STARÝCH, KRAJOVÝCH, NETRADIČNÍCH PLODIN A ODRŮD, PLEVELŮ
A DALŠÍCH ROSTLIN
pro rok 2012**

Obsah

CO JE NOVÉHO V ROCE 2012?.....	2
K SEZNAMU STARÝCH, ...ODRŮD (SEZNAM).....	2
DOPORUČENÍ PRO VÝBĚR ODRŮD/DRUHŮ.....	2
JAK ZÍSKAT OSIVO?.....	3
DOHODA O POSKYTNUTÍ ODRŮD/DRUHŮ.....	3
PODMÍNKY ZÍSKÁNÍ SEMEN.....	3
JAK OBJEDNÁVAT?.....	6
KOMU PSÁT O SEMENA?.....	6
DOKDY OBJEDNÁVAT?.....	6
KDY SEMENA ROZESÍLÁME?.....	7
MOŽNOST PRO DOBROVOLNÉ POMOCNÍKY.....	7
OBILOVINY, POLNÍ PLODINY.....	8
ZAHRADNÍ PLODINY.....	14
ROSTLINY LÉČIVÉ, KOŘENINOVÉ, BARVÍŘSKÉ, PLEVELE A JINÉ.....	28
VEGETATIVNĚ MNOŽENÉ DRUHY.....	33
OVOCE, DŘEVINY.....	38
ADRESY PĚSTITELŮ.....	43
ABECEDNÍ REJSTŘÍK.....	45

Gengel o.p.s.
Veselka 52
374 01 Trhové Sviny
tel. + zázn.: 386 321 617
Internet: <http://gengel.webzdarma.cz>
© Gengel o.p.s., 2011

CO JE NOVÉHO V ROCE 2012?

Protože počet odrůd v Seznamu v průběhu let stále narůstá a Seznam se stává stále objemnější rozhodli jsme se u nabídky z Gengelu některé odrůdy letos vypustit. Přesněji je nabízet v další sezóně či sezónách (zůstávají tedy jako záloha).

Celkově však je stále na výběr z více než bohaté palety kulturních rostlin. Zůstávají odrůdy dalších pěstitelů a jako i v jiných letech přibylo pro letošek řada nových, dosud nezařazených sort. Za zmínku stojí třeba rybíz Slzovitý ze Záblatí s neobvyklým tvarem bobulek. Namísto klasických kulatých, které známe u jiných rybízů, má tento rybíz bobule kapkovitého tvaru a kromě toho se vyznačuje bujným růstem a velmi vysokým výnosem. Kdo rád pěstuje zeleninu sáhne možná po celeru Pražském obřím, což je naše tradiční stará odrůda vyšlechtěná z krajového celeru pěstovaného v okolí Prahy již v 19. století. Z „jižní exotiky“ určitě přitáhne pozornost například velkolistá Neapolská bazalka nebo Řecký horský čaj. Plané druhy, které mohou být obohacením zahrádky, nově zastupuje i česnek medvědí jako výborná listová zelenina s jemnou česnekovou chutí.

K SEZNAMU STARÝCH, ...ODRŮD (SEZNAM)

V Seznamu je uvedena nabídka jednotlivých odrůd. Nabízené sorty jsou rozděleny na pět skupin - zhruba dle svého druhového zařazení, použití a způsobu pěstování na Obiloviny a polní plodiny, Zahradní plodiny, Rostliny léčivé, kořeninové... a jiné, Vegetativně množené druhy a Ovoce a dřeviny. V rámci skupiny jsou jednotlivé odrůdy odděleny pro lepší přehlednost čarami. Vyhledání, zda se v Seznamu vyskytuje hledaný druh, umožňuje rejstřík umístěný na konci Seznamu (obsahuje české a latinské názvy rostlin) - číslo za názvem rostliny označuje stranu v tištěném Seznamu, kde je rostlina uvedena. Symbolem „*“ jsou označeny odrůdy našeho kulturního dědictví (odrůdy staré, krajové, místní).

V Seznamu zpravidla uvádíme botanické názvy rostlin tučně, latinské pojmenování v závorce netučně a název vlastní odrůdy kurzívou (v uvozovkách).

Názvy odrůd jsou buď oficiální (dřívější zapsané odrůdy), nebo pocházejí od dárců, jsou to původní krajová jména, případně je jmenujeme podle místa, odkud byly získány, nebo jménem pěstitele, který je nám věnoval, nebo podle charakteristické vlastnosti apod. Ne zcela jednotně (původní pojmenování nebo překlad) je uváděno pojmenování u odrůd získaných ze zahraničí.

Otazník uvádíme u odrůd, jejichž původ je nejistý, chybí o nich dostatek informací, jedná se o odrůdu neznámého původu. Otazník je uveden i tam, kde není jistota v některé vlastnosti odrůdy, jejím botanickém zařazení aj.

Původ semen uvedených v tomto Seznamu je velmi různorodý. Jejich dárci, poskytovatelé jsou především soukromé osoby (z České republiky, ze Slovenska ale i z dalších zemí), dále genové banky (např. Gen. banka Olomouc), nestátní organizace zahraniční či naše (např. Arche Noah Rakousko, ISSA Irsko), botanické zahrady (Bot. zahrada v Táboře), další instituce (Valašské museum Rožnov p. R.) apod.

O jednotlivých druzích uvádíme z důvodů místa jen nejstručnější pěstitelské informace, podrobnosti o zásadách pěstování naleznete např. v literatuře. Zde uvedené informace o jednotlivých odrůdách pocházejí zpravidla z více zdrojů. Jsou to jednak údaje od jejich původních dárců, dále postřehy a zkušenosti získané při jejich biopěstování, údaje z literatury dobové i jiné apod. Nově doplňujeme u některých plodin (většinou formou citátu v uvozovkách) také časté, výstižné, zajímavé postřehy Vás pěstitelů. Tyto poznámky pocházejí ze zpráv v nichž po sezóně shrnujete a hodnotíte své zkušenosti s nimi.

Na konci Seznamu jsou uvedeny Adresy pěstitelů, kteří semena po splnění podmínek zasílají poštou (dále viz oddíl Komu psát o semena)

Semena, která rozesíláme jsou určena pro výsev v roce 2012. Tento Seznam také platí jen pro rok 2012, nepoužívejte proto prosím k objednávání Seznamu z jiného roku (jiných let).

DOPORUČENÍ PRO VÝBĚR ODRŮD/DRUHŮ

Označení * (hvězdička) je u odrůd, zasluhujících si zvláštní pozornosti. Jsou to odrůdy krajové, staré či jinak pozoruhodné, se vztahem k našim zemím příp. bývalému Československu. Pokud chcete přispět k uchování kulturního dědictví, jež staré a krajové odrůdy představují, doporučujeme zvolit některou z takto označených.

Doporučujeme: Jste-li začátečníci, volte prosím raději snadnější množitelné druhy a objednávejte jich přiměřené množství (“méně je někdy více“). Odrůdy zde uvedené nejsou myšleny jako úplná náhrada běžně pěstovaných odrůd, komerčně dostupného sortimentu, ale spíše jako jeho doplnění a rozšíření.

Při výběru odrůd/druhů také doporučujeme, abyste si předem ujasnili, jaké pěstitelské podmínky máte u Vás k dispozici (např. půda, teplota, srážky...), k jakému účelu plánujete odrůdu/druh využívat, jak velkou péči ji máte možnost

věnovat, jak je semenářsky náročná, je-li samosprašná či cizosprašná a zda ji případně nabízí více pěstitelů (pak volit dle možností toho, který hospodaří v podobných podmínkách jako Vy).

Pravděpodobně **neexistuje žádná ideální odrůda**, která by se hodila do všech podmínek, odolávala všem chorobám a škůdcům, měla zároveň vysoký výnos, vynikající chuť i dlouhou skladovatelnost, byla využitelná pro mnoho různých způsobů použití atd. Existující, skutečné odrůdy mají každá vždy své přednosti a nedostatky, jedna má třeba vysoký výnos ale mdlejší chuť, zatímco druhá výnos nevelký ale chuť vynikající...

Je možno připojit, že to, jak se ta která odrůda bude v konkrétních podmínkách chovat záleží na mnoha okolnostech (např. termínu výsevu, způsobu ošetřování, závlaze, průběhu počasí v daném roce, vlivu okolních kulturních i planých rostlin atd. atd.), takže výsledek jejího pěstování lze odhadnout jen přibližně.

Náhrada odrůdy: Semena se posílají vždy do vyčerpání zásob, může se stát, že v případě většího zájmu, omezeného množství semen apod. už některé odrůdy nemusí být k mání. V případě takto vzniklé potřeby a nouze (velké poptávky) o danou odrůdu ji nahrazujeme jinou odrůdou téhož druhu pokud možno s obdobnými vlastnostmi, není-li pak ani taková již k dispozici posléze i jiným druhem. V tom případě volíme především dlouhodobě osvědčené a prověřené druhy/odrůdy, většinou semenářsky jednodušší a dobře zvládnutelné (hrách, fazole, rajče apod.). Podle zkušeností z posledních let ale dochází k náhradě odrůdy jen výjimečně.

Pokud plánujete objednat odrůdy ze Seznamu pro vaši organizaci (ekologické sdružení, pedagogická instituce aj.), předem nás, prosím, kontaktujte, abychom Vám poradili a dohodli se např. na tom, které sorty jsou pro dané podmínky a účel nejvhodnější, jak budou společně prezentovány apod.

JAK ZÍSKAT OSIVO?

DOHODA O POSKYTNUTÍ ODRŮD/DRUHŮ

Staré, krajové a další podobné odrůdy představují svého druhu **všeobecný kulturní statek**, který je určen k využití pro všeobecné blaho, obecný prospěch. Účelem a cílem uvedení nabídky těchto odrůd zde je především ochrana a zachování bohatství kulturních rostlin a využití pro individuální soukromou spotřebu pěstitele. Pouze po vzájemné dohodě mezi Gengel o.p.s. a zájemcem-příjemcem mohou být uvedené odrůdy/druhy využity také pro účely výzkumné a vědecké, výchovné, vzdělávací. Odrůdy tak zůstávají volně k dispozici všem a příjemce na ně nebude uplatňovat žádnou formu duševního vlastnictví. Pro případ, že na základě poskytnutých odrůd/druhů budou vytvořeny publikace apod., očekává Gengel o.p.s. že bude vždy uveden původ odrůd/druhů a že mu publikace či její kopie bude poskytnuta. Příjemce odrůd, který poskytne v duchu této dohody odrůdu/druh dalším případným příjemcům se zavazuje informovat je o této dohodě a zajistit, aby se jí plně řídili i oni. Každý kdo získává zde uvedené odrůdy souhlasí s výše uvedenou dohodou a zavazuje se tím plnit tyto podmínky. Tyto zásady vycházejí z mezinárodních úmluv o ochraně rozmanitosti života.

PODMÍNKY ZÍSKÁNÍ SEMEN

Množení

Podmínkou získání rostlin je pokusit se je vypěstovat a dále namnožit, případně osvědčí-li se Vám, je pak i dále pěstovat a udržovat. **Po skončení sezóny pak vrátit vypěstované přebytky semen spolu se stručnou zprávou o pěstování.** Smyslem je uchování a další šíření odrůd. **Vracejte semena vždy tomu pěstiteli od kterého jste semena získali.** Namnožené semena a zprávu odešlete zpět, prosím, **do 31. října 2012.** Pro správné fungování Seznamu je nutno tento termín vrácení semen opravdu dodržet! Je tomu tak proto, že v listopadu probíhá shromáždění semen, jejich inventura, shromáždění a příprava nabídek pěstitelů, jejich setřídění atd., aby byl začátkem ledna Seznam k dispozici pro objednávající. Namnožená semena při vrácení označte jménem druhu/odrůdy a rokem sklizně, příp svým jménem. Odrůdu je nutno při vrácení označit jednoznačně - nestačí tedy napsat kupř. „Bílý mák“ ale je nutno uvést např. „Bílý mák II (od Lanškrouna)“. Při vrácení prosím použijte prosíme **průhledné plastické sáčky**, které umožňují rychlé přehlednutí stavu a množství semen. Ideální jsou sáčky s tzv. zámkem (uzávěrem), umožňující neprodyšné uzavření semen. Semena balte vždy dobře **vyčištěná a vysušená** (aby např. neplesnivěla), **velmi děkujeme. Při zpátečním posílání uveďte vždy svou adresu, stejnou jako při objednávce.**

Úhrada manipulačního příspěvku+poštovného

V roce 2012 se posílají semena **za úhradu manipulačního příspěvku**, který slouží k úhradě práce spojené s přípravou, balením a rozesláním semen poštou (jedná se tedy o nekomerční poskytnutí odrůd) **+ za úhradu poštovného a balného na posílání.** Výhodou je, že se může objednávat i více než 5 odrůd, oproti minulým rokům. Je tedy možno

objednávat i větší množství odrůd - např. 6, 7, 8, 9, 10... **Maximální počet objednávaných odrůd je pro rok 2012 stanoven na 15 odrůd.**

Výše příspěvku je jednotná (stejná) pro všechna semena a to ve výši **23 Kč/sáček**. (Za více sáčků stejné odrůdy zaplatíte příspěvek za příslušný počet sáčků). Za vegetativní rozmnožovací části (t.j. např. cibulky, hlízy, sazeničky, oddenky, rouby apod.) je pak výše manipulačního příspěvku 50Kč/druh.

Výše příspěvku:

- Semena	23 Kč
- Vegetativní části (hlízy, cibulky, rouby apod.)	50 Kč
- Stromy, keře	individuálně dle druhu

Výše poštovného za semena je stanovena pro rok 2012 jednotně na 18 Kč za zásilku.

Jednotné poštovné jsme zvolili pro zjednodušení výpočtu celkové částky (v minulých letech bylo poštovné v několika různých výších dle počtu balíčků semen což, jak se ukázalo, komplikovalo situaci). **Balné za semena je 18 Kč** (viz dále).

Poštovné při poslání **vegetativních částí** (t.j. hlízy, cibulky, rouby apod.) je stanoveno jednotně na **58 Kč/balíček**. (výše poštovného České pošty za cenný balíček do 2 kg)+**balné 29 Kč** (za krabičku, sáčky apod.). Do této krabičky se vejdou i semena, proto neplatíte už další poštovné a balné za semena (objednáváte-li vegetativní části i semena).

Způsob úhrady manipulačního příspěvku je možný dvěma způsoby:

A) složenkou nebo

B) zasláním hotovosti + poštovních známek v obálce

A) Při poslání složenky je třeba napsat objednávku odrůd do samostatného dopisu, protože současný typ poštovní složenky neumožňuje vypsání delšího textu. Adresa odesilatele na složenke a adresa na kterou mají být semena poslána musí být shodná.

Výhodou složenky je jistota dodání, nevýhodou více „papírování“ a nutnost podat (příp. vyzvednout) složenku na poště. Při úhradě složenkou k manipulačnímu příspěvku za sáčky připočtete poštovné a balné a pak již nemusíte známky přikládat k objednávce. Složenka jde zpravidla o 2 -3 dny déle než dopis, proto pošlejte včas, abyste stihli uzávěrku.

B) Při úhradě formou poštovních známek a zasláním hotovosti se postupuje zpravidla kombinací přiložení bankovky a poštovních známek v příslušné hodnotě dle počtu objednávaných odrůd + poštovného a balného.

Příklad: Objednávám-li 3 sáčky, pak $3 \times 23 = 69$ +poštovné 18 + balné 18 celkem 105 Kč, tedy fyzicky přikládám k objednávce (posílám) stokorunovou bankovku + pošt. známky za 5 Kč.

Nebo: Objednávám-li 7 balení pak $7 \times 23 = 161$ +poštovné 18 + balné 18 celkem 197 Kč, tedy fyzicky přikládám k objednávce (posílám) bankovku 100 Kč + pošt. známky za 97 Kč.

Obdobně i v případě objednávky vegetativních částí.

Při poslání hotovosti vložte prosím k objednávce semen bankovku vždy mezi list papíru (tmavý neprůsvitný papír). Pro větší jistotu dodání (zejména u vyšších částek) pošlete dopis případně jako doporučený (obálku přelepte páskou) nebo jako cenné psaní (pozor - pro cenné psaní nutno použít speciální obálku zakoupenou na poště). Nepoužívejte mince - jejich posílání je problematické. U poštovních známek je možné posílat je v libovolné kombinaci hodnot, doporučujeme dle možností, aby asi 1/2-2/3 hodnoty známek byly ve známkách za 10 Kč nebo jako tzv. písmenkové známky pošty pro standardní vnitrostátní zásilky se **symbolem A**.

Počet posílaných balíčků semen se řídí množstvím zaslaných peněz + poštovného a balného. Tedy zašlete-li si méně peněz, obdržíte jen tolik balíčků, kolik odpovídá zaslané částce

Objednávku semen zasílejte, prosím, vždy společně s úhradou manipulačního příspěvku - **semena se nezasílají na dobírku!** Děkujeme.

Semena se zasílají poštou stejně jako v minulých letech **jako tzv. obyčejné psaní** České pošty. Při zasílání na Slovensko (i ze Slovenska) je nutno počítat s jiným (podstatně vyšším) poštovním, protože Slovensko spadá do poštovní sazby zahraničí. Například poštovné za obyčejný dopis do váhy 500gr stojí již 95 Kč. Prosím kontaktujte nás v takovém případě předem.

Tyto obecné podmínky posílání platí pro objednávání semen z Gengelu (pěstitel G.E.) a u všech pěstitelů, u nichž není uvedeno jinak. Jednotliví nabízející mohou mít **vlastní podmínky zaslání** - sledujete proto prosím pozorně informace u jejich adres a řiďte se jimi.

Kromě tohoto postupu existuje **také možnost vzájemné výměny semen** mezi pěstitelem a zájemcem o ně. Výměnu je však nutno vždy předem individuálně dohodnout.

Objednávka

Objednávám ze Seznamu 2012 následující semena (uved'te vždy přesný název odrůdy, prosím v pořadí, tak jak za sebou následují v Seznamu). Tabulku možno přepsat na papír.

	Druh/odrůda	Počet kusů	Cena	Celkem
SEMENA 23,- Kč/ks				
1		x	23	
2		x	23	
3		x	23	
4		x	23	
5		x	23	
6		x	23	
7		x	23	
8		x	23	
9		x	23	
10		x	23	
11		x	23	
12		x	23	
13		x	23	
14		x	23	
15		x	23	
Poštovné (18)+balné(18) za semena				36
VEGETATIVNÍ (50Kč,-/ks)				
1		x	50	
2		x	50	
3		x	50	
4		x	50	
Poštovné (58)+balné (29) za vegetativní				87
jsou-li i semena, sníží se poštovné+balné o 36,-				-36
LITERATURA				
Poštovné za literaturu (pokud objednávejte jen literaturu) 12,- až 18,-				
CELKEM				

Peníze posílám (prosím zakroužkujte)

A) složenkou

B) hotovost+známky

Přikládám adresní štítek. Ano

Přikládám podací lístek (u vegetativních částí) Ano Ne

Jméno a příjmení.....

ulice a čp.....

PSČ, město.....

telefon (pevná linka., není-li, pak mobil).....

e-mail.....

Souhlasím s podmínkami uvedenými v kapitole Dohoda o poskytnutí odrůd/druhů (použití pouze pro nekomerční účely - individuální potřebu) a **Podmínky získání semen** (vrácení namnožených semen a zprávy)

(podpis).....

Datum.....

Prosím odešlete tak, aby objednávka dorazila nejpozději do **čtvrťka 1. března 2012**

buď na adresu:

Gengel o.p.s.

Veselka 52

374 01 p. Trhové Sviny

(v případě pěstitele G.E.)

nebo na adresu příslušného pěstitele (viz Adresy pěstitelů)

Balné

K objednávce v letošním roce **nepřikládáte žádnou obálku.**

Vaše balné použijeme na úhradu tzv. "bublínkové obálky" (chrání semena před poškozením, k němuž docházelo v obyčejných obálkách zejména u semen fazolí, brukvovitých rostlin apod.) + na úhradu sáčků na semínka, samolepicích štítků na popisky sáčků se semínky apod. Výše balného je stanovena jednotně (semena: 18 Kč, vegetativní části: 29 Kč)-viz výše. V minulých letech, kdy si zájemci měli poslat obálku, někteří zapomněli či si při objednávání třeba 10 sáčků poslali jen malou obálku A6 do níž se sáčky nemohly vejít apod. Proto jsme se rozhodli řešit balné takto jednotně.

Adresní štítky

Ke každé objednávce přiložte, prosím, **nadepsaný samolepicí štítek s Vaší adresou. Přiložením štítků, které použijeme na označení Vaší zásilky urychlíte a usnadníte vyřízení objednávky. Pošlete, prosím, nejlépe samolepicí štítek jaký se používá např. do počítačových tiskáren (přiměřené velikosti), adresu piště čitelně.** V případě, že nemáte samolepicí štítek, nadepište, prosím, svou adresu jen na kousek papíru.

Podací lístky

V případě objednávky vegetativních částí přiložte prosím kromě samolepicího štítku i nadepsaný vyplněný (vypsáný) Podací lístek České pošty (adresát - Vaše adresa, odesílatel - adresa Gengelu nebo jiného pěstitele dle Adresy pěstitelů).

V případě, že netisknete objednávku z Internetu, ale přepisujete ji na papír, **dodržte, prosím, strukturu a text vzoru objednávky** ze Seznamu to je např. jedna odrůda na jeden řádek, uveďte opět všechny náležitosti - způsob úhrady, označení přiložení adresního štítku a podacího lístku na balík (při objednávce vegetativních částí), adresa atd.

Posíláme na Vaši adresu

Semena zasiláme Vám na Vaši vlastní adresu. Prosíme, neuvádějte adresu Vašich příbuzných či Vašeho zaměstnavatele, v těchto případech jsme měli v minulosti problémy s doručením. Děkujeme.

JAK OBJEDNÁVAT?

Semena se posílají poštou (tj. klasickou pozemní poštou - Česká pošta) a je potřeba je **poštou i objednat.** Neobjednávejte tedy prosím telefonicky nebo e-mailem, byť by tato cesta byla napohled jednodušší.

KOMU PSÁT O SEMENA?

Za každým druhem/odrůdou je uvedena **zkratka pěstitele** (podtržené písmo s iniciálami na konci popisu odrůdy – např. pěstitel X.Y.). **Vzadu na konci seznamu v rubrice Adresy pěstitelů pak najdete adresu** (příp. i další kontakt) **toho, kdo tuto odrůdu/druh nabízí. Tomu si pak o ni napište** současně se splněním podmínek zaslání semen. (tedy jinak řečeno odrůdu, kterou pěstitel nenabízí a nemá u něho nelze skutečně objednat - taková poptávka nemůže být uspokojena. Na tyto objednávky nebude brán zřetel.)

Nabízí-li jednu odrůdu/druh více pěstitelů, můžete se rozhodnout dle Vašeho uvážení od kterého ji objednat (řídít se můžete různě, např. chcete-li získat další odrůdy, které dotyčný nabízí, pěstitel je vám blízko zeměpisně nebo hospodář v obdobných podmínkách apod.). Je-li více nabízejících (např. lebeda zahradní), mohou mít rostliny různý původ. Vlastnosti/popis se mohou příp. lišit i u téže odrůdy u různých pěstitelů (vlivem různých podmínek pěstování, způsobu obdělávání apod.).

DOKDY OBJEDNÁVAT?

O odrůdy si pište **co nejdříve, tak aby objednávky dorazily NEJPOZDĚJI DO ČTVRŤKA 1. BŘEZNA 2012.**

U semen posílaných z Gengelu - pěstitel G.E. platí uzávěrka 1. 3. 2012 jako konečný termín. Objednávky došlé po tomto datu bohužel nemůžeme vyřídit ! Prosím, respektujte to. Je to proto, že semena chystáme jednorázově po shromáždění a sečtení všech objednávek (kolik které odrůdy/druhu je poptáváno) a posíláme hromadně naráz všem v jednom rozesílání. Je to dáno našimi kapacitními možnostmi. Často se nás ptáte: „Je uzávěrka opravdu definitivní?“ „A co kdybych si přijel pro semena osobně?“. Semena zasiláme jednorázově, poté je „hermeticky“ zabalíme a věnujeme se polním pracem :- (jinak by náklady podstatně vzrostly). Tedy ani osobní vyzvednutí semen bohužel není možné.

Jednotliví pěstitelé však mohou nabízet zaslání i později - viz údaje v rubrice Adresy pěstitelů.

KDY SEMENA ROZESÍLÁME?

Vaše objednávky semen shromažďujeme postupně a vyřizujeme hromadně (jednorázově) po sečtení všech objednávek. Podle zkušeností **děláme rozesílku poštou zpravidla v půli až poslední třetině března. Prosím neurgujte proto např. koncem února to, že jste semínka ještě nedostali, když jste objednávali třeba již v půli ledna. Děkujeme za pochopení.**

Výjimečně, pokud u rajčat a paprik obdržíte jejich semena tak pozdě, že již ve Vašich podmínkách není pravděpodobné jejich úspěšné vypěstování, tak tyto ponechte na další sezónu včetně vrácení namnožených osiv.

Množství semen, které se posílá, by Vám mělo stačit na jejich namnožení pro Vaše individuální potřeby. Liší se třeba dle velikosti semen (obecně menší množství - i jen několik semen - u velkosemenných druhů jimiž je např. bob zahradní, fazol šarlatový a větší až velké množství semen u drobnosemenných jimiž je např. mák, tabák), obtížnosti jejich získání, množství zásoby u pěstitele apod. Přes všechnu péči a zodpovědnost se může někdy stát, že semena nebudou dostatečně klíčivá či životaschopná - v tom případě prosíme o pochopení a toleranci. Věřte, že každý pěstitel se snaží nabízet semena klíčivá.

MOŽNOST PRO DOBROVOLNÉ POMOCNÍKY

Speciální možnost pro dobrovolné pomocníky: Pokud chcete pomoci zachránit a udržovat cenné odrůdy, můžete ponechat jejich výběr na nás (pěstitel G.E.). Vybereme Vám ty, které je potřeba letos namnožit. Je možná i částečná specifikace (např. „*Nějaké keříčkové fazole, které je třeba namnožit*“, „*Mohu namnožit 1 odrůdu máku – v okolí nikdo mák nepěstuje a tak není nebezpečí křížení*“ apod.). Uvítáme i pokusníky, kteří mají chuť sledovat a zkoušet odrůdy u kterých je málo informací, aby se zjistilo např. jak jsou náročné, jak se dají využít, eventuálně je srovnat s jinými odrůdami.

OBILOVINY, POLNÍ PLODINY

Obiloviny obecně sejeme zpravidla do řádků cca 20 (-30) cm od sebe, abychom je mohli okopávat, příp. sejeme naširoko. Jařiny březen/duben, přesívky pokud možno časně. Ozimy září/říjen. Porost udržujeme bez plevelů, asi 2-3x za sezónu okopat a vyplít. Volíme půdu nevyhnojenou, jinak staré dlouhostébelné odrůdy často polehají!

Bér vlašský (*Setaria italica*)

teplomilná obilovina podobná prosu, snáší dobře sucho, ale trpí chladem. Později vysévat, (poč. května), semeno s obalem (loupání jako u prosa)

„*Uličské Krivé*“* - krajový bér sbíraný F. Kuehnem v roce 1981, získáno od soukromého dáorce, omezené množství osiva, pěstitel G.E.

Brambor (*Solanum tuberosum*) - viz Vegetativně množené druhy

Cizrna beraní (*Cicer arietinum*) - luskovina teplejších oblastí, setí duben - květen, řádky 40 cm od sebe, v lusku obvykle 1-2 semena, odolává suchu (pěstovala se v nejsušších oblastech jižní Moravy a Slovenska), hloubka setí 4-7 cm, vyplít. Nepotřebuje oporu. Trpí za přílišného vlhka a chladu, k dobrému vyžrání chce suché pozdní léto a počátek podzimu jinak plesniví semena v luscích. Sklízíme v plné zralosti, lusky se semeny nepukají. Doporučujeme jen na nejvýslunnější a nejteplejší stanoviště, pro zkušenější pěstitele!

„*Velké Kostolany*“* - krajová, ze Slovenska, světlá barva semen. Omezené množství osiva. pěstitel G.E.

Čirok metlový (*Sorghum saccharatum* var. *technicum*)

technická plodina a obilovina teplých oblastí, používána na výrobu metel a kartáčů, jako krmení pro ptáky, kulisová rostlina, dekorativní apod., výsev 5, sklizeň 9-10, teplomilný, k dozrání semen potřebuje dlouhou vegetační dobu, dobře snáší sucho

„*tatar*“ - krajový?, z rumunského Banátu, pěkné karminově červené/hnědé semeno. pěstitel G.E.

Čirok obecný (*Sorghum bicolor*)

teplomilná obilovina jižních oblastí, výsev 5., sklizeň 9-10, k dozrání semen potřebuje dlouhou veg. dobu, dobře snáší sucho

„*čirok obecný*“ výška 2 m, dekorativní klasy. pěstitel G.E.

Čočka (*Lens culinaris*)

luštěnina, vcelku nenáročná, vhodná ale jen pro lehké a propustné půdy (na těžkých trpí chorobami), má ráda teplo (spíše plodina nížin), lodyhy nižší, ale vyžaduje oporu (tradičně se pěstovala ve směsi s obilím, o než se opírala), výsev konec dubna-poč. května.

„*Černá*“ - odrůda čočky s dosti drobným černě zbarveným semenem, vyžaduje oporu, dobrý zdravotní stav, získáno jako „*Schwarze Linse*“ (od biopěstitele z Německa),

pěstitel G.E.

„*Lenka*“* - odrůda čočky našeho staršího sortimentu, povolena do pěstování v roce 1972, od soukromé pěstitelky, pěstitel G.E.

„*Mramorovaná čočka*“ - odrůda čočky s olivově zeleným semenem se zajímavým nepravidelným hnědým mramorováním na povrchu - získáno jako „*Gestreifte Linse*“, od biopěstitele z Německa,

pěstitel G.E.

„*Valtická haléřová*“* - kvalitní a chutná stará odrůda Jižní Moravy, bílý květ, lusk 1-2 semena, hnědozelenavé barvy, haléřová - dle velikosti semen (dříve i haléřová mince), původ IPK. pěstitel G.E.

Hrachor setý (*Lathyrus sativus*),

semeno ploché, čtyřhranné; vyžaduje oporu jako hrách, výsev 4 (-5), sklizeň 7-8, odolný suchu, nezralá semena jsou jedlá podobně jako zelený hrášek, suché vařit jako luštěnina (použití např. do polévek)-údajně méně nadýmá než jiné luštěniny, květ bílý nebo bílomodrý. Pěstovat jako cizosprašnou plodinu (nutná prostorová nebo technická izolace).

„*Jelínek*“ - odr. nezn. původu, menší rostliny, poměrně výnosný pěstitel G.E.

„*Slovinec*“* - krajový, z Budmeric u Bratislavy, používán na kaše, může se jíst i syrový podobně jako nezralý zahradní hrášek, v teplých oblastech možný i časný výsev (konec března), pěstitel G.E.

„*Vápenice*“ * krajová odrůda hrachoru z Východní Moravy, květ bílomodrý a bílý, od soukromého dárce, pěstitel G.E.

Ječmen (*Hordeum vulgare*)

Ječmen je samosprašný, krajové odrůdy často poléhají, volíme chudší půdu.

Gengel, ječmeny 7438, 7387, 7385, Tábor 811, Tábor 814, Tábor 818, ječmen páví, špalda, byly poskytnuty pro výzkumné účely Výzkumnému ústavu pivovarskému a sladařskému.

„*Český nahý*“* jarní, šestiřadý ječmen, nahý, osinatý, zrna slámově žluté barvy, snad o něco kratší než u odrůdy ječmene špalda, získáno s informací „krajová odrůda z Čech“ pod jménem „Boehmische Nackte“ (původ VERN),

pěstitel G.E.

pěstitel H.C.

„*gengel*“* (*Hordeum distichum* var. *nudum* - ječmen dvouřadý nahý), prastará krajová forma ječmene z Moravy i ze Slovenska. Zrna bez pluch, s hezkým hnědavým nádechem různé intenzity (od světlé až o tmavě hnědou), mlet se kdysi na kaši a na gengelovou krupici; výnos nevelký, dobře se mlátí, sklon k polehání, jařina, pěstitel G.E.

„*Hordeum vulgare paralelum polystichon*“ - ozimý, pluchatý ječmen, původem z Botanické zahrady v Táboře, pěstitel G.E.

„*ječmen 7383*“* - krajová odrůda z Valašska (Horní Paseky), sbíraná v roce 1974, dvouřadý jarní ječmen pluchatý níčí forma (*Hordeum vulgare* conv. *distichon* var. *nutans*), sklon k polehání, omezené množství osiva, pěstitel G.E.

„*ječmen 7385*“* - krajová odrůda z Valašska (Hutisko Solanec) sbíraná v roce 1974, dvouřadý nahý jarní ječmen, podobný gengel, omezené množství osiva, pěstitel G.E.

„*ječmen Tábor 811*“* - stará odrůda?, jarní, šestiřadý ječmen s tmavým zbarvením zrn - barva tmavě hnědá až „černá“, polehání?, původem z Botanické zahrady v Táboře, pěstitel G.E.

„*ječmen páví*“(?) *Hordeum vulgare zeocriton trifurcatum* - dvouřadý, pluchatý s osinou přeměněnou ve výrustek na pluše?, jař, vysoký až velmi vysoký ječmen (120-140 cm) přesto dosti odolný polehání, pův. z Botanické zahrady v Táboře. pěstitel G.E.

„*Miloňovská špalda*“ * krajová odrůda nahého šestiřadého ječmene z Valašska, jařina, zrna variabilní barvy světlé až tmavě hnědé, jemná sláma, krajový sběr z Miloňova u Velkých Karlovic, odrůda podobná (nebo totožná) odrůdě špalda, od soukromého dárce, pěstitel G.E.

Ježatka obilní (*Echinochloa frumentacea*)

Pěstována jako obilovina v teplých oblastech (náhražka rýže či prosa), příp. jako pícnina, obilka obalena tvrdou pluchou, příbuzná naší plevelné ježatky kuří nohy, výsev poč. května, výška až 1,5 m, klas dekorativní, pův. Bot. zahrada Tábor, pěstitel G.E.

Kalužnice křivoklasá (*Eleusine coracana*)

jednoletá obilovina teplých oblastí, nižší vzrůst, zajímavý vícedílný klas, také jako dekorativní rostlina, drobné obilky slouží jako potravina. pěstitel G.E.

Kukuřice (*Zea mays*) - teplomilná obilovina, náročná na živiny (hnojíme hnojem nebo kompostem), výsev zač. května do vyhřáté půdy (nebo předpěstování), aby nedocházelo k inzuchtování, aby se co nejvíce rostlin, semeno brát z dobře vyvinutých zdravých palic vícero rostlin, cizosprašná (nebezpečí křížení) tedy v okolí ve vzdálenosti nejméně 400-500 m nesmí kvést jiná odrůda kukuřice! Pyl je přenášen větrem.

„*Almazánka*“ - krajová odrůda „osmiřádkové“ kukuřice získaná při sběrové expedici v rumunském Banátu. Místními je využívána ke krmení hospodářských zvířat a k přípravě tradiční kaše. pěstitel P.K.

„*Bílá na na kaši 'Koleš'*“ Sběr v Banátu v obci Sv. Helena, kukuřice bílé barvy, mouka z ní je "bílá skoro jako z pšenice", výsev na jaře jako jiné odrůdy kukuřice, při výběru semen na další výsev dát přednost semenům bílé barvy a nepoužívat semeno typu "koňský zub" (přímo od soukr. pěstitele), pěstitel G.E.

„*Český bílý koňský zub Zajíčkův*“ * naše stará odrůda kukuřice, vyšlechtěna statkářem J. Zajíčkem v Rašovicích u Nymburka, poč. šlechtění 1924, povolena 1942. Získána výběrem z americké odrůdy Silver King - jejím přizpůsobením na naše poměry. Typ zrna: koňský zub, zrna bílé, slabě sklovitá, středně velká. Na jedné rostlině většinou jedna palice. Stéblo načervenalé, zalamované v kolénkách. Odrůda je poloranná, na zrna byla rajonovaná v kukuřičné a řepařské oblasti, v méně příznivých obl. na siláž a zelenou píci. V literatuře pod označením Český bílý koňský zub. Původ IPK pěstitel G.E.

„Navažská“ středně velké klasy, semena krémově bílé barvy, občas s namodralým nádechem, odrůda darovaná rodinou navažských indiánů Bennaly, kteří vystupovali v ČR několikrát se svou hudební skupinou Black Fire. Používají ji na pečení plácek, možno používat jako mouku – přidávat do chleba.

bohatě odnožovala, pěkný vzrůst, sněhobílá zrna, chuť nedostižná (jako oříšky), (získáno z Gengelu)

pěstitel D.R.

Laskavec - amarant (*Amaranthus* sp.) – různé druhy laskavce se pěstují jako obilovina, zelenina, příp. okrasná rostlina z Jižní Ameriky, teplomilná, drobné zrna, výsev v květnu, až je půda prohrátá (neuspěchat)

Amaranthus hypochondriacus „Golden“ široký zlatožlutě zbarvený klas, dekorativní, pěstitel G.E. (původ Archa Noemova)

„Nizký červený“ - sytě červená odrůda, výška rostlin asi 40 cm, dekorativní, získáno s údajem „jedlá červená odrůda“, od biopěstitele ze Slovenska, pěstitel G.E.

Len setý (*Linum usitatissimum*)

jednoletý, výsev březen/duben (časně), zralé tobolečky s olejnatými semeny využívají často ptáci. Len se využívá pro vlákno nebo olej, u nás je tradiční přadný len (vysoký méně větvený stonek, pro vlákno). Len olejný (pro získání oleje) má kratší více větvený stonek s více tobolečkami. Pěstování a zpracování lnu bylo jedním z hlavních zaměstnání obyvatelstva, len předl chudý lid i královny.

„Blue Flax“ - USA – modře kvetoucí, získáno z Seed Savers Exchange-americké organizace udržovatelů starých aj. odrůd, pěstitel G.E.

„Faserlein Balenberg“ - bíle kvetoucí, středně pozdní až pozdní, přadný len západního původu, od soukromé pěstitelky, pěstitel G.E.

„Gadermaier“ - získáno od biopěstitelky z Rakouska, pěstitel G.E.

„Hohenheimer Blaubluehender“ - stará německá odrůda přadného lnu, porost modře kvetoucí s příměsí bílekvetoucích rostlin, výškově ne zcela vyrovnaný, vyšlechtěn v Hohenheimském šlechtitelském ústavu (pravděpodobně kolem roku 1930), překlad názvu: Hohenheimský modrokvětý, pěstitel G.E.

„Horan“ - bílý květ, přadný či olejnopřadný, pěstitel G.E.

„Isegrim“ - krajová odrůda z Rakouska (Tyrolsko), od biopěstitele z Německa, pěstitel G.E.

„Lirial Sussex“ - modrý květ, vyšší obsah omega 3 mastných kyselin, původ: ISSA -Irsko, pěstitel G.E.

„Marbod“ - krajová odrůda z Rakouska (Tyrolsko) pěstitel G.E.

„Marilyn“ - vysoký, přadný len, modrokvětý původ USA (Seed Savers Exchange), pěstitel G.E.

„Midin“ olejný - modrý květ, hodně větví, pěstitel G.E.

„Peters Riesenlein“ - získáno od biopěstitelky z Rakouska, výchozí osivo se zvláště velkým semenem (název v překladu Petrův obří len), pěstitel G.E.

„Stormont Motley“ - vyšší obsah oleje, původ: ISSA -Irsko, pěstitel G.E.

„Šumperský Rekord“* - stará odrůda přadného lnu, zapsaná do sortimentu r 1950, květ modrý, rostlina vysoká až velmi vysoká (viz jméno Rekord ?)- v porostu s větší variabilitou, pozdní sorta, ve starší literatuře uváděna asi jen pod jménem „Rekord“ pěstitel G.E.

„Šumperský Modran“* pěstitel G.E.

Lnička setá (*Camelina sativa*)

Jednoletá, výsev duben, dříve známá olejnína (neolitické nálezy), nenáročná, krátká veget. doba, včas sklízet, aby se semena nevydrolila, výška asi 0,6-0,8 m, semena použitelná jako koření nebo na nakličování (jako řeřicha)

pěstitel G.E. (pův. z Botanické zahrady v Táboře)

Lupina bílá (*Lupinus albus*, *L. angustifolius*)

výsev 4, nenáročná, nevyžaduje oporu

„*Prechtlova*“ - nízká asi 40 cm vysoká, semeno drobné, hranaté- hranolovité, výsev duben/květen (snese i pozdnější výsev až koncem května), údajně velmi kvalitní a chutná konzumní odrůda, původ Rakousko, (vlastní pojmenování) pěstitel G.E.

Mák setý (*Papaver somniferum*)

časný výsev co nejdříve na jaře (březen, zač. dubna), je možný i podzimní výsev (září), nevyséváme zbytečně hustě a po vzejití rostliny vyjednotíme, řádky 30cm, vyhnojená půda. Průběžná sklizeň makovic (jinak je často vyzobávají ptáci - v případě nouze je chránit např. netkanou textilií). Použití: do domácích buchet a bábovek, posypání sladkých šišek/knedlíků, bílý mák jako náhrada oříšků do pečiva apod. Mák je samosprašný ale s možností cizosprašení, proto ho při maloplošném udržování odrůd a příznivému utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod. na semeno pěstujeme jako cizosprašnou plodinu- tedy v okolí ve vzdálenosti nejméně 150 m nesmí kvést jiná odrůda.

„*Bílý mák I (Pardubicko)*“* - stará nebo krajová odr., pěstován na Pardubicku, dle dárce nejméně od 50. let, květ bílý nebo bíle růžový, kvete a zraje o něco později, vyrovnaný, poměrně vysoký výnos, rodinná odrůda, „Mák smetanové barvy, trochu drobnější, ale chutný s oříškovou příchutí“, bábovka plněná bílým mákem jako vyhlášená pochoutka pěstitel G.E.

„*Bílý mák Lenschow*“ - odrůda bílého máku získaná z Německa, výška asi 100-120 cm, květ světle bělofialový a tmavší fialová podkova, část květů barevně odlišných, semeno bílé, makovice středně velké, od soukromého pěstitele, omezené množství osiva, pěstitel G.E.

„*Bílý mák od Púchova*“* - rodinná odrůda?, bělosemenný (v přesevu i semena modrošedá a tmavě růžová), střední a vyšší rostliny částečně sklon k poléhání ?, výběr bílých semen, pěstitel G.E.

„*Bílý mák z Biskoupy*“* - asi rodinná nebo krajová odrůda, bělosemenný mák, jen bílá barva semen, makovice protáhlejšího tvaru, rostliny středně vysoké, pěstitel G.E.

„*Bílý mák z Dobré*“* - pravděpodobně krajová nebo stará odrůda, původní majitelka si ho vzala s sebou z domu, když se před 50 lety vdávala, semeno bílé (v přesevu i jiné barvy), pokud mají rostliny prostor velmi dobře se větví a vytváří více vyvinutých makovic na 1 rostlině, výběr bílých semen, pěstitel G.E.

„*Bílý vanilkový*“ - květ makový- světle fialový s tmavou fialovou podkovou, semeno bílé až smetanově bílé (krémové), vzrůst střední - výška asi 1,2-1,3 m, v barvě květů, vzrůstnosti i tvaru makovic dosti vyrovnaná odrůda, příjemná vůně semen, brzký výsev, získáno prostřednictvím inzerátu, pěstitel G.E.

„*Červený (Hejduk)*“ - odr. neznámého původu, pěstována snad dosud v malé míře na Sušicku, velmi variabilní odrůda: květ bledě růžový až do červena, makovice vysoké i tlusté, semeno bílé až načervenalé, výška až 1,4 m, pěstitel G.E.

„*Mák modrý - Valašsko*“* - krajová odrůda?, rodinná odrůda, výška asi 1.4 m, chutný aromatický mák, užíván k pečení makovníků. pěstitel G.E.

„*Ruský obří*“ - modrosemenná odrůda, květ sytější červený, pěkný, v květu odrůda jednotná, celkově mírně pozdnější, makovice velmi velké - vysoké (pozn.: pod označením „ruský“ obvykle velké odrůdy - např. Ruský hrách v tomto Seznamu nebo známý Ruský česnek s velkými stroužky). pěstitel G.E.

Oves setý (*Avena sativa*)

běžná obilovina, výsev časně (březen-duben)

„*Ekotypy z Vyškovce a okolí*“* - krajové ovsy sbírané F. Kuehnem v 80. letech na Vyškovci a v jeho okolí, variabilní porost i barva zrna (například různé barvy zrna), omezené množství osiva, od soukromého dárce, pěstitel G.E.

„*Oves černý*“ - pluchatý s tmavě zbarvenou pluchou, údajně velmi vhodný ke krmení koní.

pěstitel G.E.

pěstitel P.K.

„*Slovenský krajový 1425*“* - krajová odrůda ze Slovenska, pluchatý, poměrně vysoký výnos pěstitel G.E.

Pohanka setá (*Fagopyrum esculentum*)

obilovina, krátká veg. doba, medonosná, citlivá na mráz, výsev květen, cizosprašná - v okolí nejméně 150m nesmí kvést jiná odrůda pohanky

„*ČSFR*“ - vysoká odrůda s načervenalým stonkem, pův. z Archy Noemovy (pravděpodobně československá odrůda před rokem 1993). pěstitel G.E.

Pohanka tatarka (*Fagopyrum tataricum*)

jařina, podobná pohance seté, má však drobnější semena, u nichž je endosperm srostlý s obalem, takže se při mletí šrotují společně (velmi vysoký obsah vlákniny), dříve se z ní pekl tzv. taťátkový chléb, listy jdou ve směsi s dalšími rostlinami využít např. na špenát, salát apod. z nati můžeme vařit čaj, citlivá na mráz (výsev květen), jako prevenci polehnutí volit chudší stanoviště (nehnojit!). Lze též využít na zelené hnojení. Tatarka má údajně vyšší obsah rutiny než pohanka setá. „*krajová Hrozenkov*“* - krajová odrůda ze Žitkové u Starého Hrozenkova. pěstitel G.E. (pův. Valaš. museum v Rožnově)

Proso (*Panicum miliaceum*)

tradiční obilovina, vyžadující loupání, aby vznikly tzv. jáhly, výsev konec dubna/květen, suché stanoviště snáší dobře „*Fialové*“ (*Panicum violaceum*) - odrůda prosa s nafialověle zbarvenou latou, pěkné, dekorativní, pův. Bot. zahrada Tábor, pěstitel G.E.

„*Hanácké mana*“* - původně pod označením „*Hanácké šedé mana*“, středně vysoké až vysoké, lata široká, stará krajová odrůda z Moravy, do sortimentu zapsána r 1940, nenáročná, - šedé zrna, někdy vyzobávána ptactvem. pěstitel G.E.

Pšenice dvouzrnka (*Triticum dicoccon*)

Pluchatá pšenice vyžaduje loupání. Dobře odnožuje, proto řídkší setí, je nenáročná, půda spíše chudší, nevyhnojená, může poléhat.

„*Podbranč*“* - stará krajová odrůda ze západ. Slovenska (Podbranč je název vesnice), jařina, středně vysoká, klas osinatý, dosti náchylná k poléhání. Ještě v 70. a 80. letech minulého století doznívalo pěstování dvouzrnky u drobných rolníků na západním Slovensku snad jako reliktní někdejšího rozšíření, dvouzrnka se používala např. na vaření výživných kaší a kroupy z ní do jelit při domácích zabijačkách. pěstitel G.E.

Pšenice jednozrnka (*Triticum monococum*)

starobylý druh obilí pěstovaný prvními zemědělci, pluchaté zrna, nízký výnos, velmi nenáročná a skromná obilovina s kvalitním zrnem (vysoký obsah bílkovin, karotenu, minerálů apod.)

„*Tábor*“ - jarní typ, osinatá, pluchatá, výška 120-130 cm, dosti odolná poléhání, původ Bot. zahrada Tábor. pěstitel G.E.

Pšenice polská (*Triticum polanicum* var. *compactum*)

pšenice s velkým zrnem a mohutným klasem, velké množství pluch, jařina, výnos nevelký, omezené množství osiva, pův. Bot. zahrada Tábor, pěstitel G.E.

Pšenice setá (*Triticum aestivum*)

staré odrůdy jsou dlouhostébelné, zejména na živné či hnojené půdě možnost poléhání

„*Kostomlatská sametka*“*. Stará odrůda, klas je porostlý jemnými, jakoby sametovými chloupky (odtud jméno sametka), jařina, dlouhostébelná, výška asi 120 cm pěstitel G.E.

„*Pšenice červená*“ - osinatá pšenice s výrazně červenou barvou zrna, jařina, neznámého původu, od biopěstitele ze stf. Čech.

pěstitel G.E.

pěstitel H.C.

„*Postoloprtská přesívka*“ - naše stará odrůda pšenice, vyšlechtěna z krajové odrůdy České červené přesívky z okolí Postoloprts. Poprvé povolena do pěstování v roce 1914. Klas s červeným (červenavým) odstínem, bez osin, odrůda dobré pekařské jakosti. Pro udržení přesívkového charakteru je třeba střídat termíny setí: podzim – jaro. Jako ozim snese i pozdní setbu, při setí na jaře žádá časnou setbu a dostatek vláhy. pěstitel G.E.

Pšenice špalda (*Triticum spelta*) - pluchatá pšenice, nutno loupat, dlouhé stéblo

„*Roter Kolbenspelz*“ - pšenice špalda jarní formy, stará odrůda, výsev března/dubna pokud možno časně, pozdní, pozdě vymetá, pěstitel G.E.

Soja luštinatá (*Glycine soja*)

Teplomilná luštěnina, daří se jí v teplejších oblastech, výsev poč. 5.(příp.konec 4), sklizeň 9-10, nevyžaduje oporu

„*černá*“ odrůda sóji s černě zbarveným semenem (var. nigra), pův. Bot. zahrada Tábor, pěstitel G.E.

„*Východoslovenská*“* - krajová? odrůda z vých. Slovenska, vyššího vzrůstu, „úrodná a osvědčená“, delší veget. doba, tradiční recept: předem povařená (nebo alespoň přes noc namočená) sója se opraží v troubě na oleji, pěstitel G.E.

Tabák selský (Nicotiana rustica)

Tzv. machorka, používán dříve pro výrobu kuřiva, teplomilný, citlivý na mráz, květ zelenožlutý, velmi drobné semeno, jedovatý!, v hojně míře se podomácku pěstoval za 2.sv. války. Tabáky mají velmi drobné semeno, sejeme na povrch půdy, klíčí v teple (předpěstovat), opatrně zavlažujeme, po dozrání se i sám vysemňuje. (POZN. Vzhledem k prudké jedovatosti tabáku je třeba každou manipulaci s ním pečlivě zvážit a dbát všech bezpečnostních a hygienických doporučení)

„*Sáblíková*“ – od soukromé pěstitelky, pěstitel G.E.

Tabák viržinský (Nicotiana tabacum)

používán dř. pro výrobu kuřiva, teplomilný, citlivý na mráz, velmi drobné semeno, jedovatý! Jednoletý.
„*Tabák viržinský*“ Výsev do teplého pařeniště od poloviny března. Semínko drobné, vysej na povrch. Velmi jemně zasyp dobrou zeminou, zlehka přitlač, zalej velmi jemnou růžicí. Při velikosti 2-4 cm, když mají sazeničky aspoň dva pravé lístky je rozsázíme do malých květináčků. Ven sázíme ve druhé pol. května, po otužení. Virginský tabák je opravdu VELKÁ rostlina, dorůstá běžně 1,5 až 2 m. Lísty jsou také veliké. S tím je třeba počítat při sázení na zahrádce nebo v květináči. V květináči o průměru i výšce asi 35cm j sem vypěstoval skoro dvoumetrovou rostlinu s ohromnými lístky. Jakmile je tabák venku vyžaduje minimum péče. Půdu je dobré udržovat bez plevelů a kyprou, pravidelně zalévat. Hnojit raději méně. Koncem července až v srpnu tabák vykvete. Při pěstování více druhů tabáku pozor na cizosprašnost - druhy se mezi sebou snadno kříží. Využití: Mohutná rostlina s velkými lístky a růžovobílými trubkovitými květy působí dekorativně. Lze ji využít i jako ochranný pás k jiným plodinám - údajně láká predátory hmyzích škůdců. Lísty se po usušení mohou využít jako insekticid: 3 lžíce nakrájených usušených lístů přelejeme litrem studené vody a necháme přes noc macerovat, macerátem postříkujeme ohrožené rostliny. Hodí se zejména předtím než některé pokojové rostliny, které máme přes léto na balkoně přenášíme zpět do bytu. Nikotin je účinným a biodegradabilním přírodním insekticidem. (POZN. Vzhledem k prudké jedovatosti tabáku je třeba každou manipulaci s ním pečlivě zvážit a dbát všech bezpečnostních a hygienických doporučení)

(původ z Internetu.) pěstitel M.M.

Vikev setá (Vicia sativa)

jednoletá vikvovitá pícnina příp. dříve luštěnina, popínává, výsev v dubnu, opora pro pěstování nutná
„*Moravská krajová*“ - stará krajová odrůda, vyššího vzrůstu 1,3-1,5m výška, semeno středně velké, šehohnědé až hnědé, v barvě variabilní, květ fialový lusk vzpřímený, odolná chorobám, nenáročná, lze využít i k popnutí plotu (původ Agritec).
pěstitel G.E.

Žito seté jarní (Secale cereale)

Žito je výjimkou mezi obilovinami - je cizosprašné, doporučená nejmenší vzdálenost mezi odrůdami při maloplošném pěstování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; porosty jsou napříč směru větru apod.) pěstujeme na semeno jako cizosprašnou plodinu - tedy v okolí ve vzdálenosti nejméně 300m nesmí kvést jiná odrůda žita

„*jařyna*“*(jarní žito z Beskyd) - krajová odrůda, jarní obilovina výšky 200-220cm, v Beskydech (horské podmínky) se seje v květnu, neničí ji lesní zvěř. Výnos 18-20q/h. Možno poskytnout po dohodě i větší množství osiva. pěstitel P.Ši.

„*krajová odrůda žita z Beskyd*“*, jarní žito (Secale cereale f. verne) tvoří řídký porost, seje se na jaře březen/ duben, snese i pozdnější setí, výška 1,6-1,8 m, někdy napadáno námelem, cizosprašné! pěstitel G.E.

„*Křešovické*“ jarní, krajová odrůda žita, tradičně pěstované a okrajově využívané českou komunitou v obci Gârníc. Odrůdu jsem získal v Rumunsku (kraj Banát) sběrem z místních populací pěstitel P.K.

Žito seté- ozimé

„*Gerník*“ - ozimé, krajová odrůda žita, tradičně pěstované a okrajově využívané českou komunitou v obci Gârníc. Odrůdu jsem získal v Rumunsku (kraj Banát) sběrem z místních populací pěstitel P.K.

„*křibice*“* (také nazýváno svatojánské žito, trsnaté žito, lesní žito, dvouleté žito aj) původní tradiční žito, velmi nenáročné a odolné, seté často jako pionýrská plodina do lesních mýtin, v horských oblastech aj. Svatojánské proto, že bylo seto v období sv. Jana (24. června) a prvním rokem se spásalo dobyt看em nebo sloužilo na krmení. Druhým rokem pak poskytovalo zrno. Sláma velmi dlouhá a houževnatá, pevná, dorůstá výše 1,8- 2 (2,2) metrů, jako prevenci proti polehnutí této dlouhostébelné odrůdy volíme chudé, nevyhnojené stanoviště, v zahradní půdě doporučujeme ovázat proti polehnutí.

Cizosprašné, nutno zabránit křížení s jinými odrůdami žita. Možný letní termín setí nebo až podzimní (jako jiné ozimy), pěstitel G.E.

„Šmidtovo žito“ - ozim, odrůda pocházející od německého biologicko-dynamického šlechtitele obilí Schmidta, dlouhostébelné, ale podle literatury na vhodném stanovišti odolné polehání, omezené množství osiva, pěstitel G.E.

ZAHRADNÍ PLODINY

„Ačokča“ (Cyclanthera pedata)

- je teplomilná jednoletá liána s plody, připomínajícími něco mezi tykvičkou a paprikou. Jejím největším kladem je, že netrpí na rozdíl od okurek plísni. Seje se v polovině května nebo je možno předpěstovat jako okurky. Mladé plody se dají jíst syrové nebo zavařovat ve sladkokyselém nálevu jako okurky, starší přidávat do dušených a zapékaných pokrmů. Zralé plody pak využijeme jen jako zdroj semen, protože dřevnatí. Rostlina je nenáročná, roste i v polostínu, můžeme ji tedy pěstovat poblíž ovocných stromů, na které se s trochou počáteční pomoci vyšplhá a dokáže tak skvěle využít prostor.

pěstitel H.V.

- jednoletá rostlina, lze pěstovat všude tam, kde se daří melounům, okurkám a tykvím. Liána dorůstá až 8m, lze zaštipovat při 2m výšky pro podpoření většího výnosu. Dobře roste na slunci i v polostínu stromů. Plody sklízíme od konce července až do prvních mrazíků, nejvíce plodí v září. Plody jsou pro konzumaci vhodné ve velikosti 3 až 6 cm, dokud jsou semena bílá a měkká, všestranné použití obdobné jako u papriky. Listy lze použít na špenát. pěstitel P.V.

Barborka (Barbarea vulgaris)

-domácí planá zelenina, dříve využívaná, mladé listy se používají jako příloha do salátů (chutnají část. nahorkle), dá se sklízet přes zimu i brzo na jaře, dvouletá až vytrvalá, nenáročná pěstování, pův. Archa Noemova, pěstitel G.E.

Bob zahradní (Vicia faba)

Otužilý a nenáročný, výsev časně, v březnu/dubnu do špetek jako fazole (spon 40x60) nebo i pěstování v řádcích cca 40-50 cm vzdálených, nepotřebuje oporu. Sklizeň na semeno: když jsou lusky a rostliny suché a zčernalé. Na konzum nezralé i zralé boby. Bob je cizosprašný - doporučená nejmenší vzdálenost mezi odrůdami při maloplošném pěstování a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) je asi 150 m.

„Atlaský“ -velkosemenný bob (var. major), sběr v Maroku v pohoří Atlas, kde ho pěstuje místní obyvatelstvo. Na Hané aklimatizován od roku 1988. Směs dvou barev:červenohnědé a šedozelené, dárce používá do zeleninových jídel, do rizota, (ne zcela zralé boby). Vysévat co nejdříve na jaře (asi jako hrách), půdy vyžaduje spíše těžší. Na setí vybírat semena spíše větší. Také je možno setím každé barvy odděleně rozdělit na 2 typy, (přímo od soukr. pěstitele), pěstitel G.E.

„Kanadská káva“ - drobnozrný bob, semeno tmavě hnědé až černé, připomínající kávové zrno, rostlina asi 1-1,5m vysoká s dobrou násadou malých lusků, získáno pod označením „kanadská káva“ s charakteristikou „bez kofeinu“- semena nutno usušit, umlít a údajně použít na přípravu bezkofeinové kávy, od soukromé pěstitelky pěstitel G.E.

„Klatovský“* - stará odrůda?, s fialovým menším až středním semenem, někdy se objevují zelená semena (křížení?), nutná selekce na fialovou barvu semen, výška asi do 1,3 m pěstitel G.E.

„Směs odrůd“ - směs zkřížených odrůd pěstitel C.I.

„Ze Studeného potoka fialový“ - semeno fialové (tmavě až světle) výběr z původní směsi, získáno od soukromé pěstitelky z Horních Rakous, pěstitel G.E.

„Vařeka“ - poměrně velké semeno, původně z polského poloostrova Hel, pěstitel G.E.

„Vojka“* krajová odrůda z Vojky při Dunaji, větší semeno, omezené množství osiva, pěstitel G.E.

„Z Budmeric“* - krajový z Budmeric u Bratislavy, pokud to jde časný výsev (konec března), jinak v dubnu, semena světle hnědá, velmi velké, ploché, velmi vysoká až 1,6 m odrůda (vyvázání k opoře vhodné jinak může poléhat, rostliny se zpevní také nakopčením), pozdnější. Trad. recept: k uvařenému bobu bez šlupek přidáme cibul. jížku s paprikou, povaříme 10-15 min (+ochutit: česnek, petrželka, kopr)

pěstitel G.E. (původně od M. Lehké) vzrůstný a pěkný bob

Celer (*Apium graveolens*)

„Pražský obří“ * (známý i v zahraničí pod jmény např. "Geant de Prague", „Prager Riesen“ apod.). Naše tradiční stará odrůda vyšlechtěná z krajového celeru pěstovaného v okolí Prahy již v 19. století. Jde o pozdní bulvový celer, list tmavě zelený, řapíky listů jsou načervenalé, bulva velká, kulovitá až ploše kulovitá, dužina smetanově až krémově bílá. Dobrá skladovatelnost. Vzhledem k dlouhé vegetační době doporučuje literatura vysévat již v lednu (možno ponechat k výsevu v dalším roce). Na živiny je náročný, přímo organicky hnojíme kompostem či uleželým hnojem, žádá dostatek vody (má vodu rád). Předpěstujeme sazenice (doporučuje se 2 x přepichovat), výsadba ven poč. května, spon 40x40 cm. Odrůda byla využita ke šlechtění jako základ řady dalších celerových odrůd. (původ Alenor), pěstitel G.E.

Cibule altajská (*Allium altaicum*)

velmi podobná cibuli zimní - vytrvalá, mrazuvzdorná, se silnými trubkovitými listy na sklizeň nati (naťová cibule), dorůstá až 80 cm výšky, od soukromého pěstitele, pěstitel G.E.

Česnek sibiřský (*Allium nutans*) - dříve zde v Seznamu veden jako cibule sibiřská

"Čerga"

vytrvalá, mrazuodolná listová zelenina, listy ploché, hladké, pěstovaná pro sklizeň listů, jež se pravidelně seřezávají (rychle obrůstá), chuť listů ostřejší, česnekovitá, bohatá na vit. C, v pěstování nemá ráda sucho, původně roste ve stepích Sibíře, Altaje apod., **Vzhledem k velkému zájmu o tuto odrůdu jsou naše zásoby již vyčerpány, PROSÍM NEOBJEDNÁVEJTE JI.** pěstitel G.E.

tvoří velká dekorativní kulovitá květenství VII-VIII, přitahující velké množství užitečného hmyzu. Množí se dělením trsů a semeny (sama se vysemeňuje), roste dobře v běžné zahradní půdě, preferuje slunné stanoviště. Sklízí se nať od března po celé léto, nať je trochu tužší než u cibule zimní. Chuťově něco mezi česnekem a cibulí. Použití stejné jako u naťových cibulí a pažitky. Původ: Gengel pěstitel P.V.

Cibule zimní – Ošlejš, sečka (*Allium fistulosum*)

Skoro zapomenutá, ve středověku pěstovaná zelenina. Vyšlechtěná pravděpodobně z planého sibiřského druhu.

„Mad'arská“ - trubkovité listy na sklizeň nati, raší již brzy na jaře, chutná jemná naťová forma cibule. Vytrvalá, mrazuvzdorná, nenáročná a vděčná. Necháme-li ji vykvést je medonosnou rostlinou hojně navštěvovanou včelami i čmeláky, od roku 2005, původ Mrkev-Archa Noemova, pěstitel G.E.

„Cibule zimní“ - vytrvalá rostlina a plně mrazuvzdorná. Roste dobře v běžné zahradní půdě, preferuje slunečné stanoviště. Použití: Zimní cibuli používáme syrovou do pomazánek, polévek, vývarů, omáček, do salátů, na chléb s máslem. Má jemnou, nasládlou chuť, obsahuje méně silic než cibule. Na slunném a chráněném stanovišti se dá používat už od března. pěstitel P.V.

„Marie (all AL04)“

ZAP & HOR odrůda neidentifikovaná, od švýc. zahrádkářky 1998,

Sklízí se buď celá rostlina nebo první zelené listy koncem zimy. Vytrvalá, množení výsevem nebo rozdělením trsů.

Nejsilnější ze třech odrůd v naší zahradě.

Semena březen pěstitel A.L.

Cibule šalotka (*Allium ascalonicum*) - viz Vegetativně množené druhy

Česnek medvědí (*Allium ursinum*)

Vytrvalá cibulnatá bylina, cca 25 cm vysoká. Listy vyrůstají ze země už III-IV. Vyskytuje se u nás planě v listnatých lesích. Česnek je vhodné sázet pod ovocné stromy, protože odpuzuje škodlivý hmyz. Množit ho můžeme cibulkami nebo semenem, sám se nadměrně množí samovýsevem. Mladé listy, které mají jemnou česnekovou chuť, sbíráme před rozkvetem, použití do salátů, polévek apod., cibulky od konce léta do zmrznutí půdy. Původ: sběr v přírodě. pěstitel P.V.

Dýně (*Cucurbita* sp.)

teplomilná rostlina, předpěstovat sazenice, výsadba po ledových mužích, žádá hnojení, dýně jsou cizosprašné! doporučená nejmenší vzdálenost mezi odrůdami při maloplošném pěstování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) je asi 250m.

Nejčastěji se pěstují 2 druhy: tykev obecná (*Cucurbita pepo*) a tykev velkoplodá (*Cucurbita maxima*). V rámci jednoho druhu se dýně kříží snadno a ochotně, mezi druhy však ne či jen zřídka. Praktické rozlišení druhů: C. pepo - stopka u plodu má zřetelně pětihraný (příp. vícehraný průřez) zde náleží např. cukety, patizony, dýně olejné, dýně špagetová aj., C.

maxima - stopka průřez oválný, zde např. dýně hokaido, dýně pečárka aj. Plody na semeno nechat dobře vyžrát na záhonu a dojit doma v teple, na osivo bereme semeno z několika typických, pekně vyvinutých plodů.

„*hokaido*“ (C. maxima) typ dýně oblíbený nejen makrobiotiky, dužina oranžová, obsahuje karoten, velmi chutná, různé využití (na polévky, zapékání apod.), dobře skladovatelná (v suchu a teple někdy až do jara) původ Alenor - jako „Potimaron“ (cuc AL6)
pěstitel G.E.

„*hokaido*“ (C. maxima) pěstitel D.R. (získáno od o.s. Mrkev, Třebívlice)

„*pečárka*“* (C. maxima) – krajová z Vých. Slovenska, plod spíše plochý, světle zelená slupka, dužina žlutá až žlutooranžová, váha 3-5 kg, dá se dobře skladovat (v suchu asi do února/března), plazivá, zpočátku kvete jen samčími květy, plody nasazuje později. Trad. recept: dýně se naplocho rozpůlí a upeče v troubě, pak se vybírá dužina lžící přímo ze slupky (možno pomastit olejem), chutná obdobně jako bramborová kaše (nasládle) či vaječný žloutek; lze ji použít na škušánky (vařit kousky dužiny s trochou vody a přidat se hrubá celozrnná mouka např. špaldová), jde použít i na polévku, podobně jako dýně *hokaido*
pěstitel G.E.

„*Pečárka od Hornádu II*“* (C. maxima) - podobná jako *Pečárka od Hornádu I* se stejným využitím, plod podobného vzhledu, semeno však bílé (jako u dýně *pečárky* z tohoto Seznamu), pův od biopěstitele z Vých. Slovenska, pěstitel G.E.

„*Turky*“ - krajová odrůda dýně získaná při sběrové expedici v rumunském Banátu. Místními je využívána po jednoduché úpravě jako náplň do závinu. Šedé plody připomínající tvarem i velikostí meloun. pěstitel P.K.

Fazole keříčkové (Phaseolus vulgaris convar. nanus).

Fazole jsou samosprašné, různé odrůdy nedáváme ale vedle sebe, proložíme alespoň záhonem jiného druhu, pěstujeme normálně jak jsme u fazolí zvyklí, výsev poč. května (v chladných polohách po ledových mužích). Okopáváme, při poslední okopávce rostliny přihrneme jako prevenci vyvracení. Na semeno bereme zdravé dobře vyvinuté rostliny, u keříčkových odrůd jen skutečně nízké (keříčkové, které nejvíce dlouhý, popínavý růst)! Bez výběru se jinak původně keříčkové odrůdy stávají postupně polopopínavé až popínavé - což je původní podoba fazole - liány! Sklízí se, když jsou lusky zcela suché a zrno dostalo svou charakteristickou barvu, je tvrdé, rostliny jsou v té době už bezlisté. Z rostlin na semeno neothráváme lusky na konsum. Při sklizni celé rostliny vytrháme a necháme doschnout na sušících nebo pod střechou na vzdušném místě. Malá množství luštíme nejlépe ručně, větší množství vymlátíme např. v pytli. Některé odrůdy fazolí jsou popsány velmi stručně a s otazníky, nadšeným pěstitelům, kteří by chtěli pomoci s jejich podrobnějším popisem (např. výška rostlin, barva květu, rannost, přítomnost vláken v luscích apod.) a nebojí se trochy evidence - průběžných záznamů během sezóny můžeme zaslat „fazolový dotazník“ k zachycení těchto informací.

„*Andělské*“* – rodinná odrůda, semeno obdoba Vojákových, avšak černá o něco menší kresba, na zrno (tradičně vařená polévka), dobře vařivá chutná odrůda, z oblasti Hané, semena podobná odrůdě Brittle Wax?. pěstitel G.E.

„*Bánov IV*“* - krajový ? ze Slovácka, původ z lokálního tržiště z pol. 90. let 20.stol., pěstitel G.E.

„*Blatný II*“ - drobné, oválné fazolky připomínající poněkud barvou a tvarem sóju, (od pěstitele z Křtin) pěstitel G.E.

„*Bobky*“ (pha AL26) neidentifikovaný kultivar, nejistý původ (možná ze Slovenska), od starší pěstitelky z Frymburku. Pěstovaný pro světle hnědá zakulacená semena vypadající jako zaječí bobky.
Semena březen, pěstitel A.L.

„*Cukrová perla*“ - stará nebo krajová odrůda, bílé semeno, polopopínavý růst, pův. Genobanka Olomouc, pěstitel G.E.

„*Dalmatin*“ - keříčková až polopopínavá, semeno bílé se stříkanými černými fleky připomínající zbarvením psi plemeno dalmatin, pozdnější, (vlastní pojmenování odrůdy), pěstitel G.E.

„*Ivančická černá*“ - keříčková, dlouhé černé semeno, dlouhý zelený lusk (na lusky ?), původ od trhovkyně na Zelném trhu v Brně (vlastní pojmenování odrůdy), pěstitel G.E.

„*Kafe* (pha AL25)“* ČS & HOR, kultivar neidentifikovaný, stejný původ jako "Troják". Pěstovaný pro semena hezké kávové barvy i pro lusky, žluté, ploché, bez vlákna. U nás dal největší úrodu (12gr na jedno zaseté semeno, na porovnání: 'Radka' 5gr, 'Sirkové' 6gr). Pevný stonek, vzpřímený keřík, ranný, doporučitelný v podhoří.
Semena březen, pěstitel A.L.

„*Mikysková I*“ - krajová ?, Slovácko, z lokálního tržiště, drobné fazole černé barvy, lusk žlutý - na lusky?, pěstitel G.E.

„*Moravská Perla*“ - stará nebo krajová odrůda, bílé semeno, válečkovitého protáhlého tvaru, s dvěma hnědými skvrnami u pupku, keříčkový vzrůst, pův. Genobanka Olomouc, pěstitel G.E.

„*Od panimámy z Pohořelic*“* - krajová nebo stará odrůda pocházející z Pohořelic u Napajedel, raná, (příp. poloraná odrůda) úrodná, lusky žluté, zpočátku bez vlákna později i vláknité, tradičně využíváno jako zeleninová odrůda: lusky zejména do moravských omáček se smetanou k Bramborům, semeno podlouhlé sytě černé („černá jako uhel“), případně též vařitelné jako polévka („dá se jíst“), pěstitel G.E.

„*Perlička*“ - stará nebo krajová odrůda, bílé semeno, polopopínavý růst, pův. Genobanka Olomouc, pěstitel G.E.

„*Podřipská*“* - stará odrůda, bílá semena, na lusky, některé s vláknem? pěstitel G.E.

„*Polopopínavá z Pobédima*“ - vysoká 50-60 cm, nepotřebuje oporu - rostliny se vzájemně proplétají a drží, drobné, bílé oválné fazole, z Moravskoslovenského pomezí, lusk má vlákno, využití: suché fazole na vaření. pěstitel G.E.

„*Sirkové*“* - krajová z Východní Moravy (kolem Uh. Brodu) květ bílerůžový, lusk s vláknem, snadno vařivé (uvařené asi za 1 a čtvrt hodiny), (Šparglové a Sirkové - obě odrůdy mají semena mírně zelenožluté až sírové barvy, jsou robustní, rané – krátká veg. doba, na zrno. Snad je to jedna a tatáž odrůda jen nazývaná v různých místech různě, na Slovensku byly ještě nedávno poměrně hojně pěstované, původ lokální tržiště pol. 90.let 20.stol.) pěstitel G.E.

„*Soldier*“ (Voják)- stará německá (západoevropská odrůda?), keříky vyšší, některé až s tendencí dlouhivého růstu, semeno bílé s červenavou kresbou připomínající lidskou postavu - viz jméno odrůdy, luštěnina, (původ získáno z něm. organizace VEN, které se zabývá uchováním starých odrůd). Pozn.: odrůda svou kresbou připomínající řadu dalších sort v tomto Seznamu, např. odrůdy Vojákové a Andělské a také Blatný I a Čelovek, pěstitel G.E.

„*Strakatá z Násedlovic*“* - rodinná odrůda z Jižní Moravy, na sucho jako luštěnina, zrno dosti velké bílé, stříkané červeně. pěstitel G.E.

„*Stromečkové*“ – keříčkové fazole vysoké asi 40 cm. Z jedné fazole naroste více rozvětvený keřík. Pěstují je hlavně pro lusky, které jsou žluté, masité, až 15 cm dlouhé, mírně zahnuté. Lusky sklízím jak dozrávají, tak fazolky plodí až do podzimu. Sadím je v řádku asi 20 cm od sebe nebo samostatně, kde zbude nějaké místo. Získáno před lety z inzerce časopisu Zahrádkář. pěstitel H.C.

„*Šparglové II*“* keříčkové, semeno žlutohnědé válcovité, nízké keříky, žluté lusky - využití na zeleno, podobá se poněkud odrůdě Zlatý roh, je raná, některé keříky vyšší, náchylnější ke křížení ?, původ lokální trh Uh. Hradiště („od babky“). pěstitel G.E.

„*Šparglovka (Sedlácká)*“* - keříčková, se žlutým jemným luskem, velmi plodná odrůda, poměrně raná, při řídkém výsevu jsou rostliny mohutné a křehké - zpevnit nakopčením, aby se nevyvracely. Odrůda využitelná jak na zeleninový (lusky na omáčky) tak luštěninový („zralé fazole večer před vařením namočit, druhý den 20 min v papíňáku - lepší polévku jsem nejedla“) konzum, údajně snese i zastínění (částečně) a plodí i pod stromy, omezené množství osiva, od soukr. pěstitelky z Brněnska, pěstitel G.E.

- doporučuje se zpevnit rostliny nakopčením, aby se nevyvracely – u mně se ale rostliny nevyvracely. Na lusky lze vysévat postupně pak plodí celé léto. Dá se použít i na suchá semena jako luštěnina. Původ: Gengel. pěstitel P.V.

„*Trh Zlín*“* - keříčková odrůda se špinavě zelenožlutým semenem podobná odrůdě Šparglové a Sirkové, snad krajová?, původ lokální tržiště Pod kaštany ve Zlíně, pěstitel G.E.

„*Vojákové*“* - stará odrůda?, na Hlučínsku pěstována už před 2.sv. válkou, bílé s hnědou kresbou připomínající vojáka v pozoru, robustní, mohutné, na suché fazole, dobře vařivé, vhodné i na přípravu pomazánek, zajímavé pro děti. pěstitel G.E.

„*Vsetínské*“* - krajové, Valašsko, žlutohnědé barvy, robustní rostliny, na zrno, tradičně i na zeleno do polévek (po loupání vláken), pěstitel G.E.

„*Zlatý roh*“* - stará odrůda. Zeleninová odrůda na lusky, které jsou křehké, chutné (barvy žluté), nízký vzrůst rostlin (asi 30 cm), zralé semeno je válcovité, barvy okrově hnědé až zlatožluté, raná odrůda, dobrá násada, spíše do sušších poměrů, jinak trpí chorobami.

pěstitel G.E.,

pěstitel H.C.

pěstitel P.V. Původ: Gengel

„*Žlutý lusk ze Slovenska*“ - žluté lusky, černé válcovité semeno, na zeleninové použití ? bohatá násada, ranější, od soukr. pěstitelky ze Slovenska, pěstitel G.E.

Fazole popínavé (*Phaseolus vulgaris* convar. *vulgaris*)

vyžadují oporu pro pěstování (tyčka, palice, provazy, konstrukce), obvykle delší veg. doba než u keříčkových odrůd

„*Anglická dlouhá*“ - na lusky, dlouhý masitý zelený lusk, poněkud podobný odrůdě Vranov, od biopěstitele ze Slovenska, pěstitel G.E.

„*Butanské pod maso I*“ - semeno tmavě hnědé s nezvyklou podkladovou modrou barvou, členitý povrch semene, lusk dlouhý žlutý - zeleninová odrůda, od slovenské rodiny z rumunské vesnice Butan, pěstitel G.E.

„*Červenostakaté*“ - původ Ukrajina, tyčková, dle zbarvení semene. pěstitel G.E.

„*Čočkofazol*“, nazývaný též hrachofazol, fazole jing-jang apod. pozdně zrající, s krásným kulatým, menším semenem zbarveným červenobíle (rozdělené podobně tvaru monády - jin a jang), hůře se mlátí, údajně jde použít na sklizeň celých lusků za zelena (např. jako dušené fazolky), poměrně hojně a často se vyskytující odrůda, snad podobná/totožná(?) se zahraniční odrůdou Pea Bean, suchá semena snad hůře vařivá (dlouho se vaří)-? pěstitel G.E.

„*Erzibab*“ - stará maďarská odrůda, vysoká tyčková, na suché semeno, středně pozdní až pozdní, semeno větší, napůl bílé a napůl šedohnědě mramorované, velmi pěkné a zajímavé, získáno od biopěstitele z Vých. Slovenska, pěstitel G.E.

„*Pešek bílé-hnědé*“ - rodinná odrůda, směs dvou odrůd, bílé a světle hnědé semeno, pěstované tradičně pohromadě, výška cca 1-1,5 m, využití: polévka, "pohustu", guláš, pomazánky, pěstitel G.E.

„*Holubičí*“ - krajový? ze Slovenska, namodralé zbarvení semen, delší veg. doba, dobrý masitý kratší zelený lusk bez vlákniny na zeleninové užití. pěstitel G.E.

- tyčkové, vzrůst až 3m, krásné fialové zbarvení čerstvě vyloupaných semen, Původ: Gengel. pěstitel P.V.

"*Křída*" (*pha AL24*) - ČS, kultivar neidentifikovaný, stejný původ jako "Troják", západní Slovensko. Pěstovaný pro semena klasického tvaru, ale zářivě bílá a matná jako křída.

Semena březen, pěstitel A.L.

„*Léčivé z Uherského Hradiště*“ - rostou „hodně vysoko“, semeno hnědošedé, ploché, lusk dlouhý pěkný žlutý - zeleninová odrůda?, vysoká úroda, podle trhovkyně jsou moc léčivé ("na všechno"), používá se odvar ze slupek, pěstitel G.E. (z lokálního tržiště)

„*Monstrance*“ - semeno bílé, oválné s tmavou kresbou připomínající monstranci kolem pupku, dosti pozdní odrůda, údajně dobře vařivá. Dříve se prý používala pěkná semena této odrůdy na výrobu růženců. (od pěstitelky z Rakouska), pěstitel G.E.

„*Myší*“ - krajový? z vých. Slovenska, dlouhý žlutý lusk vhodný na zeleninové použití, později žíhaný červeně, lusky nasazuje výše, semeno plochá ledvinovitá fazole, barvy "myší" (hnědavě šedá). pěstitel G.E.

"*Oříšek*" (*pha AL05*) - ČS. kultivar neidentifikovaný, od sousedky, která ji přivezla v r. 1949 z Podkarpatské Rusi (region Užhorod) přes Rumunsko do Pošumaví Pnouch, pěstovaný pro semena, světle hnědá, s příjemnou chutí oříšku.

Semena březen, pěstitel A.L.

„*Plazivka*" (*Kruiper*) - stará rodinná odrůda z Německa (z oblasti Boedexerského údolí - Weserbergland), tradičně pěstovaná neobvyklým způsobem ve smíšené kultuře s tuřínem, tak, že fazole byly vysévány do mezířadí k tuřínu a jejich rostliny se plazily po zemi mezi tuříny, případně je přerůstaly. Před prvním mrazem byly fazole vytrhány a zavěšeny na půdu, po vyschnutí mláceny cepem. Vzrůst „nízká tyčková odrůda“ - může být pěstována buď s oporou nebo bez opory jako „plazivka“, semeno hezké krémově bílé s červenými flíčky (připomínající některé vychodoslovenské příp. ukrajinské odrůdy). pěstitel G.E.

„*Prešov*" (*pha AL30*) - ČS?, HOR. Kultivar neidentifikovaný (odlišný od běžně nabízených žlutých fazolí), od staršího soukromého pěstitele ze Slovenska, 2008. Žlutý lusk, velmi široký a plochý, průsvitný, dlouho bez vláken, chutný, málo drobných semen, což svědčí o tom, že odrůda byla šlechtěna spíše pro lusk. Na tyčkový fazol je ranný. Semena březen, pěstitel A.L.

„*Russe*“ odrůdu si přinesl německý zajatec z I. sv. války z Ruska, kde byl v zajetí. Z Německa se pak přemístila do Lucemburska, kde ji pěstovalo několik žen, odtud se vrátila zpět do Německa, dlouhý lusk, od biopěstitele z Německa, pěstitel G.E.

„*Svatá Trojice*“ černošedé plošší zrno se zajímavou pěknou zavinutou (šnekovou) kresbou, velmi dlouhý lusk - na zeleninové užití?, pravd. krajová odrůda z Podkarp. Ukrajiny nebo Rumunská, vysoké rostliny (dlouhé tyče!), dlouhá vegetační doba, pěstitel G.E.

„*Šamoa*“ (pha AL23)* ČS & HOR, kultivar neidentifikovaný, velmi podobný odrůdě „Chomoutovská ledvinka“, stejný původ jako „Troják“, západní Slovensko. Pěstovaný pro semena béžové barvy, podlouhlá, plochá. V našich podmínkách dozrál už v druhé polovině září, hned po keříčkových, první mezi pnoucími, možná tedy vhodné do vyšších poloh. Semena březen, pěstitel A.L.

„*Šparglovky* (z *Polné*)“ Tyčková odrůda 2,5m, s lusky žlutozelené barvy, bez vláken, křehké, chutné. Semeno čistě bílé. Velmi dobře nasazuje při protrhávání lusků. Spíš ranější odrůda. Všeestranně využitelná odrůda pro různé způsoby kuchyňské úpravy zelených lusků, včetně mražení. Z našich zde jmenovaných odrůd fazolí je naše nejoblíbenější. Původ: Gengel. pěstitel P.V.

„*Troják* (pha AL21)*“ ČS, kultivar neidentifikovaný, od soukromé pěstitelky, jejíž rodina jej pěstovala na západní Slovensku, obec Cifer, před 1989, nejspíš již v 60. letech. Velice produktivní „čočkofazol“, semena bílo-tmavočervená, dozraje i v podhoří Semena březen, pěstitel A.L.

„*Ukrajina 12*“ - červeně žíhaný lusk, z oblasti Podkarpatské Ukrajiny, červeně žíhané semeno, pěkný, pěstitel G.E.

„*Zasněžený lilek* (*Lilaspritzer*)“ stříkané semeno bílé červenou - červenofialovou barvou, - tyčková odrůda z Východního Slovenska, krajová?, pův.od biopěstitele z Německa, pěstitel G.E.

„*Ze Švýcar*“ – stará odr., krátký žíhaný lusk, žíhané semeno, na lusky. pěstitel G.E.

Fazol šarlatový (též ohnivý) (*Phaseolus coccineus* var. *coccineus* & *bicolor*), lidově např. švábi, bugárky, pecoky, fazol nachový apod. Tyčkové fazole různého zbarvení, typické fialovo-černé, fialové, černé, bílé, různobarevně kvetoucí, semena dosti velká. Vyžaduje oporu! Jdou použít jako dekorace, pro zhotovení korálků ap., ale dobře i v kuchyni (semeno polévky apod., lusky jsou tuhé). Jedna z nejhojněji se vyskytujících kulturních rostlin, přežívající v domácím pěstování na semeno u řady lidí, často dlouho pěstovány v rodinách. F. šarlatový je cizosprašný - při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) ve vzdálenosti nejméně 150 m nesmí kvést jiná odrůda.

„*Černá Slovenka*“ - velké sytě černé semeno, květ červený, odrůda středně pozdní, (vlastní pojmenování odrůdy), od biopěstitele z Vých. Slovenska, pěstitel G.E.

„*Janov* (*Smolenová*)“ - odrůda s mnoha různými barvami semen - vyskytují se semena černá, černofialová, fialověčerná, hnědá, béžovohnědá i bílá, nenáročná odrůda, od soukr. pěstitelky, pěstitel G.E.

„*Pecoky*“ * - červené květy, fialovočerná semena, ze Severní Moravy, tradiční označení, pěstitel G.E.

„*Podkarpatský barevný*“ (pha AL01)* ČS, kultivar neidentifikovaný, původ podkarpatská Rus, Užhorod. Pnouce, obvyklá směs velkých barevných semen. Tradiční recept sousedky: jako guláš s kysanou smetanou, bobkovým listem, cibulí, ostrou paprikou, klobásou a bramborama. Semena březen, pěstitel A.L.

„*Podkarpatský bílý*“ (pha AL13) * ČS. Ze směsi barevných semen (linie pha AL01) vyrůstá pravidelně i několik bílých. Bílosemenné rostliny jsou uznané jako var. *albiflorus*: bílý květ, pozdní dozrání (nehodí se tedy do vyšších poloh). Pozor: cizosprašný, kříží se s barevným *bicolor*! Odstranit rostliny s červenými květy. Kveté až do mrazu, pozdní nedozrálé lusky jsou chutná zelenina. Semena březen (omezené množství), pěstitel A.L.

„*Velká strakatá hnědá*“* - rodinná odr., z Pardubicka, některá semena velká, po uvaření moučnatá, na polévky, výborná je podle dárce politá medem, delší vegetační doba, doporučujeme spíše do teplých oblastí, lusk velký, až 5-semenný, semena různě hnědě, bíle, fialově-černě zbarvená. pěstitel G.E.

Hrách (*Pisum sativum*)

Jednoduché pěstování i semenaření. Je samosprašný, ale různé odrůdy nedáváme raději těsně vedle sebe. Sejeme v dubnu, řádky asi 25-40 cm. Stačí okopávka proti plevelům a opora, aby se mohl pnout. Rostliny vybrané na semeno

neotrřáváme, ale necháme celé dozrát. Sklizený hrách necháme doschnout pod střešou. Malá množství vyloupáme nejlépe rukama, příp. výmlat. Hrachy se dělí na convar. medullare - dřeňový, semeno ve zralosti svraskalé, konzumuje se nezralý, běžné zahradní hrášky, convar. sativum - k vylupování, semena kulatá, k vaření jako luštěnina, convar. axiphium - cukrový, konzumují se celé mladé lusky (jsou bez tuhé pergamenové vnitřní vrstvy).

„*Blatný*“ - odrůda nezn. původu (convar medullare) vysoký 1,5 -2 m, opora nutná, poměrně raný, dobře plodící, sladký a chutný, velké lusky, vhodná odrůda i pro začátečníky. pěstitel G.E.

„*Hejzlarová*“* - stará rodinná odrůda cukrového hrachu (convar axiphium), u nás pěstovaná od r. 1945, původně z Polska, z oblasti Zelowa, kde žila česká protestantská menšina, po 2. sv válce ji rodina při přestěhování se zpátky do Čech vzala s sebou. Vrstnatá a vysoká odrůda výška až 1,8-2 m (opora nutná), za příznivého vlhkého počasí až 2,25 metru vysoká, typ cukrového hrachu: jí se celé mladé lusky - jsou masité, chutné, mírně nasládlé, různě zakroucené, s vláknem ve hřbetu, lusky jde využít nejen na syrovo ale jsou výborné i dušené (nebo vařené), květ fialový, semeno svraskalé, poměrně velké, nafialovělé, odrůda pozdnější, doporučeníhodná odrůda. pěstitel G.E.

„*Kanadský*“ - odrůda neznámého původu, (convar medullare) podobný Ruskému - vrstnatý a vysoký, velké lusky, pěstitel G.E.

„*Magnum bonum*“ (var. medulare) vysoký plodný dřeňový zahradní hrách, název v překladu znamenající Velký dobrý, opora nutná, výška cca 1,5 m, asi nejlépe z vysokovrstvných hrachů odolával suchu a horku, které panovaly v posledních letech a poskytl slušnou úrodu po delší dobu, pův. od ISSA - Irsko, pěstitel G.E.

„*Moravský hrotovický krajový*“* - stará krajová odrůda z Hrotovic na Jižní Moravě, (convar sativum) - jako luštěnina na sklizeň suchých semen, vysoký a vrstnatý, za dobrých podmínek až 1,8 m vysoký, nutná opora k pnutí, za vlhčích let dobrý výnos, za sucha nízký výnos a silné napadení obalečem, pěstitel G.E.

„*Zelený nízký*“* - (convar. sativum) výška asi 50-70 cm, jako zahradní hrášek využitelné pouze mladé lusky, stará odrůda, nižší vrst. pěstitel G.E.

„*Židovická edelperle*“* - stará odrůda zahradního hrášku - dřeňový typ (convar. medullare) se žlutým, svraskalým semenem, konzumují se nezralá vyloupaná semena, chutná a dobrá odrůda ze staršího sortimentu (zapsána 1958), dobře plodná a nenáročná, výška asi 80-100 cm - opora nutná, doporučeníhodná odrůda pěstitel G.E.

Hrách rolní (Pisum arvense) = Peluška

„*Strání I*“* krajová odrůda pelušky z Bílých Karpat s drobným semenem, velmi vysokého vzrůstu (až 2 m) - opora!, květ fialový, za sucha dosti silně napadán obalečem, semeno zelenohnědé bez fial. mramorování. pěstitel G.E.

Chryzantéma jedlá (Chrysanthemum coronarium)

rostlina Dálného východu, sklízí se mladé asi 10-25cm dlouhé listy jako zelenina, dušená nebo syrová do salátů jako koření, výsev od dubna, vlhčí stanoviště, jednoletá, jednoduché semenaření - samovýsev, nenáročná. pěstitel G.E.

Kalebasa (Lagenaria siceraria) někdy nazývaná indická okurka

jednoletá plodina z teplých oblastí, citlivá na mraz, předpěstovat sazenice doma (výsev koncem dubna), výsadba ven po zmrzlých na teplá chráněná stanoviště, příp ještě zpočátku kryt např. textílií. Domorodci využívají plody jejichž slupka vytvrdne jako nádoby v domácnosti, plováky na čluny do vody, hudební nástroje apod. Popínavá bujná rostlina vhodná např. k popnutí plotu, květ bílý pěkný, otevírající se navečer. Mladé kalebasky nehořkých odrůd je možné připravovat podobně jako např. cukety. Cizosprašná, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříc směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti nejméně 250 m nesmí kvést jiná odrůda.

„*Lopó*“* - plod dlouhý protáhlý, až 90 cm (1 m) dlouhý s baňkovitým rozšířením na konci, světle zelené, později blednoucí barvy, velmi dekorativní a obdivovaný jako zajímavá „dýně“, Lopo je dle informací dárce původní stará maďarská odrůda pěstovaná i na Východním Slovensku a používaná tradičně jako nádoba „na stahovanie vína“ (asi jako košťýř). Vysazujeme k opoře, aby se rostlina pnula nahoru a plod mohl volně viset a vyvíjet do rovného tvaru. Pro dobré vyzrání semen ponecháme na jedné rostlině nejvýše 1-2 plody, ostatní nasazené mladé kalebasky odštipujeme. Pro vyzrání semen ponechat plody na rostlině až do mrazu a pak je ještě nechat dojít doma. Velmi dekorativně působí plody kalebasy na ovocných stromech na podzim. Zralý plod je lehký (zlehkne), houbovitá dužina uvnitř vyschne, zralá semena jsou hnědá. pův. od biopěstitele z Vých. Slovenska, pěstitel D.R. (původ G.E.) pěstitel G.E.

Kukuřice cukrová (*Zea mays* var. *saccharata*)

pěstování jako kukuřice (viz obiloviny), pěstuje se pro palice používané za syrova či po uvaření. Konzumní zralost je při přechodu z mléčné do voskové zralosti, cizosprašná (nebezpečí křížení) tedy v okolí ve vzdálenosti nejméně 400-500 m nesmí kvést jiná odrůda kukuřice! Pyl je přenášen větrem.

„*Sachara*“ - naše starší odrůda (hybrid?), raná, stálá, „rostliny z přímého výsevu dohnaly ty předpěstované, takže z mého pohledu je zbytečné se předpěstováním zabývat... na rostlině byly i dva plně vyvinuté klasy což na kupovaných cukr. kukuřicích nebylo, tam jen jeden“ pěstitel G.E.

„*Kukuřice cukrová*“ - odrůda neznámého původu. pěstitel P.V.

Kozí brada pórolistá (*Tragopogon porrifolius*).

zvaná i kozí brada fialová, ovesný kořen, salsify, salsifis. Kdysi se pěstovala pro kořen (podobný černému kořeni) - jde jej vařit, dusit na másle, dávat do salátů apod, využitelné jsou i mladé listy na špenát nebo do salátů. Zajímavé dekorativní fialové květy - dvouletá, 1. rokem kořen, 2. rokem kvete. Cizosprašná, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (tj. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti nejméně 150 m nesmí kvést jiná odrůda.

„*Blanc Amélioré*(trag AL3)“

Stará francouzská odrůda, původ: Vilmorin Paris 2000. Zapomenutá kořenová zelenina, původ Středozeří. Výsev brzy na jaře do dobře zryté jemné půdy; 1. rok rostou listy a kořen; sklizeň od října, část nechat v zemi; 2. rok až 2m vysoký, hezky fialově kvete.

Semena březen pěstitel A.L.

„*Tábor*“* - snad stará odrůda?, možno pěstovat na hrůbcích, podobně jako mrkev (pěkné kořeny) pěstitel G.E. (pův. Bot. zahrada Tábor)

Lebeda zahradní (*Atriplex hortensis*)

jednoletá, nenáročná zelenina. Známa ve formách - žluté, zelené a červené (rudé). Lze ji vařit jako špenát (má nižší obsah kyseliny šťavelové), jíst syrovou jako součást salátu, vysoký obsah vitamínu C. Sklízíme celé mladé rostliny nebo odlamujeme zespu listy. Pěstování: bezproblémové, výsev brzy na jaře, snadno se množí samovýsevem. Pro postupnou sklizeň na jídlo, vyséváme postupně, při pěstování na semeno necháme rostliny dozrát. Zapleveluje. Cizosprašná, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti 100 m nemá kvést jiná odrůda.

„*Klobucká*“* - lebeda zahradní se zeleným příp. zelenožlutým listem, udržuje se samovýsevem, v příznivých podmínkách dorůstá větších rozměrů, v nepříznivých zakrňuje a je malá. Vařené listy z přízemní růžice (vybíhající se nedá jíst je už hořká a to hned zpočátku) jsou výborné na špenát, do polévky, lebedový list do ptáčků nebo jiného zabalovaného masa apod., od soukromé pěstitelky, pěstitel G.E.

„*Lebeda zahradní červená*“* pěstitel H.V.,

„*Lebeda zahradní červená*“ - samovýsev pěstitel C.I.

Ledenec nachový (*Tetragonolobus purpureus*)

vikvovitý druh, krásné tmavě červené květy, rostlina tvoří drobné čtverhranné lusky asi 4-5 cm dlouhé, na konzum se sklízí nejmladší lusky (později tvrdnou), které vařené svou chutí připomínají chřest -odtud též název „šparglový hrách“. výsev dub/květen, do řádků asi (40) 50-60 cm od sebe - tvoří širokou růžici pokrývající půdu, výška 30-50cm, zasílá se menší množství semen, pův Bot. zahrada Tábor, pěstitel G.E.

Lopuch větší (*Arctium lappa*)

Vyskytuje se u nás běžně jako plevel podél cest, na rumišťích apod. Obecně známá rostlina s velkými listy. Dvouletý, prvním rokem vytváří přízemní růžici listů, druhým rokem kvete (i 1,5m vysoký). Lopuchové „vlky“, „bubáci“, „žebráci“ apod. slouží k dětským hrám, zachycují se svými háčky snadno na oděvu, ve vlasech apod. Květy navštěvují včely.

„*Gobo*“ - šlechtěná forma lopuchu původem z Japonska, kde se pěstuje jako kořenová zelenina. Půda propustná, humózní, lehčí. Meziřádková vzdálenost asi 30 cm, v řádku 10 – 20 cm, na konzum sklízíme mladší, jemnější, ještě nedorostlé kořeny, starší kořeny jsou již tuhé, houbovaté a pro konzum málo vhodné. V kuchyni se tepelně upravuje vařením, dušením, pečením. Gobo je japonské jméno pro jedlý lopuch obecně, nikoliv název odrůdy. Dlouhé kořeny se obtížně sklízí, je možné zkusit pěstování na hrůbku jako u mrkve. Obsahuje v kořenech inulin, organické kyseliny, minerální látky, třísloviny aj. pěstitel G.E.

Mangold (Beta vulgaris convar.cicla)

výsev duben, listová zelenina na přípravu špenátů, dvouletka

„*Bunt Bright Light*“ - odrůda mangoldu s červeně zbarveným listem (čepelí i řapíkem), objevují se také rostliny žluté a zelené, zelonožluté (křížení?), jež jsou efektní při nízkém světle, pěkná, nenáročná odrůda, od biopěstitelky z Rakouska, pěstitel G.E.

Merlík všedobr (Chenopodium bonus henricus)

sloužil dříve jako zelenina i léčivka (listy na zatvrdliny, rozpukanou kůži a podobné rány), vysoký obsah vitamínů, léčivka rolnických zahrádek, dříve výskyt tam, kde se pohyboval dobytek (“dusíkomilný druh“). Listy jako špenát (v chuti o něco ostřejší než běžný špenát) nebo nejmladší do salátů, květní výhonky dusit jako chřest. Je vytrvalý, nevyžaduje prakticky péči, občas okopávku, snese i polostín, výsev jaro (duben) neb podzim (září), někdy obtížně klíčí, možný i vegetativní způsob množení dělením trsu

„*Stádlá*“ (chen AL05) ZAP & HOR. Původ ze sudetské osady, 800m. Semena březen, pěstitel A.L.

„*Merlík všedobr*“ - „odrůda“ neznámého původu, osvědčená pěstitel G.E.

Mochyně (Physalis pruinosa?)

“*Ground Cherry*” Jednoletá rostlina, menší než známější mochyň peruánská, ale dozrává na rozdíl od peruánské už začátkem léta a bohatě plodí až do zámrazu. Keřík je vysoký pouze 30cm a rozrůstá se v dobré půdě především do šířky. Zralý kalich je pískově žlutý a bobule velká až 2cm. Plody mají příjemnou sladkou, lehce nakyslou chuť a obsahují velké množství vitamínu C, A a rutinu. Prospívá na slunečném místě, vhodné předpěstovat. pěstitel P.V.

Mrkev (Daucus carota ssp.sativus)

obecně známý druh, pro semenaření (přezimování) botanicky dvouleté mrkve vyséváme až v červnu/červenci, jinak kořeny obvykle přerůstají, Cizosprašná, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti 100-150 m nesmí kvést jiná odrůda, pozor také na plané mrkve čili mrkvousy!

„*Krátká sladká*“ - mrkev oranžové barvy, kořene tvaru krátce kuželovitého, aromatické, sladké chuti (odvislé též od podmínek pěstování), snad mrkev typu „*Chantenay*“?, od biopěstitele ze středních Čech pěstitel G.E.

„*Táborská žlutá*“ stará odrůda mrkve (původně asi krajová) se žlutě zbarveným kořenem, kořen vřetenovitý, mohutný, žluté barvy, nať bujná, velká. Při poslední okopávce kořeny dobře nakopčíte, aby byly zakryty půdou a nezelenaly. Vitální odrůda s vysokým výnosem velmi dobře skladovatelných kořenů, chuťově však méně sladká, (méně jemné chuti) než současně prošlechtěné odrůdy karotek, avšak velmi vhodná pro tepelnou úpravu v kuchyni (do polévek, dušená apod) i v pěkné barevné kombinaci s běžnou oranžovou mrkví. Odrůda se dosud vyskytuje v současném komerčně dostupném sortimentu, je zde ale vedena jen jako krmná. V tomto Seznamu ji zařazujeme výjimečně z didaktických důvodů, pěstitel G.E.

Okurka (Cucumis sativus)

teplomilná, buď z přímého výsevu (v 1/2 května) nebo předpěstování (výsev ve 2. půli dubna), výsadba po zmrzlých, hnojíme kompostem, závlivka, trpí plísní okurkovou, okurka je cizosprašná, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (tj. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti 150 m nesmí kvést jiná odrůda.

„*Budyšinská pařeništní*“ (získáno jako Bautzner Kastengurke), stará odrůda z bývalého Východního Německa (Budyšin -oblast Lužických Srbů), salátová okurka, plod podlouhlý, hladká slupka, dužina bíle-zelená. Podle názvu původně asi určena pro pěstování v pařeništi, dobře však plodila i venku, původ Vern. pěstitel G.E.

„*Hornádká podlouhlá*“ * místní stará odrůda nakladaček z Vých. Slovenska, plody vyrovnané, podlouhlé, chutné i za syrova. Odrůda dobře odolávala plísní, získáno od biopěstitele ze Slovenska, pěstitel G.E.

„*Od kuchařky Nataši*“ - okurky nakladačky, plodnost střední, velmi dlouhá, starší zralé plody jsou v semeně zralosti hnědé s jemným síťováním, event. velké plody jdou dobře využít jako salátnice (salátové okurky) protože nehořknou, osvědčená univerzální odrůda, získáno z prostředí české menšiny na Ukrajině (ves Mykolaivka - Nataša je kuchařka ve škole), pěstitel G.E.

„*Znojenské*“* - krajová, tradiční a slavná odrůda Znojenských nakladaček pěstovaná od nepaměti v okolí Znojma, tedy v teplých a sušších podmínkách Jižní Moravy. Rostlina je středního vzrůstu, dobře olistěná, plod je zelený až světle zelený, ostnitý (bradavičnatý), na průřezu oválně trojúhelníkovitý, pevné konzistence. Díky svým vlastnostem a umu tehdejších obchodníků se tato odrůda stala slavnou nejen nás ale i daleko za hranicemi, byla vyvážena do mnoha zemí, také zdobená doplňkem další zeleniny - kolečky cibule, mrkve a koření, kopru apod. Na zavařování, sterilování ve sladkokyselém nálevu bereme podle možnosti jen mladé malé okurčičky délky asi 7-9(10) cm (nutná častá sklizeň po 2-3 dnech). Přerostlé, starší plody jsou výborné na výrobu rychlokvašek - před naložením je omyjeme, propícháme a zalejeme převařenou slanou vodou tak, aby byly ponořeny (nutno zatížit) a ponecháme v pokojové teplotě. Po přirozeném mléčném zkvašení (trvá zpravidla několik dnů až týden) uložíme v chladu a pojídáme jako osvěžení za horkých letních dnů. Získáno pod označením Znaimergurke Essiggurke (GE-1773) od soukromého pěstitele ze Švýcarska, omezené množství osiva, pěstitel G.E.

Paprika (Capsicum annum)

teplomilná zelenina a kořeninová rostlina, předpěstujeme sazenice, výsadba po ledových mužích, příp. také skleníky, apod. Zeleninové odrůdy - konzumace běžně známým způsobem. Kořeninové odrůdy: sušíme pro výrobu koření (sušená červená paprika do gulášů, mas apod.), před mletím nebo drcením v hmoždíři musí být paprika zcela suchá! (umělé dosušení nutné) Při práci s pálivými paprikami nutno dbát nejvyšší opatrnosti, nesahat si prsty do očí, nosu apod., pracovat v rukavicích (příp. citlivější osoby může dráždit i samotná přítomnost této papriky a to i na delší vzdálenost!). Paprika je samosprašná ale s potenciálem k cizosprašení, mezi odrůdami by měla být vzdálenost alespoň 50m. Vzhledem k tomu, že paprika nepotřebuje k opylení hmyz, je možné izolovat odrůdy pod netkanou textílií. Pozor na křížení sladké a zeleninové papriky je-li v okolí pěstována pálivá odrůda !

„*Česká raná*“* - zeleninová odrůda našeho staršího sortimentu (povolena 1952), plod vzpřímený, jehlancovitý, s tupým koncem nejprve bledě zelený později červený, šťavnatý, některé plody sladké jiné pálivé (!? v literatuře uváděno jen sladké plody), rostlina středně vysoká s středním až hustým olistěním, raná až středně pozdní, poskytuje dobrý výnos i v chladnějších polohách (z genobanky Olomouc), pěstitel G.E.
pálivé plody !pěstitel D.R.

„*Hodonínská sladká převislá*“* - stará odrůda kořeninové papriky z Jižní Moravy, keřík nízký, s plody nízko u země, plod převislý, v bot. zralosti červený, kuželovitý, rovný, tenkostěnný (tloušťka stěny asi 2-3 mm), dužina sladká, příjemně kořenitá. pěstitel G.E.

„*Mad'arská štipl'avá*“ kořeninová pálivá až silně pálivá, převislé plody červené barvy, bohatá násada, plod 9-12 cm dlouhý, průměru asi 1 cm, zužující se ke konci, při práci s touto a dalšími pálivými paprikami nutno dbát nejvyšší opatrnosti, nesahat si prsty do očí, nosu apod. příp. citlivější osoby může dráždit i samotná přítomnost této papriky a to i na delší vzdálenost!, od biopěstitele ze Slovenska, pěstitel G.E.

„*Moravská tenkostěnná krajová*“* - stará krajová odr., kořeninová?, plod převislý, v bot. zralosti červený. původ IPK. pěstitel G.E.

„*Severka*“* - zeleninová odrůda našeho staršího sortimentu (povolena 1952), plod převislý, hranolovitý, žebnatý, nejprve tmavě zelený, v botanické zralosti červený, během vegetace se může objevit zčernání plodů způsobené barvivy antokyany (přechodné, nejedná se o chorobu). Rostliny nižší až středně vysoké, rozložitě. Je to raná až středně raná odrůda vhodná i pro polní pěstování v chladnějších polohách, ve kterých je možno papriku ještě pěstovat (viz jméno!). Plod nepálivý, odrůda obsahuje poměrně hodně beta karotenu, (z genobanky Olomouc), pěstitel G.E.

Pažitka (Allium schoenoprasum)

běžná, dobře známá oblíbená zelenina, vyséváme po špetkách do hnízd, cizosprašná, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti 150 m nesmí kvést jiná odrůda.

„*Pažitka jemná (All AL 10)*“*

typická pažitka, s jemným tenčím listem, dobře obráží po řezu, využití běžné pažitkové (např. do polévek, na chleba s máslem aj), u dárce získáno před rokem 1970, od pěstitele A.L. omezené množství osiva, pěstitel G.E.

Pažitka čínská též označovaná jako česnek hlíznatý, česnekopažitka, Nik Niku...(Allium tuberosum)

Vytrvalá rostlina, plně mrazuvzdorná, rostoucí do výšky asi 25(-50) cm. Má velmi dekorativní květenství VIII-IX, přitahující velké množství užitečného hmyzu. Roste na slunných až polostinných stanovištích. Množí se dělením trsů a semeny (sama se vysemeňuje až příliš). Použití jako u klasické pažitky, akorát je tužší. pěstitel P.V.

Petržel kadeřavá (*Petroselinum crispum foliosum*)

dvouletka, výsev v dubnu, 1. rokem sklizeň listů, 2. rokem kvete a nese semeno, Cizosprašná, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti nejméně 100-150 m nesmí kvést jiná odrůda. Kříží se i petržel listová s petrželí kořenovou.

„*Petržel listová Gruzie*“ - typ listové petržele s nezkadeřeným hladkým listem (jako má běžná kořenová petržel) - využití jako koření, ozdoba na pokrmy, chleba aj., původem z Gruzie, nenáročná, pův. Archa Noemova, pěstitel G.E.

Rajče (*Lycopersicon esculentum*)

známá plodová zelenina, předpěstování sazenic ve skleníku nebo doma na okně (ve druhé půli března), výsadba otužených sazenic ven po „ledových mužích“, hnojíme, často trpí plísní bramborovou.

„*Black Frumtula*“ - plody kulaté až válcovité, masité, se zelenou kápí u stopky (podobně jako u odrůdy Černý princ) pěstitel D.R.

„*Black Cherry*“ – drobnoplodé rajče koktejlové typu, plůdky malé, kulaté, tmavé barvy (fialovo-černo-červené), bohatě plodí, rajče výborné sladké chuti a typickým aroma (původ Botanicus), pěstitel G.E.

„*Black Plum*“ - obdoba odrůdy Black Cherry, plody tvaru pěkné švestky, dobrá plodnost pěstitel D.R.

„*Celsior*“ -původ Dreschflegel, odrůda doporučená pro venkovní pěstování – její přednosti se projeví v druhé půli vegetace, kdy jiné odrůdy již odcházejí, pěstitel D.R.

„*Čipollino*“ - příjemná chuť, pěkná úroda pěstitel D.R.

„*Černý princ*“ - tyčkové; kulatý, vícekomorový plod (masový typ) tmavě červenohnědý se zelenou kápí, velmi dobré chuti, plod středně velký, vyrovnaný, někdy praská, plodnost velmi dobrá, středně pozdní odrůda, vhodná zejména pro foliovníky příp. pěstování v pytlích, pův z Ukrajiny, pěstitel G.E.- velmi dobré rajče, po přezrání moučnatí, zajímavá kresba „zelené čepičky“, která stéká dolů pěstitel D.R.

„*Golden Curant*“ - drobnoplodé liánovité rajče s oranžovými plody, ostřejší chuti připomínající rajče divoké žluté, lze vyvazovat nebo pěstovat volně na divoko, (původ G.E.) pěstitel D.R.

„*Gold Nugget*“ - žlutooranžové drobnoplodé tyčkové rajče, plody do průměru 2 cm, sladké chuti, (původ G.E.) pěstitel D.R.

„*Hanácké nejranější*“* naše stará tyčková odrůda vyšlechtěná z odrůdy Lukulus - počátek šlechtění r 1920, plod oválný menší až střední 4-5 cm v průměru, červený, 2 komorový šťavnatý a chutný (salátové rajče), raná odrůda (původ IPK). pěstitel G.E.

„*Kosmonaut Volkov*“ - velké plody (až 650g) masité, na rychlé zpracování ne na přepravu, opora nutná, venku trpí chorobami, vhodné spíše pro skleníky. pěstitel G.E.
velký vzrůst, plody masité a velké (některé i přes 800g), pěstitel D.R. (získáno z Gengelu)

„*Kulaté velké*“ - robustní růst, plody opravdu „kulaté, velké“, průměru 6 cm, příjemné chuti a typické rajčatové barvy, (původ G.E.) pěstitel D.R.

„*Leščukovo oranžové*“* - rodinná odrůda, krásné pravidelné kulaté plody oranžové barvy, 5-8 cm v průměru, lahodné chuti a vůně. Masivní stonek, bohaté olistění, doporučuji do foliáku či skleníku pěstitel G.E.

„*Limon Liana*“ tyčkové rajče žluté barvy a vskutku citronovitého tvaru. V hroznu nasazuje větší počet plodů - citronky jsou pak malé, včasnou probírkou lze zvětšit plody na pěkný citron (hmotnost asi 100 gr), chuťově méně výrazné, pozdnější - spíše pro teplé polohy, původem z Ukrajiny (původ G.E.) pěstitel D.R.

„*Malé cukrové*“* stará odrůda ?, tyčková, plod červený menší asi 2,5-3,5 cm v průměru oválný až polooválný, poměrně tvrdý (tuhý), chutná sladce aromaticky ale plody musí být opravdu dobře vyzrálé, nepodtržené (původ IPK). pěstitel G.E.

„*Ostravské rané*“* stará odrůda, zapsána do sortimentu r.1952, tyčkového nižšího vzrůstu (asi 0,7-1m), plod menší až střední, červený, 2-3 komorový, oválný příp. mírně žebrovatý, chutné salátové šťavnaté rajče, velmi raná odrůda použitelná i pro chladnější oblasti, doporučeníhodné (původ IPK). pěstitel G.E.

pěstitel D.R.

„*Paprika*“ - pěkné rajče, plody ve tvaru papriky (podlouhlé) až 10 cm dlouhé, masité, chutné, (původ G.E.) pěstitel D.R.

„*Pražské dlouhé*“ - výborné do příloh, salátů nebo rovnou ze stonku na zahrádce pěstitel D.R.

„*Pražské dlouhé žluté*“ - tvar a chuť jako Pražské dlouhé avšak plody žluté barvy pěstitel D.R.

„*Rajče divoké červené*“ (Lycopersicon pimpinellifolium?)

- malé plody (asi velikosti menší třešně), velmi chutné, šťavnaté, typické rajčatové aroma. Roste a plodí i bez opory (plazí se) i bez zaštipování, odolné chorobám, plodí až do 1.mrazíků, přezrálé plody praskají. Na rozdíl od běžných rajčat roste v plně organicky hnojené půdě snad až příliš bujně (možné oddalování doby plodnosti) a proto je lze dobře vysazovat do druhé trati. Vhodné pro venkovní pěstování, místo ve skleníku tak můžeme ponechat velkoplodým odrůdám. Ideální plodina pro permakulturu i víkendové zahrádky. „...rajčatům divokým velkým jako třešeň se mí známí smáli, ale chuť všechny nadchla“, Doporučeníhodná odrůda. pěstitel G.E.

- výborná klíčivost, velmi bujný růst-rostlina je třeba vyvazovat k vyšším tyčkám a zcela určitě vyštipovat, jinak se plazí po zemi a zahustí se tak, že tvoří skoro neproniknutelnou košatinu, která si stíní. Plodí hodně. Dozrávají postupně, hodí se skvěle do salátů a na uzobávání přímo z keře. Chuť typicky rajčatová, sladká.

Mé zkušenosti s touto odrůdou v roce 2012: Rostliny snášely jarní počasí dobře, ale chlad některé z nich zahubil, nerostly tak bujně jako v předchozím roce, proto jsem se zkusil nevyštipovat. Vzhledem k počasí začala většina plodů zrát až v druhé polovině srpna. Poslední zralé plody jsem sklízel v polovině října před nástupem mrazíků Pěstitel L.A.E.

- roste a plodí bez zaštipování (čím víc se zaštipuje tím víc obráží). Pokud má oporu krásně šplhá až 2m vysoko a nezabere na zemi tolik místa. Je odolné chorobám, plodí až do prvních mrazíků, přezrálé plody praskají a samy se vysemeňují. Malé kulaté plody (asi velikosti menší třešně), jsou velmi chutné, šťavnaté, mají typické rajčatové aroma. Původ: Gengel. pěstitel P.V.

„*Rajče divoké klokani*“ – velmi podobné rajčeti divokému červenému: bujný růst, bez vyštipování, plazí se po zemi, plůdky malé kulaté, červené, aromatické a chutné ale jeví se o něco větší než u rajčete divokého červeného ! Bohatá násada plodů. Nehnojít přímo ale dát do druhé trati. Od soukromého pěstitele, původně dovezeno z Austrálie (z prostředí permakultury), pěstitel G.E.

„*Rajče divoké žluté (Pidi z Francie)*“ -drobné žluté plůdky (o něco menší než u divokého rajčete červeného), dobře odolávají plísni, odolné proti praskání (odolnější než u divokého rajčete červeného), na ozdoby pokrmů apod., plazivý růst bez opory a zaštipování, vhodné pro extenzivní pěstování, drobná semínka pěstitel G.E.(od pěstitele M. R.)

- má raději sušší podmínky, nezmar pěstitel D.R.

„*Rotes Herz*“ (Červené srdce) srdcovitý tvar, masité a chutné rajče, střední až větší velikosti, náchylné k praskání, plodnost slušná pěstitel D.R.

„*Roubíčkově pupíkaté*“* - rodinná odrůda, keříčkové rajče sytě červené barvy, střední velikosti plodu i vzrůstu, s pupíkovitým výrůstkem na konci plodu, „u nás doma populární pro svoji jemnou chuť a „pupek“ hlavně u dětí, které mně vše ozobou hned na stonku a já mám co dělat, abych něco nasemenal“, pěstitel G.E.

„*Rudomasé z Hané*“* krajová?, zdravý růst, pozdější plodnost, plody velké, bledě rudé, u stopky ve zralosti zelenavé, jemná slupka-náchylné k praskání, pěstitel D.R.

„*San Marzano*“ - tyčkové, rajče paprikovitého tvaru, asi 10 cm dlouhé, stará odrůda jihoevropského původu pěstitel D.R.

„*Selandia*“ * stará odrůda tyčkového rajčete. Plod kulatý, pravidelný, cihlově červený, úhledný, zpravidla tříkomorový (méně dvoukomorový), střední velikosti cca100gr. Výjimečně některé pozdě nasazené plody velké, žebnaté. Odrůda zejména na přímý konzum, také na vaření leča a kečupů, doporučeno pro pěstování ve foliovníku/skleníku nebo chráněné místo, možno také v nádobách. Odrůda byla v Československu použita i ve šlechtění rajčat, pěstitel D.R.

„*Slivovité červené*“* stará nebo krajová česká odrůda, tyčkové, plod malý červený, slivovitého tvaru, někdy na konci silnější než u stopky, dvoukomorový, stejnoměrné velikosti. Plody v bohatých dlouhých hroznech (až 20 a více plodů na hroznu), jeden plod váží až 40-42 g, plodnost velmi dobrá, středně pozdní, pův. Genobanka Olomouc, pěstitel G.E.

„*Superpupík*“ - objevil se v odrůdě Roubíčkově pupíkaté, vynikala oproti ní vyšším vzrůstem (kolem 150 cm, 6 pater), plodností a velikostí plodu (8-10 cm dlouhý, průměru 3-5 cm) - jakoby protáhla variata s dlouhým pupkem; chutí, barvou, dělením přepážek identické s Roub. pupíkatým pěstitel D.R.

„*Tiger Tom*“ – tyčkové rajče , plody kulaté, dvoukomorové, střední velikosti, šťavnaté a chutné, červené barvy se světlejšími „tygřími“ pruhy na slupce – viz název. Tygrování je ještě patrnější za zelené barvy plodů (původ *Botanicus*), pěstitel G.E.

„*Vaňkovo hroznovitě*“* - stará česká odrůda, tyčkové, plod červený kulatý s malou ostrou špičkou na konci - působí velmi apatně, (některé plody mají špičku málo vyvinutou), salátový typ, dvoukomorový, šťavnatý, chutný plod, váha plodu cca 80 gr, plodnost střední, odrůda středně pozdní a pozdní, pův. Genobanka Olomouc, pěstitel G.E.
pěstitel D.R.

„*White Snaper*“ - rané keříčkové rajče s menšími soudkovitými plody červeno-fialkové barvy, příjemně vůně a nedostižně trošku ostřejší chuti. Má velkou násadu rajčat, doporučuji pěstovat alespoň ve foliovniku pěstitel D.R.

„*Zelená zebra*“ Tyčková odrůda, plody žíhané žluto-zelené, osvěžující chuť, plody asi 5-8 cm v průměru, vhodné do salátů, není příliš odolné ale na vzdušné poloze ano, původ Archa Noemova, pekně rajče, sklon k praskání, pekně plodilo pěstitel D.R. (získáno od o.s. Mrkev)

„*Žlutá žárovka*“ - drobné žluté plody připomínající tvarem žárovku (hruškovitý tvar), poněkud podobné odrůdě Žluté datle, omezené množství osiva, od soukr. biopěstitele, pěstitel G.E.

„*Žluté datle*“ tyčkové, drobné žluté hruškovité až kapkovito-soudečkovité plody (připomíná rajče označované u nás jako žlutá hruška), velký počet plodů v hroznu, lahodná chuť, získáno od pěstitelky z Rakouska jako Gelbe Datelweintomate. pěstitel G.E.

Roketa setá (*Eruca vesicaria sativa*)

salátová rostlina oříškově-řeřichové chuti, bohatá na vitamíny, čistí krev, pomáhá trávení. Rychle klíčí, možno vysévat po několika týdnech znovu. Hodí se na pečivo, do salátů, pomazánek, raději syrová. Výsev III-IV a potom VIII-IX, vydrží mraz až -15 st. C. Pěstuje se jako jednoletá. Možnost sprášení s jinou odrůdou Původ: Mrkev, pěstitel G.E.

Roketa vytrvalá (křez úzkolistý)

Použití stejné jako u roketky seté, ale má výraznější a ostřejší oříškovou chuť a příjemnou vůni. Je to druh vytrvalý při odeírání květenství, sám se ale vysemeňuje. Velmi dobře se rychle jako pažitka. Naprosto nenáročná a velmi chutná rostlinka s všestranným použitím - do salátů, do pomazánek, na chleba, do zeleninových jídel aj. pěstitel P.V.

Ředkev (*Raphanus sativus* convar. *hybernus*)

je cizosprašná, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti 150 m nesmí kvést jiná odrůda.

„*Mnichovská pivní ředkev*“ (*Muenchener Bier*) - stará odrůda, typ podzimní(zimní) ředkve pocházející z Bavorska(?), polodlouhá, bílá ředkev, pro milovníky řízných chutí, snad tradičně podávaná k pivu (?), výsev červenec - srpen, spon 25x20 cm (sejeme na konečnou vzdálenost), dobrou zálivku, chránit netkanou textilií proti škůdcům, botanicky dvouletá - kořeny přezimujeme ve sklepě, 2. rokem výsadba semeníc (zde spon asi 40x40cm), které nezapomene vyvázat, šešule nepraskají, cizosprašná - možnost křížení s jinými odrůdami ředkve a ředkvičkou! Zdařilo se i pěstování z jarního výsevu v dubnu. pěstitel G.E.

Ředkev krysí (*Raphanus sativus* var. *mougrii* syn. *Raphanus sativus* var. *caudatus*).

Výsev v dubnu, sít přímo na konečnou vzdálenost do sponu 20x30 až 30x40 cm, doroste do výšky asi 1,5m (vyvázat k opoře), dostatek vody (zálivka), jde o ředkev pěstovanou pro konzum nezralých zelených šešulí. Šešule (lusky) asi 4-5cm dlouhé, tlusté asi 1cm. Nezralé šešule jež se sklízí jsou křupavé a šťavnaté, mají příjemnou, mírně ostrou brukvovitou chuť (podobně jako šešule jiných ředkvi). Jí se buď přímo syrové nebo do salátů s citronem a olejem, nebo podusit, doporučeníhodná odrůda. pěstitel G.E. (od pěstitelky z Rakouska)

Ředkvička (*Raphanus sativus* convar. *radicula*)

obecně známá zelenina, jednoletá, nenáročná, cizosprašná viz ředkve

„*Bílá kulatá*“ bulvička střední velikosti, kulatá, příp. až protáhle kulatá až krátce válcovitá, čistě bílé barvy, typické ředkvičkové chuti, bulvičky vhodné např. pro jídelní dekorace s červenými či jinobarevnými odrůdami ředkviček, na semeno kvete bíle, některé rostliny s namodralefialovo zbarvenými květy, (z genobanky Olomouc) pěstitel G.E.

Řeřicha setá (*Lepidium sativum*) - jednoletá nebo ozimá brukvovitá, semena výborná k nakličování doma v zimě na vatě apod. pěstitel G.E.

Salát (*Lactuca sativa*)

jednoletý, zprav. předpěstujeme, vysazujeme sazenice, dostatek vody pro dobrý vývin hlávek, samosprašný, různé odrůdy proložíme ale alespoň jedním záhonem jiného druhu

„*Hanácký letní*“* - krajová odrůda(?) letního salátu, větší až velké hlávky s mohutnějšími široce rozprostřenými okrajovými listy, listy tvořící hlávku jsou méně zavinuty, hlávka nepevná, řídká; list světleji zelený, chutově dobrý salát, omezené množství osiva, pův. Genobanka Olomouc, pěstitel G.E.

„*Plzeňský kamenáč*“* - krajová odrůda, menší hlávky, dobře zavinuté, velmi tvrdé, pevné a kompaktní (viz název kamenáč - hlávka jako kámen, dříve asi také tyto saláty nazývané jako tvrdohlávky), list zelený s část. načervenalým okrajem, malý ale vydatný, při výsadbě možno volit menší spon - vhodný i pro maličké zahrádky, o něco ranější než Stupický kamenáč, semeno hnědé barvy. „S kamenáči jsem velice spokojena, hlávky jsou takové roztomilé, menší a když je člověk umyje do salátu jsou to všechno takové ty menší sladší lístky, po kterých člověk nejdřív sáhne - žádné ty velké tuhé plachty“. Pozn. saláty kamenáče byly ceněny už v 19. století jako otužilá a odolná, dobře snášející chladné počasí brzy zjara - možná a doporučený časný výsev. pův. Genobanka Olomouc, pěstitel G.E.

„*Ševča*“* pravděpodobně stará odrůda letního salátu s načervenalým okrajem listů, určená pro venkovní pěstování. Dle dárkyně: „*Může se pěstovat během celého roku a nevyráží do květu. Jen ten nejraněji vysetý. Má pěkné plné hlavy křehoučkého listí a je oblíbený v celém okolí. Semeno si pěstujeme samy a které dojde, ví ke komu pro ně a dá potom zas svoje čerstvé na oplátku dalším. To semeno jsem dostala od jednoho dobrodruha před 40 lety, který před 14 lety skoro stoletý zemřel. Říkám salátu "salát Ševča". Jen v pařníku se mu nedaří. Chce být venku a potřebuje dobrou záživku*“. Výborný letní polní salát, hlávky jsou mohutné a vydatné, přitom list jemný, křehký, vydrží často dlouho aniž by šel do květu (to poněkud ztěžuje semenáření). Omezené množství osiva. Od soukromé pěstitelky z Jižní Moravy, pěstitel G.E.

„*Valašský Universal*“* - stará či krajová odrůda, zelený list, spíše ranější pěstitel G.E.

Serina- „celeropetržel“

dvouletka, 1.rokem listy, 2.rokem kvete a nese semeno, „kříženec vlastností celeru a petržele“, habitus petrželový, nať s chutí celeru. Pův. z Japonska. Nať se používá celoročně - do polévek, na pomazánky, na chleba s máslem apod.. V zimě vydrží i větší mraz., nenáročná, osvědčená již, pěstitel G.E.

Šťovík zahradní (*Rumex patientia*)

„Šťovík zahradní(rum AL05)“, původ:Botanická zahrada Fribourg Švýcarsko 1998. Zapomenutá zelenina. Původ JV Evropa a záp. Asie. Jen navinulá, ne kyselá jako ostatní šťovíky, používala se jako špenát. Spařená má ale nehezkou olivovo-hnědou barvu. Jedna z prvních listových zelenin koncem zimy. Náročná na výživnou půdu. Vytrvalá, od 2. roku velká rostlina.

Semena březen, pěstitel A.L.

Šťovík kyselý (*Rumex acetosa* var. *hortensis*, *Acetosa pratensis*) vytrvalý druh, výsev v srpnu až září 0.45 m řádky, nenáročný ale má rád humózní půdy, vzrůstný (až 2 m). Velké řemenovité listy jsou výborné na okyselení míchaných salátů nebo kyselých polévek a omáček (např. boršče). Sklízí se po celý rok (v zimě se dá rychlit ve skleniku nebo na okně). Semena z Maďarska. pěstitel H.V.

Topinambury (*Helianthus tuberosus*) - viz Vegetativně množené druhy

Tuřín (*Brassica napus* var. *napobrassica*)

dvouletka, 1. rokem tvoří bulvy, ve druhém roce kvete, je cizosprašný, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti 150 m nesmí kvést jiná odrůda tuřínu. Je příbuzný s řepkou olejnou, od velkého pole s řepkou musíme volit ještě větší vzdálenost.

„*Marian*“ – odrůda tuřínu západního původu, žlutomasá, má být odolná náročnosti košťálovin – nejvýznamnější chorobě brukvovitých. Získáno z Kanady od jedné valašské rodačky z Karolinky, která nyní žije ve Vancouveru v rámci pátrání po původní odrůdě valašského tuřínu zvané kvaky. pěstitel G.E.

„*Terchová*“* krajová odrůda tuřínu ze Slovenska, (tuto nebo jí příbuzné odrůdy možná mohl pojídat i legendární slovenský zbojník Juro Jánošík pocházející z Terchové !), žlutomasý typ, odrůda tvoří oproti jiným nápadně dlouhý krk, za dobrých podmínek dorůstají bulvy váhy 2-3 kg, užití zejména tepelně upravený - polévky, zeleninová příloha, zapékaný aj., (původ Genobanka Olomouc), pěstitel G.E.

Zelí hlávkové (*Brassica oleracea* var. *capitata*)

botanicky dvouleté, 1. rokem hlávka, druhým rokem kvete, semenaření je velmi obtížné, zelí je cizosprašné, při maloplošném udržování odrůd a příznivém utváření terénu (t.j. např. mezi odrůdami jsou přirozené či umělé překážky jako keře, stromy, budovy; jsou zde kvetoucí rostliny s bohatou nabídkou květů pro hmyz, porosty jsou napříč směru větru apod.) v okolí ve vzdálenosti 150 m nesmí kvést jiná odrůda druhu *Brassica oleracea* t.j. např. zelí, kapusty, kedlubnů, růžičkové kapusty apod. Na semeno přezimujeme vybrané celé rostliny s pěknými hlávkami (vyrýt i s kořeny a založit do sklepa nebo do půdy venku - zahrnout hlínou) nebo jen vybrané košťály (jež nesly pěkné hlávky) s kořeny (hlávku seříznout výše). Na semeno sejeme později (květen, červen) a druhým rokem vysazujeme přezimované rostliny záhy (březen/duben ven) o něco hlouběji než rostly (prevence vyvracení).

„*hlavatka*“ * - tradiční krajová odrůda červeného zelí z oblasti Krkonoš, špičaté, menší hlávky (1 kg) na relativně vysokém a tlustém košťálu. Rostliny se dříve přihnovaly, aby se nevyvracely. Tradičně používána na nakládání na kyselé zelí i přímo na vaření, též výborná za syrova možno na saláty, velmi chutné a jemné zelí. Semenaření zelí je velmi obtížné, zelí je dvouleté, přezimujeme (ve sklepě nebo zahrnuté na záhoně venku) buď celé zdravé rostliny s hlávkami nebo jen vybrané košťály, (jen košťály z těch rostlin, které přinesly pěkně vyvinuté hlávky). Zelí je cizosprašné, možnost křížení! Od soukromého dárcce, pěstitel G.E.

„*Vídeňské červené*“ - červené hlávkové zelí, hlávka menší až střední, váhy asi 1-1,5(-2) kg, kulovitá, dobře zavinitá, pevná, košťál vyšší. Dle literatury podzimní zelí s omezenou skladovatelností ale rostliny zahrnuté na záhonu půdou vydržely celou zimu bez problémů až do jara, kdy se daly hlávky dobře konzumovat. Starší rakouská odrůda, původní označení Wiener Dauerrot (v doslovném překladu Vídeňské stáločervené či stálečervené), omezené množství osiva, původ Archa Noemova, pěstitel G.E.

Zelí sibiřské (*Brassica napus* var. *pabularia*)

zvané také zelí k ořezávání, dvouleté (1. rokem sklizeň listů, 2. rokem kvete), pěstování a použití podobné jako u kadeřávku ale má mnohem jemnější chuť, nepotřebuje přemrznout, sklízí se z něho listy (netvoří hlávku), nenáročné, blízce příbuzné tuřínů a řepce olejce (stejný botanický druh), cizosprašné viz tuřín.

„*Ruské červené*“ načervenalé (nafialovělé) zbarvení listů, sazenice předpěstovat jako zelí, výsev duben/květen, výsadba květen/červen, pro jistotu přezimování raději chránit (např. zahrnutím do země). Výborné např. do polévek, dušené apod., doporučeníhodná odrůda pěstitel G.E.

ROSTLINY LÉČIVÉ, KOŘENINOVÉ, BARVÍŘSKÉ, PLEVELE A JINÉ

Rostliny s nejrůznějším způsobem využití, obecně u vytrvalých druhů lze množit vegetativně, což je snazší, pro zaslání jsou vhodnější semena. Barvířské rostliny užíváme na barvení přírod. látek (vlna, bavlna apod), zpravidla se rostlina po předchozím namočení vaří a barvení se děje za přidavku mořidla (např. ocet, kamenec apod.). Koření a bylinky mají všestranné a nezastupitelné místo v kuchyni, léčivky pak při ozdravování našich těl.

Agastache anýzová (*Agastache foeniculum* = *anethiodora*)

Bylinka, okrasná i léčivá, na nachlazení místo máty, namodralý květ, trvalka, nenáročná, čaj chutná po pendreku!, i jako koření do salátů, polévek, květy medonosné - lákají hmyz, v květu je na rostlinách hodně motýlů, včely, čmeláci, mouchy ..., hodně motýlů (4-5 druhů) + včely, čmeláci, mouchy (lovil sršeň), předpěstovat nebo přímý výsev, od biopěstitelky z Rakouska, pěstitel G.E.

Bazalka pravá (*Ocimum basilicum*)

"*Neapolská (oci AL8)*" ("A Foglia di Lattuga Napoletano", velkosemenářství Four, Itálie 2001) EU. Jedna ze dvou hlavních tradičních italských odrůd. Výnosná robustní odrůda, velkolistá, typická chuť bazalky. Teplomilná letnička, nesnáší vodu na listy, proto vysívat ve skleníku (blízko dveří pro včely) nebo předpěstovat za oknem a vysadit v červnu na slunné místo chráněné před deštěm. Pozor na křížení! Při pěstování pro semena, nesmí kvést v okolí 500m jiná odrůda!

Semena březen, pěstitel A.L.

Boryt barvířský (*Isatis tinctoria*)

barvivo se používalo již před naším letopočtem. Dvouletka, k barvení (na modro podle spec. postupu) se používají listy (v 1. roce, po sežnutí znovu obrůstají) někde uváděna mezi léčivkami (protikurdějové působení). pěstitel G.E.

Brutnák lékařský (*Borago officinalis*)

léčivka a zelenina, listy (mladé nebo celé mladé rostliny) se dají přidávat do špenátu, polévek, nasekané do másla, sýrů, pomazánek, jako salátové koření aj. Používá se k jarním očistným kúram, má údajně antidepresivní účinky, výborná medonosná rostlina, modré květy navštěvují včely a jiný hmyz. Výsev na jaře, jednoletý, semena dozrávají postupně a vyžadují na zem (zapleveluje).

pěstitel H.C. (pův Gengel)

pěstitel G.E.

pěstitel P.V.

Čechřice vonná (*Myrrhis odorata*)

Čechřice je vytrvalá a pěstuje se velmi snadno a roste téměř všude, ve stínu i na slunci v přiměřeně vlhké půdě, je až 150cm vysoká. Množí se nejlépe semeny setými hned na podzim, na vhodném stanovišti se sama vysemeňuje. Hmyz ji vyhledává jako zdroj nektaru. Může být náhradou za anýz, fenykl nebo lékořici. Použití: Semena se konzumují nejčastěji čerstvé, ještě nezralé. Čerstvými listy lze zjemňovat saláty, polévky, nebo omáčky, stačí kousek listu. Vhodné jsou také do kompotů (např. reveňový). Lodyha se hodí ke kandování. Také kořeny lze dobývat na podzim a zpracovat jako zeleninu. Původ: sběr v přírodě. pěstitel P.V.

Černucha (*Nigella sp.*)

jednoletá, dobře se vysemeňuje, aromatická semena pěstitel C.I.

Divizna velkokvětá

Dvouletka, nenáročná, prvním rokem tvoří růžici listů, 2. rokem kvete. Květenství můžeme zaštípnout, pak se větvi a nedorůstá taková výše, což usnadňuje sběr. Trhání žlutých květů dopoledne a rychle dosušíme umělým teplem nebo na přímém slunci, jinak snadno plesniví – květy nesmí zhnědnout a zešednout plísní. Po sušení uzavřít suché do neprodyšného obalu -např. šroubovací sklenice (Je hygroskopická - natahuje vlhkost). Použití: při nachlazení a všech chorobách dýchacích cest. pěstitel G.E.

Fenykl obecný (*Foeniculum vulgare*)

semena tvoří druhým rokem, samovýsev pěstitel C.I.

Hlaváček letní (*Adonis aestivalis*)

jednoletý plevel, dříve hojněji v obilovinách, velmi pěkné červené květy s tmavým středem, samovýsev, dříve též léčivka, omezené množství osiva, pěstitel G.E.

Hvozdík vousatý (*Dianthus barbatus*)

"Fajdal(*dia AL14*)"* SUD & HOR, původ: U Fajdalů, Stábla, Záblatí, Pošumaví, 2004). Skupina moderních bradatých hvozdíků obsahuje mnoho obyčejně dvouletých (velko- i plnokvětých) odrůd *D. barbatus* a jeho hybridů s blízkými druhy. Hvozdíky "Fajdal" jsou však vytrvalé, s menšími květy, tedy bližší planému, původem z již. Evropy. Tato linie přežila ve zbořeném sudetském samotář po odsunutí rodiny Fajdal v r. 1947. Druh se nachází i nad 900m n.v. Pestrá směs barev a nádherná vůně.

Pozor na křížení! Při pěstování pro semena nesmí kvést v okolí 500m jiná odrůda!

Semena březen, pěstitel A.L.

Chřpa modrák (*Centaurea cyanus*).

Občas ještě tu a tam k vidění na okraji polí, typický starý plevel s modrými květy, léčivka, ozimě jarní (výsev na jaře neb na podzim) pěstitel G.E.

Jílek mámivý (*Lolium temulentum*)

dříve se vyskytující plevel zvaný také mýlek. Jednoletá tráva rostoucí v obilí, v mokrých letech klíčily obilky jílku mámivého hromadně a mohl vznikat dojem, že obilí se měnilo v plevel, obilky jílku mámivého jsou podobné žitné zadině, dnes je tento plevel velmi vzácný. Obilky obsahují jedovatý alkaloid temulin, mouka s příměsí jílku chutná nepříjemně, původ Botanická zahrada Tábor, pěstitel G.E.

Kamejka lékařská (*Lithospermum officinale*)

vytrvalá bylina vysoká asi 60 cm (-80), nenáročná, dříve pěstována v zahradách a a užívaná jako léčivka, uváděna pod označením „český čaj“. Užívaly se sušené listy a semena: malé bílé tvrdky. V kořeni se nacházejí barviva používaná dříve místně k barvení másla, od soukromého pěstitele. pěstitel G.E.

Kerblík setý zvaný také třebule (*Anthriscus cerefolium*)

kořeninová zelenina a bylina našich babiček, hojně užívaná v 19. stol. v kuchyni Magdaleny Dobromily Rettigové. Čerstvé listy mají jemnou vůni a chuť, chuť je podobná anýzu nebo fenyklu. Používáme do polévek, pomazánek, salátů, k vajíčkům, na chleba s máslem aj., podobně jako zelenou petrželku. Pěstování snadné, má rád spíše vlhčí podmínky, sám se vysemeňuje a udržuje samovýsevem, vhodný druh i do permakulturních zahrádek. pěstitel H.V.

Kmín (*Carum carvi*)

„*Valašský*“ - krajový sběr planě rostoucího, tradičně sbíraného kmínu, dříve dosušovaného v malých snopečcích, aromatický, chutný, kvete někdy až 3. rokem, pěstitel G.E.

Kolenec rolní (*Spergula arvensis*)

jednoletý (zřídka ozimý) druh z čeledi silenkovitých, vyskytující se jako plevel v porostech kult. plodin. Je 10-30 cm vysoký, trsnatý, větevnatý, vyskytuje se nejčastěji jako plevel v jařinách a okopaninách. Na písčitých půdách byl také záměrně pěstován jako pícnina! Dle literatury podržuje klíčivost až 20 let, původ Botanická zahrada Tábor, pěstitel G.E.

Komonice bílá (*Melilotus albus*)

Dvouletka, prvním rokem tvoří přízemní růžice listů, druhým rokem kvete. Bílé květy. Výborná medonosná rostlina pro včely, léčivka – použití jako u komonice lékařské, která kvete žlutě (v lidovém léčení např. naložená ve víně na ředění krve). od soukromého pěstitele. pěstitel G.E.

Kopr (*Anethum graveolens*)

jednoletá bylinka obecně známá, užití zelené natě na koprovou omáčku, celé rostliny při nakládání zelí, na výrobu okurek rychlokvašek, často samovýsev, zcela nenáročná pěstitel G.E.

Koprník (*Meum athamanticum*)

"Koprník (meu AL1)", původ: pěstitel Frei, Wildensbuch, Švýcarsko.

ZAP & HOR. Původ: evropské hory, roste planě v SZ pohraničních pásmech Čech. Vděčná a ozdobná trvalka. Bochánek listů podobných kopru, s chutí koprovo-libečkovou, roste už v předjaří. Jedna z prvních jarních omáček na těstoviny: jemně posekat, pomalu krátce povařit se smetanou, pepřem, solí a česnekem. Semena musí přejít mrazem: výsev na podzim do truhlíku venku, rozsadit v létě.

Semena září, pěstitel A.L.

Koukol inový (*Agrostemma linicola*)

forma koukolu vyskytující se dříve v polích lnu (údajně dobře adaptovaná na hustý porost lnu), liší se vzhledově jen velmi málo od koukolu polního. pěstitel G.E.

Lilie cibulkonosná (*Lilium bulbiferum* ssp. *eubulbiferum*)

"*Stádlá* (lil AL09)"*, původ: U Fajdalů, Stádlá, Záblatí, Pošumaví, 2004. SUD & HOR. Stejný příběh jako hvozdík "Fajdal(dia AL14)". Tento druh lilie (dodnes pěstovaný) pochází z jižních Alp a Středozemí. Schopný přežít i v lese bez květů, v úžlabí listů vyrůstají pacibulky, které se vysívají koncem léta. Tato trvalka přes zimu zakoření, roste pomalu a kvete až třetí rok. Zářivé oranžové voňavé květy, nejranější lilie.

Pacibulky červenec, (pacibulky této lilie jsou drobné, umožňují zaslání v dopise, tedy poštovně a balné jako u semen) pěstitel A.L.

Lžičník (*Cochlearia officinalis*)

bylina, 20-30 cm výška, dvouletka, konzumují se ostře chutnající listy jako přídatek k salátům, na chleba apod., vysoký obsah vitamínu C (dříve protikurdějová rostlina pro námořníky) pěstitel G.E. (od P. St)

Máta peprná (*Mentha piperita*) - viz Vegetativně množené druhy**Meduňka lékařská** (*Melissa officinalis*)

víceletá, roste dobře ve stínu, rozšiřuje se odnožováním a samovýsevem pěstitel C.I.

Měsíček lékařský (*Calendula officinalis*)

jednoletá léčivka, výsev březem-dubem, nenáročná, květ oranžový příp. žlutý, na čaje, masti apod.

- směs barev a původů, pěstitel C.I.

Měsíček zahradní / lékařský - menší množství semen. pěstitel P.V.

„*oranžovo-žlutý*“ - světlější oranžové květy s menší příměsí žlutých květů pěstitel G.E.

Mydlice lékařská (*Saponaria officinalis*)

Vytrvalá, dlouho vzhází, možné i rozmnožování oddenky, čerstvá rostlina silně voní - kytice květů provoní pokoj, odvar z natě i kořenů obsahuje saponiny a hodí se např. k oplachování vlasů. Zapleveluje kořenovými výběžky. pěstitel G.E.

Netřesk střešní (*Sempervivum tectorum*) - viz Vegetativně množené druhy

Nocenka zahradní (*Mirabilis jalapa*)

(mir AL1&2) ZAP. Okrasná, původem z Mexika, ve Středomoří zplanělá, v Čechách kdysi dost hojně pěstovaná. Její lidový název napovídá, že byla dobře známá i se svým nočním stylem života: květy se otvírají koncem odpoledne, voní jako Freezie / Clivie / krém Nivea celou noc a zavírají se ráno. Může se vysévat jako letnička, kvete trochu na konci léta, pak mrzne. Je to ovšem vytrvalá rostlina, i když neodolná vůči mrazu: stačí kořen vykopat a uchovat ve sklepě; na jaře znovu vysadit, rostliny jsou vyšší a kvetou dříve než z výsevu. Tvoří jako jiřina mohutný „keř“, ale nepotřebuje oporu a voní. Pošleme směs semen třech barev květů: purpurová zplanělá z Chorvatska, žlutá a bílá z Českého Krumlova. Z naší zkušenosti se zdá samosprašná: výsev má stejnou barvu jako mateční rostlina, i když různé barvy kvetou vedle sebe. Semena v březnu, pěstitel A.L.

Oman pravý (*Inula helenium*)

vytrvalá léčivka, s krásnými žlutými květy (jsou jako malá žlutá slunce, rádi je navštěvují motýli). Oddenek se používal proti kašli, záduše, nechutenství i proti „nočním můrám a nečistým duchům“. Léčí horní cesty dýchací a pomáhá trávení. Obsahuje inulin. Nenáročný na půdu i podnebí, výsev na podzim nebo na jaře, dorůstá do značné velikosti, v prvním roce vytváří jen listovou růžici. pěstitel G.E.

Orlíček (*Aquilegia vulgaris* kv.)

starodávná květina - trvalka pěstovaná v rolnických zahrádkách, nenáročný, snese i polostín, výsev na jaře, doporučeno setí na povrch půdy, semenáčky přepichujeme, kvete v červnu a červenci, květ růžovobílý, sběr ze staré zahrádky pěstitel G.E.

Oves hřebíkatý (*Avena strigosa*)

plevel, příbuzný ovsa setého, kdysi konsumován, později jen jako příměs a plevel ovsa a obilovin, výsev duben. pěstitel G.E.

Pískavice řecké seno (*Trigonella foenum-graecum*)

jednoletá, výsev duben, použití jako koření (ve směsích), jako výborné krmivo pro zvířata (podporuje růst a tvorbu mléka), jako léčivka (používá se zejména semeno) pěstitel G.E.

Pelyněk brotan (*Artemisia abrotanum*) - viz Vegetativně množené druhy

Pelyněk pontický (*Artemisia pontica*) - viz vegetativně množené druhy

Pryšec křížmolistý (skočcový) (*Euphorbia lathyris*)

vytrvalý, původem ze Středomoří, klíčí někdy až v září, samovýsev, dekorativní, semena z nezralých bobulí při dosychání vyskakují doma jako u skočce - proto asi také označení skočcový, dříve doporučován jako přírodní ochrana proti hryzcům, které má odpuzovat ze zahrádky, od soukromého biopěstitele, pěstitel G.E.

Pryšec mandloolistý (*Tithymalus* = *Euphorbia amygdaloides*)

Dvouletka, jedovatý, působí proti hryzcům. Semeno se seje na podzim, musí projít obdobím mrazu. Rozsazuje se na potřebná místa, je i okrasný.

U rostlin, které rostly v bramborách, jsem nenašla žádnou okousanou bramboru. pěstitel H.C. (pův. od p.Střelecké)

Rmen barvířský (*Anthemis tinctoria*)

vytrvalá, nenáročná, výsev na jaře, k barvení se používají žluté květy (barví na žluto) snadno se vysemeňuje a zapleveluje okolí. pěstitel G.E.

víceletý, rozšiřuje se samovýsevem pěstitel C.I.

Řecký horský čaj (*Sideritis aggr. scardica & syriaca*)

(si AL7) původ: sazenice ze třech zahradnictví (CH,N,A) pěstované vedle sebe, sběr semen a smíšený výsev. EU: Tradiční léčivá a čajová bylina jižního Balkánu. Tam roste divoce až do hor s holomrazy, je tady mrazuvzdorná, což u středomořské rostliny překvapuje. Roste na suchých skalách, nesnáší vlhkost půdy a déšť: může shnit do deseti deštivých dnů. vyžaduje propustnou půdu, ideálně skalku v plném slunci. Vytrvalá. Množení pouze semeny. Semenaření dost obtížné a málo výnosné, ale předpěstování rychle a úspěšné. „Božské bohaté aroma z Olympu“, nemá sobě podobné. Semena v březnu. Omezené množství. pěstitel A.L.

Řimbaba obecná, synonymum Kopretina řimbaba (*Tanacetum parthenium*)

Trvalka, která se používá při bolestech hlavy a nachlazení. Vyséváme semena celý rok. Starší rostlina vytváří keřík vysoký 1m. Semena. pěstitel G.E. (pův. z Bot. zahrady Tábor)

Routa vonná (*Ruta graveolens*)

víceletá bylina pěstitel C.I.

Řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*)

výsev březem/duben, vytrvalá léčivka, hojně využívaná při poruchách zažívání, zánětech žlučníku, špatně se hojících kožních chorobách apod.. Obdobné léč. účinky má i podobný řepík vonný. pěstitel G.E.

Skočec (*Ricinus communis*)(lidově Kristova palma)

jednoletý, teplomilný, citl. na mráz -předpěstovat (výsev poč. dubna) výsadba na záhon po zmrzlých, do teplejších oblastí, humózní živné půdy

„červený“ odrůda s červeným květem a červenou barvou mladých listů, dorůstá do výše 2 m. dozrávající plodenství nutno sbírat na podzim a nechat dojít doma v teple, kde vyskakují semena po okolí odtud název skočec! Jedovatý. Dekorativní rostlina. pěstitel G.E.

Sléz maurský (*Malva sylvestris* var. *mauritiana*)

okrasná a léčivá rostlina, výsev na jaře(duben), sbírá se květ pěkné fialové barvy, na čaje a maceráty proti nachlazení, nenáročný druh, i pro včely, dekorativní - dlouho kvete. Dříve častá léčivka rolnických zahrádek. pěstitel G.E.

Sléz pižmový (*Malva moschata*)

„růžový“ krátkověká trvalka, krásná a nenáročná, 30 - 60cm vysoká. Kvete v VI až IX. Nejlépe mu vyhovuje slunné stanoviště, běžná, chudší, ne příliš mokrá půda. Množí se semeny, na vhodném stanovišti se sám vysemeňuje. Použití: Květy se sklízí od VI-IX a listy od jara. Květy mají nespécifickou chuť, ale krásnou barvu, ozdobí každý salát. Mladé listy jsou vhodné do salátů a polévek. Rostlina je také vhodná k řezu. pěstitel P.V.

Slézovec durynský (*Lavatera thuringiaca*)

vytrvalý, asi 1-1,5 m vysoký slézovitý druh, květy blbě fialové, nenáročný, pěstitel G.E.

Slunečnice (*Helianthus annuus*)

„Ruská“ - variabilní slunečnice výšky asi 1,5-2,5 m, s jedním květem i vícero květy na 1 rostlině, velikost květu -některé velké až v průměru 38 cm, jiné malé, stonek tlustý, semeno bílé, pův. od ISSA - Irsko, pěstitel G.E.

Sporýš lékařský (*Verbena officinalis*)

léčivka (stará posvátná keltská rostlina) vytrvalá, předpěstovat v dubnu, výsadba v květnu, sušší stanoviště. pěstitel G.E.

Srdečník (*Leonurus cardiaca*)

vytrvalá, medonosná léčivá bylina s účinkem na srdce, výsev duben, půda lehčí propustná, také samovýsev pěstitel G.E.

Svazenka vratičolistá (*Phacelia tanacetifolia*)

jednoletá, výsev duben, květen, pěstuje se na zelené hnojení a jako medonosná pro včely, modrý květ, polehá pěstitel G.E.

Šanta kočičí (*Nepeta cataria*)

vytrvalá léčivka na čaje, trochu podobná meduňce, medonosná. Dlouho klíčí, možno předpěstovat v květináči, výsadba od května. Využití obdobné meduňce ale pozor nepřehánět, možnost "předávkování", šanta je údajně dobrý prostředek na odvykání pro kuřáky marihuany, kočky láká jen normální šanta - varianta citronová (*citriodora*) je pro ně naproti prakticky nezajímavá

"šanta kočičí" - víceletá bylina, spíše krátkověká, rozšiřuje se samovýsevem, kočky ji milují, pěstitel C.I.

„šanta kočičí“ pěstitel G.E.

„Zdice“ - sběr šanty z bývalé (?) zahrádky u nádraží ve Zdicích, pěstitel G.E.

Štětka obecná (*Dipsacus silvestris*)

Planá rostlina rostoucí na okrajích cest, u lesa, apod. Dvouletka, prvním rokem přizemní růžice listů, druhým rokem kvete, statná i 2 m vysoká, celá opatřená ostrými háčky. Rostlina je zajímavá tím, že v úžlabí listů se hromadí voda a tvoří vodní nádržky. Kvete ve velkých strboulech, květy rádi navštěvují motýli. Zralé suché rostliny pak v zimě obsedají hejnka barevných stehlíků a trpělivě vyzobávají semena. Suchá a silně pichlavá palice štětky je hezkou dekorací. Druh vhodný pro přírodní zahrady a obveselení různých živočichů. Zapleveluje. pěstitel G.E.

Tabák okrasný (*Nicotiana glauca*)

„*Regina de Noapte*“ (česky Noční královna) Sběr v Banátu obci Sv. Helena. Okrasná rostlina s výraznou vůní (hlavně večer), v Rumunsku se údajně používá v kostele k ozdobě jako u nás bílé lilie u obrazu Sv. Panny Marie. (přímo od soukr. pěstitele), pěstitel G.E.

Topolovka růžová-černá (*Althaea rosea* var. *nigra* hort.)

Trvalka. seje se brzo na jaře. Rozsazuje se na 60x60 cm. V 1. roce vytvoří přízemní růžici listů, v dalších letech větvenou lodyhu až 2 m vysokou. Sbírají a suší se černé květy. Používají se jako potravinářské barvivo, do směsi čajů při nemocech z nachlazení a na vykašlávání.

„*topolovka černá*“ pěstitel G.E.

„*topolovka červená Vršovice*“ – sběr u vlakového nádraží, květy mají různé odstíny červené barvy, pěstitel G.E.

Užanka psí jazyk (*Cynoglossum officinale*)

dvouletka, prvním rokem listy, druhým kvete, výsev na podzim, nebo v dubnu suší stanoviště, léčivka, údajně působí dobře proti hryzčům - odpuzuje je svým zápachem, podle literatury se mají užankové listy vkládat do hryzčích chodeb. Nošena v botě chrání před napadením psem (odtud snad její název), jedovatá (obsah alkaloidů), v antice jako narkotikum, pěkné květenství s červeno-bordó květy, rostlina velmi medonosná. Od soukromého pěstitele.

pěstitel G.E.

VEGETATIVNĚ MNOŽENÉ DRUHY

Brambor (*Solanum tuberosum*)

brambory několik týdnů před výsadbou narašíme či nakličíme (na světle), abychom urychlili vegetaci. Zasílají se hlízy! U starých odrůd s hluboce zanořenými očky zvolíme vhodný typ kuchyňské úpravy (např. vaření na loupačku), případně počítáme s pracnějším loupáním syrových hlíz oproti současným moderním odrůdám, jež jsou téměř hladké (s velmi mělkými očky). Moučnaté odrůdy s vyšším obsahem škrobu využijeme zejména na přípravu kaší, bramborového těsta na bramborové knedlíky a další tradiční pokrmy. U bezvirozní sadby lze doporučit pokusit se dostupnými domácími opatřeními omezit zamoření hlíz virózy - např. volbou vhodné lokality (sadbové oblasti), prostorovou izolací (větší vzdáleností) od jiného porostu brambor, zakrytím netkanou textilií apod., (Původ 1): soukromý biopěstitel z Německa, (Původ 2): Valašské museum v přírodě, Rožnov pod Radh., (Původ 3): Genová banka bramboru in vitro, VÚ bramborářský Havl. Brod (-tyto odrůdy získány jako bezvirozní sadba ze skleníku).

„*Aaran Victory*“ - stará skotská odrůda (r.1918), slupka pěkná (modro)fialově zbarvená, dužina bílá, hlíza kulovitooválná příp. hruškovitá, střední až větší velikosti, očka zanořená, hluboká, středně pozdní, výnosná odrůda, (Původ 1), pěstitel G.E.

„*Boumoočky*“ - naše krajová odrůda z oblasti Ledče nad Sázavou, očka hluboká, slupka fialově zbarvená, odrůda odolná agresivnímu viru Y, (Původ 3), omezené množství hlíz, pěstitel G.E.

„*Flora*“ - naše stará odrůda, povolena 1939-1952, polopozdní a pozdní, hlíza podlouhlá, žlutohnědá slupka, dužina žlutá, hospodářská až stolní odrůda, středně podléhající plísni, odolná rakovině, virovým chorobám odléhá ojedinele, (Původ 3), omezené množství hlíz, pěstitel G.E.

„*Kardinál*“ - naše stará odrůda, povolena 1938-1967, poloraná odrůda, hlíza kulovitooválná až oválná, střední až menší velikosti, očka mělká, dužina žlutá, slupka žlutohnědá hladká, kvalitní stolní odrůda pro konzum, velmi dobré chuti, lojovité konzistence, rakovině a strupovitosti vzdorná, dosti odolná virovým chorobám, středně odolná plísni. (Pamětník vzpomíná na rozšíření a dobré vlastnosti této odrůdy z 50. let zvoláním „lidičky, lidičky kardinál“ a hodnocením „chutná a dost úrodná odrůda“; dokonce slovník cizích slov pod heslem „kardinál“ uvádí, že jde o poloranou stolní odrůdu brambor ...), (Původ 3), omezené množství hlíz, pěstitel G.E.

„*Karmen*“ - naše stará odrůda, povolena 1945-1970, polopozdní až pozdní odrůda, hlíza kulovitá, střední až větší, slupka žlutohnědá s růžovým nádechem dužina sytější žlutá, očka střední až mělká, kvalitní odrůda pro konzum s velmi dobrou stolní hodnotou, polomoučné až lojovité konzistence, po uvaření netmavnoucí hlízy. Žádá pečlivou agrotechniku, v dobrých podmínkách dává vysoké výnosy, doporučeno narašování či předklíčování sadby, slabě podléhá plísni, rakovině vzdorná, náchylná k svinutce a rzivosti dužiny, (Původ 3), omezené množství hlíz, pěstitel G.E.

„*Modřáky*“ nebo také „*Modroslupké*“ - naše krajová odrůda z Jindřichova u Hranic na severní Moravě, očka hluboce zanořená, slupka červenofialově zbarvená, hlíza střední až větší, omezené množství hlíz, pěstitel G.E.

„Norma“ - naše stará odrůda, povolena 1940-1950, polopozdní až pozdní odrůda, spíše pevnější konzistence, hlíza dlouze oválná, pravidelná velmi pěkného tvaru (pohledná brambora), která se velmi dobře škrábe, hlíza dosti velká se žlutohnědou slupkou a žlutou dužinou, velmi dobrá stolní odrůda na konzum, výborná i bramborové kaše, rakovině vzdorná, středně podléhá strupovitosti, poměrně dobře se vyrovnala s plísní bramborovou, (Původ 3), omezené množství hlíz, pěstitel G.E.

„Pink fir Apple“ - stará angl. odr. před r. 1850, podlouhlé až velmi dlouhé hlízy, rohlíčkovitý až ledvinkovitý typ, někdy s výrůstky, slupka tělově růžová, dužina žlutá, pevná, voskovitá, robustní, dosti odolná odrůda, středně pozdní, dobře skladovatelná, (Původ 1), (německy známé jako Rosa Tanenzapfen) pěstitel G.E.

Cibule šalotka (*Allium ascalonicum*)

drobná cibule tvořící větší množství cibulek v trsu (lidově množilka, cibule špárková aj.), výsadba brzo na jaře - březen/duben, příp. i podzimní výsadba, do půdy ve staré síle, dobře se skladuje

„Korch(all AL56)“* kultivar neidentifikovaný, od sousedky, která ji přivezla v r. 1949 z Podkarpatské Rusi přes Rumunsko do Pošumaví.

ČS & HOR. Větší kulatý hnědo-červený typ, výhodný pro pěstování v chladnější oblasti. Jak známo, malé cibulky dají malý počet velkých, velké velký počet malých cibulí.

Cibulky březen, (letos omezené množství) pěstitel A.L.

„Mičurinka“* - krajová ?, z Hané, drobné cibulky pěkné nafialovělé barvy, v trsu zpravidla 9-15 cibulek, velmi chutná, do salátů, polévek, k masu, trpělivost při loupání, možno použít do polévky i neloupané cibulky, pěstitel G.E.

Dobromysl klasnatá (*Origanum vulgare* subsp. *prismaticum*)

„Záblatí“ (or AL72) SUD. Vzácnější poddruh s delšími klasy, teplomilný, kvete později (od srpna do mrazu). Byla pěstovaná hlavně v pohraničí. Cizosprašná, může se křížit s d. obecnou. Čistou linií lze zachovat jen rozdělením trsů a odstraněním samovýsevů. Zajímavá jako podzimní medonosná bylinka.

Sazenice po oblevě, pěstitel A.L.

Krablice hlíznatá (*Chaerophyllum bulbosum* ssp. *bulbosum* f. *sativum*)

„Krablice hlíznatá(PSR VG-260)“*

původ: Pro Specie Rara, "starší bratr" Gengelu ve Švýcarsku, linie VG-260

ZAP & HOR. Pěstovaná hlíznatá forma je už výsledkem bývalého šlechtění. Od středověku do 19. století poměrně známá kultura. Zvláštní pěstování : v létě zralá semena vydrží klíčivá jen několik měsíců; nutno řídce vysívat do živinami bohaté půdy (kompost, ne hnůj!), řádky 20cm, pozdě na podzim (pozor na plevel), místo označit ! Semena musí přejít mrazem, aby vzešla v březnu; listy jako u mrkve vyrostou brzy na jaře a usychají už od poloviny června; po celou tu dobu udržovat vlhkost; sklizeň v druhé polovině července: pečlivě vyhrabat hnědé oválné "mrkvičky" (viz foto), uchovávat v suchém, chladném a temném místě; zapomenuté menší mrkvičky přejdou mrazem, vyrostou napřesrok až do 2m, vykvetou (semena v srpnu) a zahynou; pro jistotu jich na podzim několik hluboko zasadit, aby je mráz nevyzvedl na povrch (místo označit). Rostlina není vytrvalá, semena nevydrží čili je nezbytné udržovat neustále dvě střídající se generace; posíláme proto zároveň semena i hlízky!!

Může nahradit kaštiny (po krátkém dušení je moučnatá a nasládlá) v tradičním receptu záp. Evropy: na dušeném kořeněném sladkokyselém červeném zelí.

Semenáření: Ejhle! Česko má tu „neblahou“ čest být rodištěm tohoto pozoruhodného druhu! Planá nehlíznatá forma obývá břehy všech velkých řek do asi 600m nv. Odtud se šíří podél cest, rybníků a mezi daleko, i mnoho kilometrů od řek: žije i na autobusovém nádraží Na Knížecí v Praze! Druh je cizosprašný, takže šlechtěné hlíznaté formy se pravděpodobně kříží s planými. Bezpečně lze tedy semenářit jen mimo zónu výskytu planého druhu, tzn. v západní Evropě anebo v Česku v podhoří. Ve Francii probíhá už 25 let šlechtění a rehabilitace této zeleniny.

Zásilka září, posíláme zároveň semena i hlízky!! pěstitel A.L.

Listopadky venkovské/selské (*Chrysanthemum x morifolium* = *Dendranthemum x grandiflorum* hybr.)

Chrysantémy japonského císaře? Výstavní obří, první cena v Londýně? Nabarvené na zeleno pro kosmetický salón v Paříži? Armáda květináčů přímo ze skleníku na hřbitov, odsouzené k smrti při prvním mrazu? Ne, tady jsou jenom staromódní podzimní společnice, pomalu mizející, které sladce připomínají jako staré tety, že podzim života může ještě kvést. Jen ranné linie, které dokážou vykvést na zahradě i v podhůří (u nás začínají od půli července do konce září); všechny původem ze starých Pošumavských zahrádek, tedy ČS & HOR. Tímto děkujeme všem zahrádkářkám, které nám je věnovaly. Mrazuvzdorné trvalky, při holomrazech stačí přikrýt chvojí, jinak přezimují pod sněhem. Vyžadují slunce a výživnou propustnou půdu bez plevelu. Existovaly tisíce odrůd, snad už nejsou identifikovatelné. Vzdáváme pokus určování, nabízíme je pod přezdívkou, s rozlišujícími znaky a fotkou.

Sazenice první dekáda v dubnu. pěstitel A.L.

kód	přezdívka	barva	tvar úboru	průměr úboru (cm)	výška max (m)
ch AL002	<i>fialová pampeliška</i>	purpuro-fialová	pampeliška (plnokvětý, vnější květy vodorovně odstálé)	6,5	0,9
ch AL065	<i>starorůžová pampeliška</i>	světlo-růžová uprostřed nádech nachový	pampeliška	7	0,8
ch AL066	<i>medová pampeliška</i>	všechny barvy mezi během květenství, od skoro bordó do hnědo-žluté	pampeliška	6,5	0,9
ch AL125	<i>cihlová kopretina</i>	cihlová červeně	jednoduchý (žlutý terč drobných květů)	7	1,15
ch AL127	<i>smetanově-žlutá kopretina</i>	světlo-žlutá, pak smetanová, pak fialově zbarvená	jednoduchý	7	1,1
ch AL131	<i>žloutek</i>	žloutkově žlutá	půlkulatý (plnokvětý, vnější květy zahnuté dolů)	4,5	1,3
ch AL135	<i>citrónová pampeliška</i>	citrónově žlutá	pampeliška	4,5	0,9

Marulka velkokvětá (*Calamintha grandiflora*)

„Nízká“ (cala AL01) od švýc. pěstitele 2000. HOR. Hory jižní Evropa a Blízký Východ. Evropská alternativa Agastaše korejské, ale jemnější. Neobvyklé aroma čaje. Nízká (~20cm), okrasná růžová (viz foto), mrazuvzdorná trvalka. Sazenice po oblevě, pěstitel A.L.

Máta bergamotová (*Mentha x piperita* subhybr. *citrata* = *x piperita x aquatica*)

'Bergamote' (me AL11) ze zahradnictví ve Švýcarsku 1994. HOR, EU: v Čechách nebyla skoro nikdy pěstovaná. Máta s originálním bergamotovým arómatem (jako *Citrus bergamia* z jižní Itálie / čaj Earl Grey) byla už zaznamenána švýcarsko-německým botanikem Ehrhartem koncem XVIII století. Je sterilní, v přírodě neexistuje, patří tedy k evropskému kulturnímu dědictví. Po porovnání několika kultivarů této skupiny, 'Bergamote' vyšla jako nejsladší a jediná beze stopy hořkosti, lahodná na čaj a na kořenění sladkých koláčů, zmrzlin a müsli. Odolná. Oddenky březem, pěstitel A.L.

Máta huňatá (*Mentha x villosa* Hudson = *spicata x suaveolens*)

"Katka" (me AL163)* ČS & HOR, od soukromé pěstitelky; její babička ji pěstovala na čaj již v 60. letech na Prachaticku. Lahodné, jemné aroma máty zelené (obsahuje karvon, na rozdíl od ostrého mentholu máty peprné). „Chlupatá“ jako všechny staré odrůdy. Je to sterilní hybrid v přírodě neexistující. Předávána „z matky na dceru“, u nás kdysi hojně pěstovaná, z trhu vymizela. Tento hybrid přežívá i u rozvalin nad 1000m n.v. Oddenky březem, pěstitel A.L.

Mořena barvířská (*Rubia tinctorum*)

"Lausanne" (ru AL1) Botanická zahrada Lausanne (CH) 1980. ZAP. Co mají společného turecký fez, napoleonský voják a tibetský mnich? Mořenovou červeně! Původ: Středozeří a Blízký Východ. Až do 19. století byla pěstovaná skoro v celé Evropě i v Čechách. Od osudného r.1868 prakticky odsouzená k zániku: její účinná látka alizarin se začala vyrábět uměle a levněji. I zplanělé pozůstatky v Česku dávno zmizely. Pnoucí, až 1,5-2m vysoká. Složitě široké kořenové ústrojí obsahuje silné tmavočervené barvivo; snadno se suší a báječně barví (nejen) velikonoční vejce! Oddenky po oblevě, pěstitel A.L.

Mořská cibule (botanicky snědek ocasatý *Ornithogalum caudatum* (Aiton) Maire = *Ornithogalum longibracteatum* Jacq.) (False Sea Onion)) - pokojová rostlina a stará léčivka, užití obdobné jako aloe - např. na vnější nehojící se rány přiložit kousek listu poklepaný (narušený) nožem. Rostlina našich (pra)babiček. Pěstování snadné, v květináči doma (v letě možno umístit ven), půda propustná, spíše chudší. Zálivka méně často, nepřemokřovat. Zasiíláme 1 cibulku. Omezené množství cibulek, pěstitel G.E.

Netřesk střešní (*Sempervivum tectorum*)

vytrvalá stálezelená sukulentní bylina, tvoří růžici dužnatých listů, půda sušší, výsluní, nenáročný, rozmnožování nejjednodušeji dceřinými růžicemi. Dříve vysazován na střechy jako ochrana před bleskem (ne-třesk, hromotřesk), užití i jako léčivka (čerstvý list např. na drobné poranění, popáleniny, píchnutí hmyzem, hemoroidy apod), možno vysazovat do skalek, na suché zídky apod. Netřesk je mimořádně odolný druh, který na střeše snáší výheň letních veder i třeskutý mráz v zimě. Poskytují se rostliny.

„*Netřesk střešní*“* - rodinná odrůda, bezproblémové pěstování, využívána jako léčivá – při bolesti vkládán např. utržený netřeskový lístek do ucha, pěstitel G.E.

Oměje (Aconitum sct. Aconitum)

Skupina evropských, převážně (pod)horských druhů. Pěstovaly se jako okrasné trvalky a často přežívají u zarostlých rozvalin. Typický kulturní relikv pohraničí. Prudce jedovaté.

Oměj zahradní (A. x cammarum L.)

„*Řepěšín*“ (ac AL03)* SUD & HOR. Starý (před 18 stol.) umělý hybrid. Sterilní, množení dělením oddenků; výskyt tedy vždy označuje bývalou zahradu. Nabízená odrůda je fialovo-bílá (viz foto). Přežila 60 let v rozvalině.

Oddenky k dispozici po oblevě, pěstitel A.L.

„*Sestry Barky*“ (ac AL04)* SUD & HOR. Fialová odrůda; i v jiných šumavských rozvalinách. Dům sestry Barky, samota na Šumavě, byl zbořen asi koncem 60.ých let. Dnes pouze zbytky zahrady v melancholickém zarostlém prostředí.

Oddenky k dispozici po oblevě, 1 objednávka = obě barvy, pěstitel A.L.

Pelyněk brotan (Artemisia abrotanum)

vytrvalý polokeřík, dříve typická rostlina selských zahrádek a velmi ceněná léčivka zvaná lidově „boží dřívce“ („léčivější než heřmánek“) na hojení ran, regeneraci tkání, protirevmatické působení, na žaludek, i jako koření (k masitým pokrmům), prostředek proti molům. Množí se vegetativně řízkami, které na jaře zapícháme šikmo do země a zaléváme. Zasíláme řízkami, které ale umožňují zaslání v dopise, při objednávání brotanu poštovné a balné jako u semen.

„*Bystřický*“* - odrůda z Bystřice nad Olší, řízkami, pěstitel G.E.

„*Nitranský*“* - získáno od léčitelky ze severních Čech, původně ze Slovenska (Nitra), řízkami, pěstitel G.E.

„*Halenkovský dřevínek*“* - rodinná odrůda z Halenkova, po babičce, využíván dříve v lidovém léčení ranhojiči v podobě masti (rozetřený špek+brotan) na zlomeniny, řízkami, pěstitel G.E.

„*Valašský*“* - krajový, rodinná odrůda, mohutný, méně větví, robustní, výška až 2 m, (za vlhkého počasí dorostl do výše 2,3 metru, nejvyšší ze sbírky našich brotanů) velmi odolný nepříznivým vlivům.

řízkami pěstitel G.E.

„*Kočár*“* – sběr ze západních Čech, lokální typ?, jemný list, více větví, nižší vzrůst asi 1 m vysoký, žádá asi častější sestřih, řízkami, pěstitel G.E.

„*Z Budislavi*“ brotan od soukromého pěstitele, který ho používá jako přirozený prostředek proti škůdcům u včel („*Dostal jsem sazeničku před mnoha lety s tím, že je dobrá pro včely, které také mám. Víc nic. Nevěděl jsem ani k čemu by se hodila, protože nekvete. Alespoň u mne. Zkoušel jsem vše možné a přišel jsem na to, že nevoní molům v zásobních plástech. Od té doby nemusím zásobní plásty přes zimu sřít, ale proložím je natí této rostliny. Moli do nich nejdu.*“) poskytují se řízkami, pěstitel G.E.

Plamenka latnatá (Phlox paniculata L.)

„*Motz*“ (phl AL11)* Pozůstatek ze Sudet na Prachaticku, proto asi odolnější než ostatní floxy v naší zahradě, mohutný a zelený až do mrazů. Přežil v kopřivách pod šerikem, od 60. let znovu pěstovaný na stejném místě. Purpurovorůžový.

Oddenky březen, pěstitel A.L.

Rozmarýna (Rosmarinus officinalis)

„*Z valašské světnice*“ - tradiční rodinná odrůda ze Vsetínska, podle lidového podání dělá ve světnici „dobré povětrí“. Tradičně pěstována celoročně v místnosti na okně – světlomilná! Po řadu měsíců bohatě kvete krásnými modrými kvítky. Půda lehká propustná, nepřemokřovat. Možno přes léto umístit ven v květináči nebo vysadit na záhon. Venku však nepřežije, vymrzá – nutno zavčas přenést domů (krátkodobý podzimní mrazík však snese bez úhony), zasíláme vegetativní části: 1-2 snítky (v lehké půdě dobře zakořeňují) ale poštovné a balné jako u semen. Od soukr.

dárkyňe. **Vzhledem k velkému zájmu o tuto odrůdu jsou naše zásoby již vyčerpány, PROSÍM NEOBJEDNÁVEJTE** JI. pěstitel G.E.

Růže bílá (Rosa x alba, pravděpodobně x damascena x canina)

„*Pohraniční*“ (ros AL03) SUD & HOR. Tato růže má svůj příběh: zažila smíšené manželství Češky a Němce a jejich děti, písničky v obou jazycích s harmonikou, i borůvkový koláč ve svém stínu. Viděla odsun sousedů a zboření vesnice. Rodinu jsme znali.

Starý hybrid, možná od středověku; kdysi běžně pěstovaná, nyní vyšla z módy. Polopnucí (2m vysoká), odolná, kvete brzo před ostatními růžemi, bílé plné květy s růžovým nádechem (viz foto) a jemnou vůní.

Sazenice na podzim (omezené množství), pěstitel A.L.

Saturejka horská / zimní (Satureja montana)

„Záryby“ (sat AL03) od zahradníka ze Záryb, 1999. HOR. Původem středozezemská. Zatímco běžná saturejka zahradní je letnička, s. horská je odolná trvalka se stejnou chutí bohužel je málo známá. I v (pod)horském klimatu doroste rychle na pěknou sklizeň. V porovnání s jinými se tato linie snadno zakořeňuje a rozsazuje.

Sazenice po oblevě, pěstitel A.L.

Sevlák cukrový (Sium sisarum)

„Pro Specie Rara(PSR VG-489)“* selekce Pro Specie Rara (linie PSR VG-489) Zapomenutá zelenina. Druh vyšlechtěný zřejmě z planého druhu bez tlustých kořenů (lancifolium), rostoucího ve stř. Asii. Tento cukrodárný kořen byl pěstován ve středověku v Evropě, nyní jen ve vých. Asii. Trvalka, svazek kořenů 20-30cm dlouhých a 1-1,5cm tlustých. Dá se vysít, ale v našich klimatických podmínkách semena zřídka dozrají. Účinnější je vykopat na podzim, oddělit největší kořeny pro spotřebu, rozdělit trs a ihned zasadit do bohaté půdy na různá místa, aby je hlodavci nenašli. Považit, přepasírovat vlákna a kaši použít na "sladký koláč bez cukru" se sušenými švestkami.

Sazenice po oblevě, pěstitel A.L.

Šalvěj lékařská (Salvia officinalis)

„Dalmatská“ (salv AL23) od německého pěstitele. HOR. Všeobecný pojem balkánských šalvějí pěstovaných ve velkém pro kuchyň; botanické zařazení nejasné. Velké široké listy, velice odolná (z třiceti vyzkoušených odrůd nejlépe přezimovala), sama se hříží a snadno se řízkuje. Výborná v kuchyni: pečete maso? Zapékáte dýni? Něco rychle na nudle? Sáhnete po této šalvěji!

Sazenice po oblevě, pěstitel A.L.

Topinambury (Helianthus tuberosus)

zelenina s jedlými hlízami množící se vegetativně, nenáročná, vysazujeme na podzim nebo na jaře menší hlízy, dostatečně daleko od sebe (dorůstá až do 3 m výšky), hlízy pojídáme syrové příp. považené a smažené v těstíčku apod., „šišaté“ hlízy neškrabat, ale umýt kartáčkem. Kvete pozdě na podzim. Mrazuodolný, přezimuje v zemi, ve sklepě se kazí, nat' - krmivo pro domácí zvířata, zapleveluje! zasílají se hlízy!

„topinambur bílý“ - bílé, světle zbarvené hlízy, zdravý růst, hlízy nasazené poměrně kompaktně pod trsem, pěstitel G.E.

„topinambur fialový“ - fialově zbarvené hlízy, obdobný jako bílé, pečlivě sbírat hlízy při sklizni, aby nedocházelo k zaplevelení, odrůda nasazuje hlízy dosti nahlučené těsně pod trsem, „nerozlézají se“ obvykle příliš daleko což usnadňuje sklizeň, (původně od lidového léčitele), pěstitel G.E.

„topinambur růžový (h AL 1)“ Helianthus tuberosus rose

odrůda topinamburů růžového (až růžovomodravého) zbarvení hlíz, ranější odrůda s časným květem a spořejším olistěním než u topinamburu fialového, využití např. na salát po syrovu (hlízy nastrouháme na nudličky, smícháme s najemno nasekanými lístky pampelišky a zalijeme zálivkou z olivového oleje, balsamického octa, soli, pepře a hořčice) původ:70. léta švýcarský pěstitel, získáno od pěstitele A.L., pěstitel G.E.

„malý fialkový“ -hlízky drobné, ale velmi pěkné, s příjemným fialovým zbarvením, mrazuodolný, kvete již v srpnu a září, rostlina dekorativní květem a taktéž tmavým listem, dříve s Seznamu tato odrůda nedopatřením vedena jako topinambur bambulínatý (Helianthus strumosus) pěstitel G.E.

Tymián obecný (Thymus vulgaris)

'Aranjuez' (th AL75) HOR. Od pražského pěstitele; moderní kultivar. Hlavní zdroj ostrého thymolového aromatu, druh vulgaris je středomořský a normálně ve střední Evropě nepřezimuje. Vyšlechtěným mrazuodolným odrůdám, běžně v prodeji i jako semena, se daří hlavně v nížině. 'Aranjuez' však přezimuje bez problému v podhoří, proto ho navrhuje vyzkoušet v horských zahrádkách. Uchovat lze pouze vegetativním množením (trsy se snadno rozdělí). Není to typický vulgaris, ale velice vhodný pro kuchyňské využití.

Sazenice po oblevě, pěstitel A.L.

Tymián pomerančový (skupina kultivarů *Thymus vulgaris*)

'Provence' (th AL76) Od pražského pěstitele. EU & HOR. Sladké aroma zvané „pomerančové“ je dost moderní (první známka jako „*fragrantissimus*“ 1932 v Americe), ale hodně obohatil paletu bylinkových čajů vyšlechtěných z evropského druhu *T. vulgaris*. Sladký dyňový koláč jím ochucený je „pohádka“. Zatím 3 kultivary, 2 americké a tento 'Provence', snad

od Anglie 1994 (viz <http://www.users.waitrose.com/~lwplants/index1.html>), který nejlépe přezimuje v našich podhorských podmínkách. Sazenice po oblevě, [pěstitel A.L.](#)

Vrba žlutá (Salix alba 'Vitellina')

Skoro na každém obrázku Josefa Lady je to ona: hlavatá, vhodná pro vodníka. Tradiční pomlázková, žlutá hladká kůra, hezká na košíky, ale hodně se rozvětňuje. Existuje už od starověku, není však jasné, je-li planá nebo šlechtěná. Dlouhé silné proutky sázet u vody, kde nejlépe prospívá.

Zakořeněné řízky po oblevě, [pěstitel A.L.](#)

„Komorovice“ (sx AL07) ČS. Kdysi vysazené v řadě na břehu potoka u rybníku Jamboru; nyní zanedbané a vzrostlé stromy. Živě načervenalá žlutá kůra. Založeně řízky po oblevě, [pěstitel A.L.](#)

„Mochtín“ (sx AL09) ČS. Z řady hlavatých stromů u Mochtínského potoka. Čistě žlutá kůra. Založeně řízky po oblevě, [pěstitel A.L.](#)

Vrba košíkářská / konopina (Salix viminalis)

„Jambor“ (sx AL08) ČS. Hlavatý stromček od potoka u rybníka Jamboru (Humpolec). Nejstarší a hlavní košíkářská vrba, euroasijský druh teplejších oblastí. Tak běžně všude pěstovaná, že není známo, je-li v Česku tuzemská. Sázet u vody.

Zakořeněné řízky po oblevě, [pěstitel A.L.](#)

Všedobr horní (Imperatoria ostruthium)

„Křišťanovice“ (imp AL06), rozvalina 810m. SUD & HOR. Názvy Imperatoria (císařovna), Meisterwurz (magisterský kořen) i všedobr vypovídají, jak velkou léčivou pověst měl tento druh. Zdá se, že by si zasloužil další výzkum. Kdysi hojně pěstovaný pro léčitelství, likéry i jako koření. V ČS není tuzemský. Typicky spojený s dějinami Sudet: původem z Alp, germánské populace ho rozšířily do hor severní Evropy. Přežívá u zalesněných rozvalin v pohraničí. Roste nejlépe v těžké výživné mokré půdě. Hnědý plazivý rozvětvený oddenek (viz foto) má silné bohaté aroma (směs anděliky, celeru, trochu hořkosti a pepře). Vyluhovaný ve slivovici s cukrem, dává dobrý hnědý likér.

Oddenky po oblevě, [pěstitel A.L.](#)

OVOCE, DŘEVINY

Pokud se chcete věnovat starým a krajovým odrudám ovoce, soustřeďte se zejména na ty, které rostou ve vašem nejbližším okolí. Jsou přizpůsobené místním podmínkám a osvědčené, mají v místě tradici. Z nich odebírejte rouby a z nich by měly v ideálním případě pocházet i podnože. U jádrovin je roubování snadné, pokud jste začátečníci, můžete požádat o pomoc šikovného souseda nebo nějakého staršího člověka, „který to umí“. Rouby je třeba odebírat ze zdravých stromů!!

Následující nabídka semenáčů, roubů a již naroubovaných jedinců apod. různých druhů je orientační. Konkrétní podmínky, způsob odběru stromků apod. je třeba vždy dohodnout individuálně s nabízejícím. O rouby je třeba se hlásit ihned - co nejdříve, protože rouby nutno odebírat v době vegetačního klidu (nenarašené!). To platí i pokud budete roubovat sami z místních zdrojů.

U ovoce, které nesázíte na rok či dva ale na dlouhou dobu, je nutno předem dobře zvážit, zda se ten který druh nebo odrůda do Vašich podmínek hodí, jaké jsou jeho vlastnosti pěstitelské i konzumentské, zda bude mít dostatek místa (stromy dorostou značných rozměrů) apod., abyste později nebyli zklamáni a vyvarovali se třeba toho, že vysadíte druh, který u Vás bude krnět a živořit nebo že si naroubujete „nechutná a malá“ jablka.

Broskvoň obecná (Prunus persica)

„odolné broskvoň“ původně od nějakého pěstitele z Vysočiny. Plody jsou chutné, menší (dá se ovlivnit probírkou), jdou dobře od pecky i loupat, výborné na kompoty, džemy nebo zamrazit. po odumření části stromku roste dál z jiné větve.

pěstují ji v poloze kde se nedaří meruňkám, buď jako stromek nebo jako keř. Plodí přibližně 3-4 rokem až koncem léta, nabízím nestratifikovaná semena [pěstitel H.V.](#)

Jahodník (Fragaria sp.)

Plody menší (než běžné zahradní odrůdy), tmavší barvy, velmi aromatické (chutí připomínají lesní jahody), zralost konec června-záčátek července, poskytují sazeničky v létě [pěstitel A.G.](#)

Pološvestka (Prunus domestica x insititia)

„Záblatská cukrářská“ (prudo AL02) místně nazývaná „Papežské vejce“. SUD. Pošumaví, skupina až 11m vysokých zapomenutých stromů v malém lesíku. Neroubovaná, vyrůstá z odkopků. Dozrává dříve než švestka domácí. Velké, velmi měkké žluté plody (viz foto), pro rychlou spotřebu. Snad stejná jako „žlutý špendlík“ na Moravě.

Odkopky (=stromky) na podzim, [pěstitel A.L.](#)

Rybízky červené a bílé (Ribesia)

Odrůdy zatím neidentifikované, staré předválečné linie zde nabízené pod přezdívkou (provizorním vlastním označením, usilujeme o dohledání původních jmen) a číslem. Zároveň začínáme, za pomoci šlechtitelské stanice Velké Losiny a švýcarského sdružení Pro Specie Rara, porovnávací sbírku známých kultivarů pro postupné určení starých linií. Rybízky pochází většinou ze dvou evropských druhů a jejich hybridů: Ribes petraeum roste nad 1000m na balvanech i na suti, jako předurčený vynořit se z rozvalin v drsném podnebí i několik metrů od mateřské rostliny. Ribes vulgare je naopak „mazlíček“, roste v písčité výživné půdě v západoevropských nížinách, jeho odrůdy jsou náročnější a náchylné na antraknózu, tedy nevhodné do horských oblastí. Cizosprašné, pro zachování odrůd množení pouze vegetativní. Sazenice koncem září., pěstitel A.L.

„*Bílý z Máchalky*“ (riru AL08) HOR. Nalezený 2003 v dávno opuštěném meruňkovém sadu Máralky v Proseku (Praha 9). Sad byl sázený ve 20.ém století. Původ a identita této linie neznámé; ale odolnější než „Bílý z Pardubic“ v podhorských podmínkách (méně antraknózy, mohutnější růst), proto ho tady nabízíme pro podhůří. pěstitel A.L.

„*Bílý z Pardubic*“ (riru AL01) (R. vulgare). ČS. Předválečný, v 70-ých letech přesazený do Pošumaví. Bílé sladké bobulky. Sazenice na podzim., pěstitel A.L.

„*Milešice Jih*“ (riru AL11) (hybr. R. petraeum). SUD & HOR. Zaniklá obec Milešice, 800m nv. Zatím nejšťavnatější a nejkyslejší v naší sbírce, tradičně užívaný na výrobu vína. Tmavočervený, kvete pozdě, zraje brzy, plody neopadávají. Sazenice na podzim., pěstitel A.L.

„*Slzovitý ze Záblatí*“ (riru AL03) HOR. Vysazený v 70.ých letech z přebytků místního sadu, tedy původ nejasný. Po předběžné biometrii se jedná o kultivar ‘Random’, který byl došlechtěn teprve v 1949. Bujný zdravý růst a obrovský výnos v podhůří a zcela jiný charakter a užitek plodů: velká světle červená bobule, často slzovitého tvaru (viz foto); málo šťavnatý, ne moc kyselý (oproti odrůdě „Milešice“) ale masitý a sladší; nehodí se tedy na moštování ale je báječný na želé. pěstitel A.L.

Višeň (*Cerasus vulgaris* / *Prunus cerasus*)

„*Kyselka Záblatká*“ (*prucer AL1*) (var. *austera* L.) SUD. Malá skupina nízkých stromů na jedné mezi v Pošumaví, už přilákala v 70. letech lidi z vesnice na své slušné (~15mm) černé plody. Mateční stromky usychají, ale zbývají spontánní potomci: pod zemí vypadají jako odkopky od plazivých kořenů a tři už vypěstované od 80.tých let dávají stejné plody. Považujeme tedy celou skupinu za klon. Odkopky koncem září, pěstitel A.L.

JABLONĚ - ROUBY: VŠECHNY ODRŮDY (JABLOŇOVÉ ROUBY) NABÍZÍ pěstitel S.B.

„*Batul*“ – původem ze Sedmíhradska, pěstována zejména na Slovensku. Pravidelně kulovité a husté koruny působí i okrasně, zejména v době podzimního vybarvování listů. Po opadu listů zůstává ovoce dlouho na stromě. Jablíčka vyrovnaná, menší, napůl žlutá, napůl červená. líbivá. Chuť průměrná. Poměrně odolná k strupovitosti.

„*Grávštýnské*“ – jedna z nejchutnějších podzimních odrůd má původ v Německu (konec 18. století). Ovoce je velmi variabilní ve tvaru, říká se, že každý kraj má své Grávštýnské. Ceněná je obzvlášť červená variace. Plody jsou velké, velmi šťavnaté, harmonické lahodné chuti a výrazné vůně. Vydrží obvykle do Vánoc, z vyšších poloh, kde se jí obzvláště daří, i déle.

„*Jadernička moravská*“ – odrůda z východní Moravy, pěstuje se dosud hojně na Valašsku. Má mnoho typů odlišných tvarem, velikostí i barvou. Nejchutnější jsou prý typy s čistě žlutými plody. Nabídka zahrnuje rouby žlutoplodých i načervenalých typů. Stromy rostou silně, později plodí, ale dožívají se velmi vysokého věku. Nenáročná mrazuvzdorná odrůda, vhodná do vyšších poloh. Některé typy trpí značně strupovitostí. Ovoce je menší, většinou žluté, velmi šťavnaté, sladké, chutné. Vydrží do jara. Hodí se k jídlu i na zpracování.

„*Krasokvět žlutý*“ – stará americká odrůda (konec 18. století) se žlutými vysokými plody, které připomínají Golden Delicious, jsou však žebernatějšího tvaru a kyslejší chuti. Stromy rostou nápadně převisle. Plody jsou velké, žluté, šťavnaté, vydrží do jara.

„*Průsvitné letní*“ – stará ruská odrůda. Tradiční velmi raná letní odrůda, lidově zvaná např. jako Žňovky, Skoráky, Žitavky, Letňáky či Letní jablka, zraje již od konce července, postupně, proto se hodí zejména na zahrádky. Ovoce je podle úrody různě velké, zelené, ve zralosti žluté, výrazně aromatické, osvěživě nakyslé. Je určeno k okamžité spotřebě, rychle moučnatí. Ve vlhku trpí strupovitostí, mrazuodolnost má velmi dobrou.

„*Strýmka*“ – stará odrůda pravděpodobně německého původu, u nás značně rozšířená prakticky ve všech krajích. Hodně se vysazovala zvláště do stromořadí. Roste silně, zdravě a dožívá se vysokého věku. Nezmar co se týče nároků na prostředí: extrémní mrazuodolnost stromů i celkově vysoká odolnost plodů. Pozdě vyžívá, raději tedy pěstovat v teplejších oblastech. Nicméně i v drsnějších polohách dobře plodí, jen ovoce je méně chutné. Má vejčitý tvar, ne příliš lákavou zelenou barvu s červeným žiháním a ostřejší kyselou chuť. Vydrží dlouho do jara, někdy se stane, že nezmrzne ani venku.

„*Vlkovo*“ – krajová odrůda z Boskovicka (okres Blansko), vypěstoval ji školkař Vlk ve Vanovicích. Roste silně a zdravě, vyvine se v mohutné koruny se sytým zeleným olistěním. Odolává dobře rakovině a mrazu, vhodné zejména do chladnějších poloh. Užívá již v září, do konce listopadu zmočnatí, nedá se skladovat. Vyniká neobyčejně vysokou a pravidelnou úrodou, hodí se na zpracování do moštů nebo i pro krmení dobytka. Ovoce je líbivé, červené, při vysoké úrodě středně velké.

VŠECHNY OSTATNÍ OVOCNÉ DRUHY A DŘEVINY NABÍZÍ pěstitel R.P.:

Jabloně a hrušně (staré odrůdy) - v prodeji až na podzim 2012

Podrobný seznam bude uveden na www.stareodrudy.org začátkem října 2012. Bude se jednat zřejmě o cca 20 - 30 odrůd jabloní a 10 odrůd hrušní.

Většina odrůd jabloní a hrušní bude na podzim 2012 ve tvaru dvouletý špičák.

Všechny jabloně a hrušně jsou roubovány na semenných podnožích, hodí se proto dobře pro pěstování ve tvaru polokmen či vysokokmen. Ceny jsou **orientační**, i u všech dalších druhů ovocných dřevin, aktuální stav nutno ověřit na internetových stránkách.

Cena: Jednoletý špičák – (cca 1m) – 90 Kč

Dvouletý špičák – (cca 1,3 m a více) – 110 Kč

Čtvrtkmen, polokmen – 160 Kč

Slivoně (staré odrůdy)

Durancie (9.) – stará odrůda slívy zvaná též Duranče či Kadle, hojně pěstovaná a oblíbená zejména na Moravě. Plody jsou středně velké, oválné až kulovité, modrofialové, šťavnaté a velmi chutné. Pro svůj vysoký obsah cukru a příjemné aroma je s velkou oblibou využívána k výrobě slivovice, ale také povidel. Hodí se i pro přímý konzum. Zraje v druhé polovině září až začátkem října. Odrůda je vysoce odolná (tolerantní) k onemocnění šarka, z toho důvodu na východní Moravě nahrazuje dříve využívanou domácí švestku.

Tvar: ČK Podnož: myrobalán Cena: 160 Kč

Třešně (staré odrůdy)

Burlat (6.) polochrupka, poloraná – zraje začátkem června. Původ: Francie, začátek 20. století. Na jídlo i zavařování. Díky ranosti uniká vrtuli třešňové – červivění. Tvar: ČK, PK

Karešova (6.) – tmavá srdcovka, poloraná – zraje v první půli června, česká odrůda z počátku 20. století. Plodí dobře a pravidelně. Vhodná hlavně pro přímý konzum, šťávy apod. Má dlouhé konzumní období. Díky ranosti uniká vrtuli třešňové – červivění. Tvar: ČK, PK

Kaštánka (6.) – srdcovka českého původu, poloraná – zraje v druhé půli června. Plodí časně, pravidelně, hodně. Velmi oblíbená pro svou chuť, plodnost a odolnost monilióze, mrazům i praskání plodů. Vhodná na konzum i kompoty atd. Díky ranosti uniká vrtuli třešňové. Tvar: ČK, PK

Podnož: třešň ptačí, cena: čtvrtkmen – 160 Kč, polokmen – 170 Kč

Angrešty - odrůdy odolné padlí, vhodné k pěstování bez postřiků

„Černý Neguš“ – ruská bujně rostoucí odrůda, velmi odolná americkému padlí angreštovému, plody má menší, ale chuťově velmi bohaté a aromatické, barvy tmavě červené až téměř černé. Zraje kolem poloviny července.

„Invicta“ – žlutoplodý angrešt, vysoce odolný padlí americkému, zraje kolem poloviny července.

„Captor“ – beztrnný angrešt – červenoplodý angrešt, vysoce odolný padlí americkému, zraje kolem poloviny července.

Cena: roubovaný stromek, podnož: meruzalka zlatá – 75 Kč

Ostatní ovoce

Kdouloň (*Cydonia oblonga*) – chutné a voňavé ovoce, tvarem podobné hruškám nebo jablkům, jedlé po uvaření. Použití: na kompoty, marmelády a rosoly, pro svou vůni se dříve vkládaly mezi prádlo, nenáročný druh, pěstuje se jako stromek nebo keř. Má ráda teplá stanoviště nižších a středních poloh, místy i vyšších, ale chráněných poloh.

Cena: jednoletý roubovanec, tvar: špičák nebo keř, podnož: kdouloň - 140 Kč
- v prodeji až na podzim 2012

Mišpule velkoplodá (*Mespilus germanica*) – rozvětvený nenáročný stromek nebo keř 3–5 m vysoký, ceněný pro své zvláštní chutné ovoce, ale i vysoce dekorativní střední vzrůst, atraktivní květy a plody i podzimní žlutočervené zbarvení listů. Konzumovatelné po přemrznutí nebo odležení čerstvé nebo jako surovina pro pikantní pasty, marmelády, likéry i pálenky. Ovoce obsahuje mnoho cenných výživných látek, léčivé při průjmech, blahodárné pro zažívací trakt.

Cena: roubovaná, podnož: hrušeň, hloh - 140 Kč V prodeji až na podzim 2012

Jeřáb obecný „Moravský sladkoplodý“ – chutná odrůda klasických jeřabin, nenáročná, vhodná i do horských poloh (až 1500 m). Plody se konzumují čerstvé, sušené, ve šťávách, likérech, zavařeninách, čajích, užívají se do jídel i jako náhrada za brusinky. Obsahují mnoho cenných látek, využívají se v léčitelství.

Cena: roubovanec, špičák (cca 1 m) – 140 Kč

Jeřáb „Granatový“ (*Sorbus aucuparia* x *Crataegus sanguinea*) – mezirodový kříženec jeřábu obecného a hlohu sibiřského, který vyšlechtil r. 1926 I.V. Mičurin. Má střední růst, plody jsou jeřabiny granátové barvy (proto jméno Granatnaja), velikosti malých višní, příjemné sladkokyselé chuti. Plody jsou vhodné pro přímý konzum, vynikají však i konzervované nebo jako součást cukrářských výrobků.

Cena: roubovanec, špičák (1 - 1,5 m), prostokořenný – 170 Kč

Moruše (*Morus alba*, *nigra*) – ovocný strom příbuzný fikům, dorůstající 10–15 m, od léta nese plody tvarem podobné ostružinám, barvy bílé, červené nebo černé, 2–4 cm velké, šťavnaté, mdle nasládlé až sladkokyselé, velmi dobré chuti. Oblíbené v čerstvém stavu nebo zpracované na kompoty, marmelády, víno, sirupy i sušené. Léčivé při zácpě, srdečních a cévních chorobách. Strom se hodí i pro větrolamy, netvarované živé ploty a aleje. Žádá teplou slunnou polohu, živnou hlubokou půdu, hodí se nižších a středních poloh, do vyšších jen na vhodná stanoviště. Semenačce bývají více mrazuodolné, plodí ale později než pravokořenné rostliny, nejdříve za 3-5 let po výsadbě.

Cena: Moruše černá i bílá - pravokořenná, kontejnerovaná (cca 20-35 cm) – 140 Kč

Aronia (*Aronia melanocarpa*) – „černý jeřáb“, malý stromek nebo keř, odolný škůdcům i chorobám, nenáročná, hodí se i do vyšších poloh. Ovoce obsahuje vitaminy C, B, A, rutin atd., užívá se na šťávy, kompoty, likéry, sušení, čaje, džemy i čerstvé. Vhodná i do malých zahrádek, keře lze použít i na živé ploty.

Cena:

- řízkovanec (20 – 40 cm) – prostokořenná – 75 Kč

- roubovanec (zákrsek, čtvrtkmen) – podnož: jeřáb ptačí – 120 Kč

Mrazuvzdorné kiwi – samosprašné - Actinidia arguta „Weiki“ – bavorská maloplodá jednodomá odrůda kiwi hodící se pro svou mrazuodolnost (-30 stupňů°C) k trvalému venkovnímu pěstování. Plody velikosti angreštu se nemusí loupat, dozrává v září až půli října, konzumují se čerstvé nebo zpracované jako ostatní ovoce. Jedná se o popínavou rostlinu, potřebuje oporu, pěstování podobné jako révy, hodí se výborně i na pergoly. Dorůstá do 3 m, při výsadbě je vhodné přidat k rostlině trochu rašeliny – má ráda mírně kyselější pH půdy, vhodné je zamlčování kolem rostlin pro udržení vlhké půdy. Pokud dojde k přezrání plodů, neopadávají ihned, ale visí ještě i do zámrazů na rostlině.

Cena: sazenice v květináči – 80 Kč

Mrazuvzdorné kiwi – Actinidia arguta – dvoudomý kultivar – samčí a samičí rostliny mají větší růst a hlavně výrazně větší plodnost než u jednodomé odrůdy, actinidia je v přírodě dvoudomá rostlina, samčí rostlina je důležitá hlavně na opylení, při nedostatku místa je možno ji udržovat i v menším tvaru nebo nechat plazit např. jen po stromě. Jedna samčí rostlina postačí k opylení 5 samičích.

Cena: 1 samičí + 1 samčí sazenice v květináčích – 140 Kč (prodej i jednotlivě za 70 Kč/ks)

Líska velkoplodá „Hallská obrovská“ – stará odrůda velkoplodé lísky, samosprašná, plodící oříšky kulatého tvaru. Sklízí se koncem září až začátkem října. Ve dřevě i v květu má velkou odolnost k mrazu. Pěstuje se stejným způsobem jako ostatní lísky.

Cena: prostokořenný keř – 100 Kč

Zimolez kamčatský (*Lonicera kamtschatica*) – v poslední době populární pro svou nenáročnost a otužilost, ale zejména pro své oválné modré plody velikostí, barvou i chutí srovnatelné s borůvkami. Často tak bývá nesprávně označována. Tento menší až střední keř (1-1,5 m) ale na rozdíl od borůvek nepotřebuje k zdravému růstu kyselou půdní reakci, tudíž odpadá doplňování rašeliny či hrabanky. Je velice přizpůsobivý, na stanoviště nenáročný, vydrží i ve vyšších polohách. Vyhovuje mu slunná poloha, dostatek vláhy (vhodné je mulčování kolem keřů). Jarní kultivary patří společně s jahodami mezi první ovoce dozrávající v našich podmínkách. V nabídce je „jarní kultivar“ (odrůdy Sinoglaska, Amfora, Altaj atd.) – plody zrají podle lokality postupně od poloviny května, a „letní kultivar“ („Průhonický letní“) – zraje koncem června až začátkem července a na rozdíl od ostatních odrůd má téměř kulaté plody. Kvůli dobrému opylení je vhodné vysazovat dvě odrůdy blízko sebe (podobně jako u černého rybízu). Plodí i samostatný keř, úroda při dvou různých kultivarech ale bývá větší. Cena: pravokořenná sazenice v květináči (cca 20- 30 cm), jarní nebo letní kultivar – 75 Kč

Rakytník řešetlákovitý (*Hippophae rhamnoides*) – ovocný i ozdobný keř stříbřitě zelené barvy, populární především díky svým oranžovým aromatickým bobulím, které obsahují vysoké množství vitamínu C (několikanásobně více než rybíz!), ale i dalších vitamínů a množství výživných a léčivých látek. Plody se využívají k výrobě šťáv, sirupů či marmelád, olej ze semen v kosmetice a lékařství. Využívá se i listí na léčivé čaje. Rakytník je dvoudomý, proto je potřeba vysadit samčí i samičí rostlinu, aby došlo k vývoji plodů. Jedna samčí rostlina opyluje až 6 samičích. Cena: pravokořenné sazenice v květináči - 75 Kč (samičí), 75 Kč (samčí).

Muchovník (*Amelanchier*) – indiánské ovoce

V Čechách nově objevený druh bobulovitého ovoce, pocházející ze severní Ameriky. Využíván byl už od pradávna domorodými obyvateli, nyní se dokonce v USA a Kanadě šlechtí další nové ovocné odrůdy muchovníků. Plody velikosti rybízu či jeřabin dozrávají začátkem července. Konzumují se v čerstvém stavu, dají se i dobře sušit, zavařovat, použít na marmelády a sirupy. Plody připomínají chutí kombinaci sladkoploďných jeřabin a borůvek, jsou sladce navinulé a osvěžující. Muchovníky na jaro kvetou krásnými bílými květy a bývají proto využívány i jako okrasné dřeviny, na podzim ozdobně působí i jejich žlutooranžově zbarvené listy. Muchovníky lze použít i do nestříhaných živých plotů.

Dodávaná odrůda:

Amelanchier x grandiflora „Prince William“ – odrůda vyšlechtěná v Madisonu (USA). Má bohaté bílé květenství a v létě velké množství chutných modročerných plodů. Listy se na podzim zbarvují červenooranžově. V dospělosti dosahuje výšky do 2,5 -3 m, šířky do 1,8 m. Novinka v ČR.

Cena: pravokořenné sazenice v květináčích-cena 100 Kč V prodeji až na podzim 2012

ADRESY PĚSTITELŮ

Upozornění: Adresy slouží pouze k účelům tohoto Seznamu! Pokud chcete pěstitele osobně navštívit, je nutné kontaktovat jej předem. V elektronických adresách je znak „zavináč“ nahrazen znakem &.

pěstitel A.G. Alena Gajdušková, Kramolín 9, 335 01 Nepomuk, tel. 731 276 158, email: gajdua&seznam.cz. Sazeničky (a objednávky) srpen-září, zasílám poštou, poštovné a balné jako u semen.

pěstitel A.L. Alenor, Horní Záblatí 31, 384 33 Záblatí. Tel. 388 332 040. Zahrada patrimoniálních rostlin, botanik. Hledáme a udržujeme kulturní relikty (pozůstatky pěstovaných rostlin) nejen ze zbořených sudetských osad, aby sloužily mírumilovné paměti a genetické rozmanitosti. Navíc naše poloha v Pošumaví (670m n.m.) nabízí možnost porovnat odolnost různých odrůd v podhorských podmínkách. Pěstujeme pouze linie identifikované původem a kódem (např. „pha AL05“ = fazole linie Alenor 5). Zkratky použité u našich odrůd a zároveň motivace nabídky:

SUD: pozůstatky ze Sudet, opuštěné, přežily víc než 60 let

ČS: původ z První republiky, mimo sudetské pohraničí

ZAP: zapomenuté, dříve zde pěstované, ne vždy evropského původu, původ linie mimo ČS

EU: evropské dědictví; móda asijských bylin a zvláštních kultivarů (jako fialové nebo skořicové bazalky atd.) a vůbec mondializace nás vede k závěru, že má smysl nabízet málo známé evropské rostliny, pokud přinesou něco originálního do českého sortimentu. Abychom „neskočili od Malínského křenu rovnou do ginsengu“, přehlížejíc rostlinné poklady Evropy.

HOR: hodí se do (pod)horského klimatu, často mají i horskou tradici; daří se i v nížinách.

U každé odrůdy uvádíme v jaké formě a který měsíc odešleme objednávky (některé rostliny zasíláme až na podzim!, některé na jaře po oblevě, až sejde sníh a rostliny vykouknou nad povrch půdy, to je u nás třeba až během dubna): napište, prosím, alespoň měsíc předem. Děkujeme. U vegetativních částí, pokud neuvedeme v zásilce jinak, prosíme po sezóně jen o pěstitelskou zprávu a pouze v případě potřeby bychom se na vás obrátili se žádostí o vrácení sazenic. Ostatní obecné podmínky zaslání jako Gengel.

pěstitel D.R. David Rosskohl, 783 32 Náklo 125, tel. 776 199 875 e-mail: dforest&seznam.cz. Pěstuji dle ekologických zásad bez chemie a um. hnojiv v nadm. výšce cca 220 m.nm.. Půda těžší leč propustná hlinitojílovitá. Podmínky zaslání: Po dohodě, pokud je pro daný druh/odrůdu ještě možný výsev a stačí zásoby, zašlu i po uzávěrce Gengelu. Při zaslání formou „hotovost + známky“ prosím hodnotu známek rozdělit na více kusů známek menších hodnot. Objednat lze i emailem a následnou platbu pak provést bezhotovostně na účet. Děkuji.

pěstitel G.E. o.p.s Gengel, Veselka 52, 374 01 p. Trhové Sviny, tel. +zázn. 386 321 617., Internet:

<http://gengel.webzdarma.cz>. Podmínky pěstování: asi 450 m n. m, lehké písčité půdy, mrazová kotlina u říčky Stropnice. O.p.s Gengel je nezisková nevládní organizace jejímž cílem je chránit kulturní dědictví starých a krajových odrůd užitkových rostlin a pečovat o něj, popularizovat je u veřejnosti. Gengel je iniciátorem a organizátorem tohoto Seznamu. Staré, krajové a další plodiny pěstujeme a množíme v podmínkách ekologického hospodaření, bez použití chemie. Připravujeme publikace, přednášky a prezentace k tematice starých plodin. Uzávěrka objednávek semen je 1.března 2012, podmínkou získání je jejich namnožení a vrácení semen (viz úvodní kapitoly v Seznamu).

pěstitel H.C. Helena Cerhová, Podlesí 4946, 760 05 Zlín, tel.:728 551 450

Na zahradě na Vítově u Fryštáku v předhůří Hostýnských vrchů pěstuji ovoce, zeleninu a léčivé rostliny dle ekolog. zásad, bez použití chemie. Nadm. výška 325 m., půda propustná, kamenitá. Individuální podmínky zaslání: Zasílám do konce dubna za obálku s předepsanou adresou a vylepenou známkou + 10Kč/odrůda.

pěstitel H.V. Helena Vlašínová, Drozdí 7, 621 00 Brno, e-mail: vlas&mendelu.cz. Pěstitelka uplatňuje při pěstování principy permakultury a biozahradičení. Zahrada je ve výšce asi 300 m. n.mořem v oblasti, kde se už moc nedaří meruňkám ale dají se ještě pěstovat broskve odolných odrůd. Individuální podmínky zaslání - zasílám leden-duben, přiložte prosím nadepsanou obálku se známkou a za každou odrůdu 1 známku 10 Kč.

Pěstitel L.A.E. Libor A. Engelthaler, Krupská 1752/18, 100 00 Praha 10 - Strašnice, tel.603 925 741, email: libor.engelthaler email.cz. Pěstuji v zahrádkářské kolonii Na Skalce v Praze 10, půda kyprá, humózní, kvalitní, jihovýchodní orientace pozemku. Semena nabízím k rozeslání bez časového omezení až do vyčerpání zásob.

pěstitel M.M. Martin Malec, Korolupy 83, 671 07 Uherčice u Znojma, mobil 732 120 412, e-mail zvolnski&volny.cz. Zahrada na Jemnicku v nadm. výšce 430 m. Podmínky zaslání - stejné jako obecné.

pěstitel C.I. Na Cihelně, Solany 60, 411 15 Třebívlice, e-mail:j.s.stromsnes@gmail.com (maily čteme vždy ve středu, 17-19 hod), neregistrované biozahradičnické, pěstujeme 10. rokem na 4ha na hranici CHKO České Středohoří, 220 m. n.

mořem, jižní svah, srážkový stín. Pěstujeme bez motorové mechanizace, nechováme dobytek, jsme vegani. Chcete-li nás navštívit, napište nám, prosím, předem. Pokud máme dostatek semínek rozesíláme je po celý rok. Úhradu za semínka (20 Kč/sáček) nám, prosím, zasílejte v poštovních známkách nebo papírových bankovkách.

pěstitel P.K. Ing. Petr Konvalina, Katedra agroekologie, Zemědělská fakulta JU v Č. Budějovicích, Studentská 13, 370 05 České Budějovice, e-mail:petr.konvalina@gmail.com, tel. 777 597 250.

pěstitel P.Ši. - Petr Šimeček, 739 15 Staré Hamry 159, e-mail:simeckovi&802.cz

pěstitel P.V. Petra Vodenková, Stržiště 785, 289 22 Lysá nad Labem, e-mail: sencukova&seznam.cz. Uplatňuji při pěstování principy permakultury a biozahradničení. Podrobnosti, fotky a seznam rostlin s popisem je také na mých www.prirodnizahrada.cz. Zahrada je ve výšce asi 190 m. n.mořem v úrodném Polabí. Individuální podmínky zasílání - zasílám listopad-duben, přiložit, prosím, nadepsanou obálku se známkou (za každou odrůdu 1 známku 15 Kč nebo bezhotovostní platbou na účet.)

pěstitel R.P. Radim Pešek, Chmelnice 394, 687 71 BOJKOVICE, tel: 777 579 776,

e-mail:ajsa1&seznam.cz

<http://www.stareodrudy.org>

Informace o prodeji

Prodej: osobní odběr – v prodejně v Bojkovicích na Luhačovické ulici – otevírací doba na www.stareodrudy.org

zásilkový servis – výpěstky Vám mohou být zaslány poštou, na dobírku jako spěššina, k ceně rostlin se pak ještě započítává balné za režijní náklady a poštovné dle aktuálních tarifů České pošty. Délka balíku může být podle předpisu pošty maximálně 2,4 m, proto není možné zasílání stromků přesahující tuto délku. Pro správné a rychlé vyřízení žádosti uvádějte prosím vždy přesnou adresu, počet a velikost sazenic, způsob odběru a pokud možno i telefonní číslo.

Při Vaší objednávce se může stát, že některé rostliny budou již vyprodány, uvádějte proto prosím, zda chcete ekvivalentní náhradu, případně že chcete být o této záležitosti informováni telefonicky.

Po vybalení rostliny chraňte alespoň 3 dny před přímým sluncem (týká se hlavně olistěných kontejnerovaných rostlin), při výsadbě na podzim doporučuji veškeré rostliny přikrýt u země listím, slámou apod.

Prodejní sezóna: prostokořenné výpěstky – podzim – od cca 20. října do mrazů - většinou konec listopadu až začátek prosince (v závislosti na počasí); jaro – od poloviny března do rašení - maximálně konec dubna (v závislosti na počasí)

Většina rostlin uvedených v seznamu pochází z malé školky ležící v Bílých Karpatech ve výšce 350 m n. m., hospodaří se zde přírodě přátelskými tradičními postupy. Školka je držitelem regionální ochranné známky „Tradice Bílých Karpat“, která podporuje místní výrobky a řemesla.

Všechny prodávané rostliny se dobře hodí pro biologické pěstování – pěstování bez chemie.

Pokud není uvedeno jinak, sazenice jsou dodávány prostokořenné.

Sortiment málo známého ovoce i starých odrůd jabloní a hrušní bývá aktualizován začátkem října na

www.stareodrudy.org. Zde lze nalézt i podrobnější informace o jednotlivých druzích a odrůdách a další informace o školce a momentálním způsobu prodeje.

pěstitel S.B. Ing. Stanislav Boček, PhD., Crhov 32, 679 74 pošta Olešnice na Moravě,

rychlý kontakt: sbocek@centrum.cz. Zabývám se praktickou záchranou a množím starých ovocných odrůd, rovněž i vzdělávací osvětou a poradenstvím - obecně podporou vysazování starých odrůd ovoce, zejména jabloní a hrušní.

Rouby: Objednávka roubů do 15. února! Po tomto datu již prosím neobjednávejte. Podmínky dodání roubů jako u Gengelu: vegetativní části 50 Kč/odrůdu + poštovné a balné jako u semen, úhradu za rouby prosím zaslat v obálce současně s objednávkou.

Stromky: Pěstitel rovněž provozuje ovocnou školku specializovanou na kmenné tvary starých odrůd jabloní a hrušní. Cena podle velikosti: špičák do výšky 150 cm za 90 Kč, špičák nad 150 cm výšky za 120 Kč. Cena za stromky s korunkou: polokmen 160 Kč, vysokokmen 200 Kč. Vzhledem k omezenému množství, zejména vyšších kmenných tvarů, doporučujeme domluvit si stromky pro podzimní odběr dopředu, nejpozději v době roubování (březen-duben). Pěstitel zatím, zejména z časových důvodů, nezasílá stromky poštou! Objednávky posílejte na uvedenou e-mailovou adresu.

Gengel o.p.s.

Veselka 52

374 01 Trhové Sviny

tel. + zázn. : 386 321 617

Internet: <http://gengel.webzdarma.cz>

Abecední rejstřík

A	
Aconitum sct. Aconitum.....	36
Actinidia arguta.....	41
Ačokča.....	14
Adonis aestivalis.....	29
Agastache.....	28
Agastache foeniculum.....	28
Agrimonia eupatoria.....	32
Agrostemma lnicola.....	30
Allium altaicum.....	15
Allium ascalonicum.....	15, 34
Allium fistulosum.....	15
Allium nutans.....	15
Allium schoenoprasum.....	23
Allium tuberosum.....	23
Allium ursinum.....	15
Althaea rosea.....	33
Amarant.....	10
Amaranthus sp.....	10
Amelanchier.....	42
Anethum graveolens.....	30
Angrešty.....	40
Anthemis tinctoria.....	31
Anthriscus cerefolium.....	29
Apium graveolens.....	15
Aquilegia vulgaris.....	31
Arctium lappa.....	21
Aronia.....	41
Aronia melanocarpa.....	41
Artemisia abrotanum.....	31, 36
Artemisia pontica.....	31
Atriplex hortensis.....	21
Avena sativa.....	11
Avena strigosa.....	31
B	
Barbarea vulgaris.....	14
Barborka.....	14
Bazalka pravá.....	28
Bér vlašský.....	8
Beta vulgaris convar.cicla.....	22
Bob zahradní.....	7, 14
Borago officinalis.....	28
Boryt barvířský.....	28
boží dřívce.....	36
brambor.....	8, 16, 17, 19, 24, 31, 33, 34
Brassica napus var. napobrassica.....	27
Brassica napus var. pabularia.....	28
Brassica oleracea var. capitata.....	28
Broskvoň obecná.....	38
broskvoně.....	38
Brutnák lékařský.....	28
C	
Calamintha grandiflora.....	35
Calendula officinalis.....	30
Camelina sativa.....	10
Capsicum annum.....	23
Carum carvi.....	30
Celer.....	15
celeropetržel.....	27
Centaurea cyanus.....	29
Cerasus vulgaris.....	39
Cibule altajská.....	15
Cibule šalotka.....	15, 34
Cibule zimní.....	15
Cicer arietinum.....	8
Cizrna beraní.....	8
Cochlearia officinalis.....	30
Cucumis sativus.....	22
Cucurbita maxima.....	15
Cucurbita pepo.....	15
Cucurbita sp.....	15
Cyclanthera pedata.....	14
Cydonia oblonga.....	41
Cynoglossum officinale.....	33
Č	
Čechřice vonná.....	29
Černucha.....	29
česnek hlíznatý.....	23
Česnek medvědí.....	15
Česnek sibiřský.....	15
česnekopažitka.....	23
Čirok metlový.....	8
čirok obecný.....	8
čočka.....	8
D	
Daucus carota ssp.sativus.....	22
Dendranthemum x grandiflorum hybr.....	34
Dianthus barbatus.....	29
Dipsacus silvestris.....	32
Divizna velkokvětá.....	29
Dobromysl klasnatá.....	34
dýně.....	15, 16, 20
E	
Echinochloa frumentacea.....	9
Eleusine coracana.....	9
Eruca vesicaria sativa.....	26
Euphorbia amygdaloides.....	31
Euphorbia lathyris.....	31
F	
Fagopyrum esculentum.....	11
Fagopyrum tataricum.....	12
Fazol šarlatový.....	7, 19
Fazole popínavé.....	18
Fazole keříčkové.....	16
Fenykl obecný.....	29
Foeniculum vulgare.....	29
Fragaria sp.....	38
G	
Glycine soja.....	12
H	
Helianthus annuus.....	32
Helianthus tuberosus.....	27, 37
Hipophae rammoides.....	42
Hlaváček letní.....	29
Hordeum vulgare.....	9
hrách.....	3, 8, 11, 19, 20, 21
Hrách rolní.....	20
Hrachor setý.....	8
hrušně.....	40
Hvozdík vousatý.....	29
Ch	
Chaerophyllum bulbosum ssp. bulbosum f. sativum.....	34
Chenopodium bonus henricus.....	22
Chrpa modrák.....	29
Chrysanthemum coronarium.....	20
Chryzantéma jedlá.....	20
I	
Imperatoria ostruthium.....	38
indická okurka.....	20
Inula helenium.....	31
Isatis tinctoria.....	28
J	
jabloně.....	39, 40
Jahodník.....	38
ječmen.....	9
Jeřáb obecný.....	41
Ježatka obilní.....	9
Jílek mámivý.....	29
K	
Kalebasa.....	20
Kalužnice křivoklasá.....	9
Kamejka lékařská.....	29
kdouloň.....	41
Kerblík setý.....	29
kiwi.....	41
kmín.....	30
Kolenec rolní.....	30
Komonice bílá.....	30
Kopr.....	14, 23, 30, 31
Kopretina řimbaba.....	31
Koprník.....	30
Koukol Inový.....	30
Kozí brada pórolistá.....	21
Krablice hlíznatá.....	34
křez úzkolistý.....	26
kukuřice.....	9, 21
Kukuřice cukrová.....	21
L	
Lactuca sativa.....	27
Lagenaria siceraria.....	20
Laskavec.....	10
Lathyrus sativus.....	8
Lavatera thuringiaca.....	32
Lebeda zahradní.....	6, 21
Ledelec nachový.....	21
Len setý.....	10
Lens culinaris.....	8
Leonorus cardiaca.....	32
Lepidium sativum.....	26
Lilie cibulkonosná.....	30
Lilium bulbiferum ssp. eubulbiferum.....	30

Linum usitatissimum.....	10	Origanum vulgare.....	34	Roketa setá.....	26
Líska velkoplodá.....	41	Origanum vulgare subsp.		Roketa vytrvalá.....	26
Listopadky venkovské/selské.....	34	prismaticum.....	34	Rosa x alba.....	36
Lithospermum officinale.....	29	Orlíček.....	31	Rosmarinus officinalis.....	36
Lnička setá.....	10	Ornithogalum caudatum.....	35	Routa vonná.....	32
Lolium temulentum.....	29	Ornithogalum longibracteatum.....	35	Rozmarýna.....	36
Lonicera kamtschatica.....	42	Ošlejšch.....	15	rpureus.....	21
Lopuch větší.....	21	Oves hřebíkatý.....	31	Rubia tinctorum.....	35
Lupina.....	10	Oves setý.....	11	Rumex acetosa var. hortensis.....	27
Lupina bílá.....	10			Rumex patientia.....	27
Lupinus.....	10	P		Ruta graveolens.....	32
Lupinus albus.....	10	Panicum miliaceum.....	12	Růže bílá.....	36
Lycopersicon esculentum.....	24	Papaver.....	11	Rybízý červené a bílé.....	39
Lžičník.....	30	Papaver somniferum.....	11		
M		Paprika.....	23, 25	Ř	
Mák setý.....	11	pažitka.....	23	Řecký horský čaj.....	31
Malva.....	32	Pažitka čínská.....	23	ředkev.....	26
Malva moschata.....	32	Peluška.....	20	Ředkev krysí.....	26
Malva sylvestris var. mauritiana.....	32	Pelyněk brotan.....	31, 36	Ředkvička.....	26
mangold.....	22	Pelyněk pontický.....	31	Řepík lékařský.....	32
Marulka velkokvětá.....	35	Petroselinum crispum.....	24	řepík vonný.....	32
Máta bergamotová.....	35	Petržel kadeřavá.....	24	Řeřicha setá.....	26
Máta huňatá.....	35	Phacelia tanacetifoli.....	32	Řimbaba obecná.....	31
Máta peprná.....	30	Phaseolus coccineus var. coccineus			
Meduňka lékařská.....	30	& bicolor.....	19	S	
Melilotus albus.....	30	Phaseolus vulgaris convar. nanus.....	16	salát...12, 14, 20, 21, 22, 24, 26, 27,	
Melissa officinalis.....	30	Phaseolus vulgaris convar. vulgaris		28, 29, 30, 34, 37	
Mentha piperita.....	30	18	Salix alba 'Vitellina'.....	38
Mentha x piperita subhydr. citrata =		Phlox paniculata.....	36	Salix viminalis.....	38
x piperita x aquatica.....	35	Physalis pruinosa.....	22	Salvia officinalis.....	37
Mentha x villosa Hudson = spicata		Pískavice řecké seno.....	31	Saponaria officinalis.....	30
x suaveolens.....	35	Pisum arvense.....	20	Satureja montana.....	37
Merlík všedobr.....	22	Pisum sativum.....	19	Saturejka horská.....	37
Měsíček lékařský.....	30	Plamenka latnatá.....	36	Secale cereale.....	13
Mespilus germanica.....	41	pohanka setá.....	11, 12	sečka.....	15
Meum athamanticum.....	30	Pohanka tatarka.....	12	Sempervivum tectorum.....	31, 35
Mirabilis jalapa.....	31	Pološvestka.....	38	Serina.....	27
Mišpule velkoplodá.....	41	Proso.....	12	Setaria italica.....	8
Mochyně.....	22	Prunus cerasus.....	39	Sevlák cukrový.....	37
Morus alba, nigra.....	41	Prunus domestica x insititia.....	38	Sideritis aggr. scardica & syriaca.....	31
Moruše.....	41	Prunus persica.....	38	Sium sisarum.....	37
Mořena barvířská.....	35	Pryšec křížmolistý.....	31	skočec.....	32
Mořská cibule.....	35	Pryšec mandlolistý.....	31	Sléz maurský.....	32
Mrkev.....	15, 16, 22, 26	Pšenice dvouzrnka.....	12	Sléz pižmový.....	32
Muchovník.....	42	Pšenice jednozrnka.....	12	Slézovec durynský.....	32
Mydlice lékařská.....	30	Pšenice polská.....	12	slunečnice.....	32
Myrrhis odorata.....	29	Pšenice setá.....	12	snědek ocasatý.....	35
N		pšenice špalda.....	12	Soja luštinatá.....	12
Nepeta cataria.....	32			Solanum tuberosum.....	8, 33
Netřesk střešní.....	31, 35, 36	R		Sorghum bicolor.....	8
Nicotiana rustica.....	13	rajče.....	3, 24, 25, 26	Sorghum saccharatum	
Nicotiana alata.....	33	Rakytník řešetlákovitý.....	42	var. technicum.....	8
Nicotiana tabacum.....	13	Raphanus sativus convar. hybernus		Spergula arvensis.....	30
Nigella sp.....	29	26	Sporýš lékařský.....	32
Nocenka zahradní.....	31	Raphanus sativus convar. radícula		Srdečník.....	32
O		26	Svazenka vrtičolistá.....	32
Ocimum basilicum.....	28	Raphanus sativus var. mougri.....	26		
okurka.....	20, 22	Raphanus sativus var. caudatus.....	26	Š	
Oman pravý.....	31	Ribes.....	39	Šalvěj lékařská.....	37
Oměj zahradní.....	36	Ribes petraeum.....	39	šanta kočičí.....	32
Oměje.....	36	Ribesia.....	39	Štětka obecná.....	32
		Ricinus comunis.....	32	Šťovík kyselý.....	27
		Rmen barvířský.....	31	Šťovík zahradní.....	27

Tabák okrasný.....	33	compactum.....	12	Vrba košíkářská / konopina.....	38
Tabák selský.....	13	Triticum spelta.....	12	Vrba žlutá.....	38
Tabák viržinský.....	13	třebule.....	29	Všedobr horní.....	38
Tanacetum parthenium.....	31	tuřín.....	18, 27, 28	Z	
Tetragonolobus pu.....	21	Tymián obecný.....	37	Zea mays.....	9, 21
Thymus vulgaris.....	37	Tymián pomerančový.....	37	Zea mays var. saccharata.....	21
Topinambury.....	27, 37	U		Zelí hlávkové.....	28
Topolovka růžová.....	33	Užanka psi jazyk.....	33	Zelí sibiřské.....	28
Tragopogon porrifolius.....	21	V		Zimolez kamčatský.....	42
Trigonela foenum-graecum.....	31	Verbena officinalis.....	32	Ž	
Triticum aestivum.....	12	Vicia faba.....	14	Žito seté jarní.....	13
Triticum dicoccon.....	12	Vicia sativa.....	13	Žito seté- ozimé.....	13
Triticum monococum.....	12	Vikev setá.....	13	(
Triticum polonicum var.		Višeň.....	39	(Chrysanthemum x morifolium....	34